

ATHENS voice

102.5
ATHENS
VOICE
RADIO

Συνηεντεύξεις

Φίλιππος Τσιάρας

Μαρίνα ΣάΤΤΙ

Doxi

Τζώρτζης
Γρηγοράκης

Αργύρης
Παδημητρόπουλος

Νικόλας ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Γιάννης
Παντελάκης

Ειρήνη Μιρένα
Παπαδημητρίου
& Πρόδρομος Τσιαβός

Στάθης Καμβασιμός,
Χριστίνα Σιγάλα
(Finos Films)

Κανένα παιδι σε ίδρυμα

Μιλούν η υφυπουργός Εργασίας,
Δόμνα Μιχαλίδου, ο Στέργιος
Σιφνιός από τα Παιδικά Χωριά
SOS και ανάδοχοι γονείς

Του Τάκη Σκριβάνου

ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΜΑΣ

Ε Μ Β Ο Λ Ι Α Ζ Ο Μ Α Σ Τ Ε

υποστηρικτής υλικών Εθνικής Εκστρατείας Εμβολιασμού **ΙΔΡΥΜΑ ΩΝΑΣΗ**

Η ΑΝΟΣΙΑ ΟΛΩΝ ΜΑΣ ΞΕΚΙΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΟΥ.

Κάνοντας όλοι το εμβόλιο, προστατεύουμε τους εαυτούς μας και τους αγαπημένους μας. Ενωμένοι θα βγούμε νικητές στη μάχη απέναντι στον ιό. Κλείσε άμεσα το δικό σου ραντεβού ζωής.

Ενημερώσου στο emvolio.gov.gr

Ταρίφας σταματημένος σε φανάρι. Δίπλα του σταματάει ταλαιπώρος μετανάστης που σπρώχνει ένα καρότσι γεμάτο ως επάνω με χαρτόκουτες.

Οδηγός:

«Ε, ψι! Φίλε! Πόσα παίρνεις το κιλό;»...

(συνέχεια)

...Ο μετανάστης τού δείχνει με το δάχτυλο: 1 ευρώ.

Ταξιδιχής σχολιάζει:

«Αυτή είναι δουλειά, κύριέ μου. Κάνεις μια συμφωνία με ένα σουπερ μάρκετ, πας και μαζεύεις κάθε μέρα τα χαρτόνια και τα χαρτόκουτα.

Πενήντα ευρώ μεροκάματο».

(Λεωφ. Αλεξάνδρας, Δευτέρα μεσημέρι)

Παππούδια, αραγμένοι σε café. Χτυπάει το τηλέφωνο του ενός:

«Έλα ρε! Τώρα ξύπνησες; Δωδεκάμιση πήγε, ρε! Να σου φέρω πατόα;»

(Δάφνη, Παρασκευή μεσημέρι)

Πελάτης:

Και αυτό τι είναι; Ρυζόγαλο;

Υπάλληλος:

Κρεμ μπρουλέ, κύριε.

(Michel, Κολωνάκι, Πέμπτη πρωί)

«Ευτυχώς που δεν πήρα μπύρα. Κοίτα τι ωραίο χρώμα έχει αυτός ο χυμός!»

(Αγόρια στο café του Νομισματικού Μουσείου, Σάββατο απόγευμα)

Χαρτί κολλημένο σε φανάρι:

«ΑΝ ΔΕΝ ΑΝΑΒΕΙ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ, ΤΟΤΕ ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟ».

(Κέντρο Αθήνας)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ

→ panikoval500@gmail.com

ΦΩΤΟ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Μας αρέσει ο Δήμος Νέας Φιλαδέλφειας που φροντίζει για την καθαριότητα των πάρκων του.

ΤΟ ΕΞΟΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Φίλιππος Τσιάρας**. Είναι ένας διεθνής Έλληνας καλλιτέχνης ο οποίος ζει και δραστηριοποιείται στη Νέα Υόρκη. Από το 1974 έχει πραγματοποιήσει 75 ατομικές εκθέσεις από το Σιάτλ, το Μιλάνο και τη Νέα Υόρκη μέχρι το Χόνγκ Κόνγκ, την Αθήνα και τη Μόσχα. Χρησιμοποιεί μια πλειάδα υλικών και τεχνικών – ζωγραφική, φωτογραφία, γυαλί, κεραμικά, μπρούντζο. Έχει συμμετάσχει στην Μπιενάλε Βενετίας τρεις φορές και έχει δημιουργήσει στο Grand Canal ένα μπρούντζινο γλυπτό τριών μέτρων με τίτλο «Αρριβίστας». Έχει κερδίσει πολλά εθνικά βραβεία. Τα έργα του ανήκουν σε διεθνείς εταιρικές, προσωπικές, αλλά και μουσειακές συλλογές όπως αυτή του Μουσείου Τέχνης Μετροπόλιταν. Στην Ελλάδα αντιπροσωπεύεται από την The Blender Gallery (www.theblendergallery.com)

Info~DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

DIOR ΣΤΟ ΚΑΛΛΙΜΑΡΜΑΡΟ

Η πρώτη μου έξοδος, η πρώτη μου αληθινή χαρά, μετά το lockdown. Μακάρι αυτό το ευλογημένο μέρος να συνεχίσει να παραχωρείται για τέτοιους είδους εκδηλώσεις. Να παραμείνει ανοιχτό, φιλικό και εξωστρεφές όλο τον χρόνο.

TWEET ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΥΣΩΝΑ

«Αν σας αρέσει το καλοκαίρι, να το πάρετε στο σπίτι σας» (@Roussakos)

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΟΥΡΙΚΗΣ

Ίσως ο πιο συχνά εμφανιζόμενος ηθοποιός στον ελληνικό κινηματογράφο.

«ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ»

Η συγκινητική ταινία της Αγγελικής Αντωνίου που παρακολουθεί επί 6 χρόνια τη ζωή των σκύλων στο κέντρο Αθήνας και τη σχέση τους με τους ανθρώπους. (Προβάλλεται μέχρι τις 27/6 online, στο viva.gr)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Σερβιτόρος: Έχετε ξαναφάει εδώ; Πελάτης: Ναι, αλλά πεινάω ακόμα.

Η ΠΛΑΓΙΟΜΕΤΩΠΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΤΟΥ DIOR

Η διπλή εμφάνιση του ίδιου φορέματος από διαφορετικές κυρίες.

ΤΟ ΤΑΤΟΥΖΑ ΣΤΗΝ ΚΛΕΙΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ

Κορίτσια, βγαίνετε από τη θάλασσα και είναι σαν να έχουν κολλήσει φύκια επάνω σας.

Ο ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

Στο διαδίκτυο μαζεύουν υπογραφές για να αγοράσει ο Jeff Bezos τη Μόνα Λίζα και να τη φάει. Μέχρι στιγμής 12μισι χιλιάδες υπογραφές.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Από το «χωρίς καθόλου μουσική» περάσαμε στο «ελεεινή χορευτική μουσική όσο πιο δυνατά γίνεται», λες και είμαστε σε μπιτσόμπαρο στο κέντρο της Αθήνας.

ΓΛΥΚΑ ΝΕΡΑ

Πικρά, θεόπικρα νερά.

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ

Σύμβουλος Διοίκησης Νικόλας Γαλανόπουλος

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντισιμάς

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρουκ

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης Αρχισυντάκτης Γιάννης Τσάκαλος

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ι. Γκομούζα, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαραβέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κεντριώτη, Β. Κορωνάιος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένης, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Α. Σκαράκη, Ζ. Σερυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Ζαράστο, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα info@athensvoice.gr Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πέπη Κράλιοβιτς

Direct Market Advertising Managers Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου

Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα marketing@athensvoice.gr Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος, Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση «Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A. Χαρ. Τρικόπου 22, 106 79 Αθήνα Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369 fax: 210 3632.317 Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310 Athens Voice Radio 102.5: 210 3648. 213 Αγγελίες: 210 3617. 369 Λογιστήριο: 210 3617. 170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής, μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021 ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

COCOA CREAM AT HEART

ΤΟ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ
ΚΙΝΗΜΑ ΣΗΜΕΡΑ

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Ο ρατσισμός που βασίστηκε στην ψευδοεπιστήμη των φυλών και επικεντρώθηκε στο «χρώμα» από την εποχή των εξερευνήσεων και της αποικιοκρατίας υπήρξε το κίνητρο γενοκτονιών—Εβραίοι, Ινδιάνοι—, σφαγών και μαζικών εκτοπίσεων: στην Κίνα, στην Κορέα, στη Μιανμάρ, στην Αυστραλία. Στη συνείδηση των Δυτικών, που δεν πολυσχολούνται με όσα εκτυλίσσονται στον Νότο και στην Ανατολή, ο ρατσισμός είναι συνδεδεμένος με κοινωνικές διακρίσεις κοινοτήτων με «χρώμα» και με καταγωγή από πρώην αποικιοκρατούμενες περιοχές. Σε αυτή τη βάση αναπτύχθηκε το αντιρατσιστικό κίνημα στον ευρω-ατλαντικό κόσμο: στο δεύτερο ήμισυ του 20ού αιώνα οι ανεπτυγμένες δημοκρατίες προσάρμοσαν τη νομοθεσία και τον δημόσιο λόγο στις αρχές της ισότητας και έθεσαν, ως όφειλαν, εκτός νόμου τις φυλετικές θεωρίες, τη ρατσιστική ρητορική και τη ρατσιστική πρακτική.

Στους αγώνες αυτούς υπήρχαν δύο τάσεις: η τάση της αχρωματοψίας—όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι και η φυλετική τους καταγωγή είναι ποικίλη και ταυτοχρόνως αδιάφορη— και η τάση του κοινοτισμού που ανεδείκνυε τις υποτιθέμενες διαφορές στερεοποιώντας και σκληραίνοντας τα όρια μεταξύ των φυλετικών κοινοτήτων. Παρά τις μεγάλες του επιτυχίες, το αντιρατσιστικό κίνημα δεν κατάφερε να συνενώσει τους πολίτες και τις διαφορετικές ομάδες, οι οποίες παρέμειναν, αυτή τη φορά σχεδόν εθελοντικά, διαχωρισμένες από πολιτιστική και συχνά από χωροταξική άποψη. Σήμερα, αν και οι δυτικές κοινωνίες είναι λιγότερο ρατσιστικές από ποτέ, ο δημόσιος διάλογος παραμένει αναχρονιστικός: μιλάμε για φυλές και χρώματα, καθώς και για συστημικές και θεσμικές διακρίσεις, μολονότι η νομοθεσία είναι ξεκάθαρη και τα ρατσιστικά επεισόδια έχουν ατομικό χαρακτήρα—στην Ευρώπη τουλάχιστον.

Το κίνημα της αχρωματοψίας επικράτησε στη νομοθεσία και στους θεσμούς, αλλά η εκρίζωση συμπλεγμάτων ανωτερότητας από ανθρώπους με χαμηλή μόρφωση και ψυχικές ανεπάρκειες απεδείχθη πολύ δύσκολη. Σε κάποιο βαθμό, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ που έχουν πολύ οδυνηρή ιστορία, παραμένουν ρατσιστικοί θύλακες τους οποίους μόνο ο χρόνος και η παιδεία μπορούν να διαλύσουν. Αλλά βεβαίως, ακόμα και οι ΗΠΑ έχουν διανύσει μακρύ δρόμο όχι μόνο από την εποχή των λιντσαρισμάτων της Κου Κλουξ Κλαν, αλλά κι από τη δεκαετία του 1990 όταν στο σύστημα της δικαιοσύνης υπήρχαν πολύ περισσότερες προκαταλήψεις απ' όσες υπάρχουν σήμερα (θυμάμαι την περίπτωση του viligante του μετρό της Νέας Υόρκης και ανατριχιάζω). Ομοίως, στη Βρετανία, η οποία κατά καιρούς εμφάνιζε ρατσιστικά ξεπάσματα, με τη δράση του National Party για παράδειγμα, ο ρατσισμός έχει υποχωρήσει και

η αντίθεση στη μετανάστευση δεν θα έπρεπε να εξισώνεται με τον ρατσισμό. Το πρόβλημα με το κίνημα του αντιρατσισμού άλλοτε και τώρα—και πάλι ιδιαίτερα στις ΗΠΑ απ' όπου η Ευρώπη εισάγει πολλά αρνητικά φαινόμενα—είναι ότι δεν ασχολείται με τα υπολείμματα του ρατσισμού, αλλά ότι ενοχοποιεί τους λευκούς και προωθεί τον φυλετικό διαχωρισμό. Αυτές οι δύο συνιστώσες του αντιρατσιστικού κινήματος κινδυνεύουν να δημιουργήσουν ρατσιστική ανάκρουση, οπισθοδρόμηση και αναδιπλώση «χρωματικών» κοινοτήτων σε μια πεισματική επίδειξη διαφοράς. Επιστρέφουμε δηλαδή στην αντίληψη για τη φυλή που είχαν, λόγου χάρη, οι Μαύροι Πάνθηρες—μια αντίληψη μαύρου εθνικισμού που δικαιολογούνταν από τις φρικαλεότητες του παρελθόντος και η οποία ωστόσο ελάχιστα βοήθησε τους Αφρο-αμερικανούς. Έτσι κι αλλιώς, σήμερα, μετά από τόσες επιτυχημένες προσπάθειες κοινωνικής δικαιοσύνης, το να ερμηνεύουμε τον κόσμο με κριτήριο τη «φυλή», μια κοινωνικά κατασκευασμένη οντότητα, αποτελεί πλέον της λογικής με τεράστιες κοινωνικές επιπτώσεις: διχασμό, αναβίωση παλιών λανθασμένων κοσμοθεωριών, αναταραχή και στασιμότητα, αδιέξοδο.

Το αντιρατσιστικό κίνημα διαιρεί τις δυτικές κοινωνίες σε «λευκούς» και σε «εγχρώμους» καταγγέλλοντας την υποτιθέμενη «λευκή υπεροχή» η οποία δήθεν κρύβεται πίσω από την ιδεολογία της αχρωματοψίας και του οικουμενισμού. Με λίγα λόγια, φρονεί ότι οι «μειονότητες»—βάζω εισαγωγικά διότι στη σημερινή εποχή όλα τα χρώματα του δέρματος είναι οριακά μειονοτικά—ωθούνται στην περιφέρεια του κοινωνικού σώματος σε κατάσταση αιώνιας κατωτερότητας. Ο καθένας καθορίζεται από τη φυλή του: οι λευκοί κατέχουν το φυλετικό πλεονέκτημα, οι εγχρωμοί είναι στιγματισμένοι—και γι' αυτό, οι πρώτοι καλούνται να μεταμεληθούν, οι δεύτεροι να εξεγερθούν. Τα άλλα χαρακτηριστικά των ανθρώπων—ο πολιτισμός τους, η μόρφωσή τους, η προσωπική τους αξία—σβήνουν μπροστά στο πρωταρχικό χαρακτηριστικό, στο χρώμα του δέρματος το οποίο επιβαρύνεται με το φορτίο της ιστορίας. Όποιος αρνείται να καθοριστεί από το χρώμα του δέρματος κατηγορείται ως προδότης της φυλής του, ως συνεργάτης των οικουμενιστών.

Οι αντιρατσιστές διεκδικούν έτσι μια μορφή φυλετικού διαχωρισμού: δημιουργούνται συνδικαλιστικές οργανώσεις, ακτιβιστικές ομάδες και λέσχες από τις οποίες αποκλείονται οι «λευκοί». Βάζω εισαγωγικά και στους λευκούς διότι μια εξέταση DNA όλων μας θα έδειχνε ότι είμαστε Ασιάτες και Αφρικανοί κατά ένα καθόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό. Εν πάση περιπτώσει, η τακτική του φυλετικού

onassis.link/you-and-ai

διαχωρισμού που κάποτε ονομαζόταν απαρτχάιντ επανεμφανίζεται από την άλλη πλευρά και συνοδεύεται από τη συνολική αμφισβήτηση και αποδόμηση του δυτικού πολιτισμού.

Δίνεται έμφαση στα εγκλήματα του, όχι στα επιτεύγματά του: η ιστορία της Δύσης παρουσιάζεται σαν καταραμένη. Το πρόβλημα εδώ δεν είναι μόνο η ιστορική αλήθεια αλλά και το τι θα αντικαθιστούσε τον δυτικό πολιτισμό που υποτίθεται ότι πρέπει να γκρεμιστεί. Το αντιρατσιστικό κίνημα δεν ζητεί μεταρρυθμίσεις· ζητεί την εφαρμογή μιας καινούργιας κοινωνικής μηχανικής με ψυχολογική αναμόρφωση των λευκών (οι οποίοι «πρέπει να βγάλουν τον σκασμό») και βαθιές εκκαθαρίσεις με ορίζοντα έναν «πολυπολιτισμό» από τον οποίο θα λείπει ολοκληρωτικά η εγκληματική Δύση.

Μερικοί υποτιμούν το εν λόγω φαινόμενο αποδίδοντάς το στις εκκεντρικότητες των αμερικανικών πανεπιστημίων. Αλλά πρόκειται για κάτι ευρύτερο: η ιδεολογία που αναδεικνύει σε καθοριστικό χαρακτηριστικό του ανθρώπου το χρώμα του δέρματος είναι ηγεμονική όχι μόνο στα πανεπιστήμια, αλλά και στα ΜΜΕ, στη μουσική, στην παιδαγωγική, στον αθλητισμό, στη βιομηχανία του θεάματος, στις επιχειρήσεις όπου τα τμήματα ανθρωπίνων πόρων προωθούν θετικές διακρίσεις πασιζόντας να μην κατηγορηθούν για ρατσισμό. Ενώ κοιτούσαμε αλλού, η αντιρατσιστική ιδεολογία εξελίχθηκε σε ρατσιστική.

Ένα ακόμα πρόβλημα αυτού του αντιρατσιστικού κινήματος είναι, όπως έχει γραφτεί πολλές φορές, η παρουσίαση των ατόμων ως θύματα. Αν και οι πρόγονοί τους ήταν θύματα —με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, όλοι οι πρόγονοί μας ήταν θύματα κάποιων— η ιδιότητα του θύματος ίσως δεν θα έπρεπε να εκλαμβάνεται ως κληρονομική. Η προπαγάνδα περί θυμάτων προκαλεί αίσθημα αδικίας αναδρομικά και καταλήγει σε κοινωνικό μίσος ακόμη και χωρίς προκλήσεις στο παρόν: με λίγα λόγια, οι άνθρωποι γεννιούνται και μεγαλώνουν με την πικρία ενός παρελθόντος που όλο και απομακρύνεται χρονικά, αλλά παραμένει ζωντανό και οδυνηρό μέσω της προπαγάνδας.

Στο μίσος εναντίον των λευκών προστίθεται το μίσος εναντίον της πατριαρχίας μολονότι στους κόλπους των έγχρωμων μειονοτήτων οι πατριαρχικές αντιλήψεις είναι εντονότερες απ' ό,τι στην ευρύτερη κοινωνία. Για παράδειγμα, το αντιρατσιστικό κίνημα, με την αντιπατριαρχική, φεμινιστική του συνιστώσα, δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται για τη θέση των γυναικών στις ισλαμικές κοινότητες: η συγκολλητική ουσία είναι η «φυλή» και οι μη λευκές φυλές, όσες δηλαδή δεν προέρχονται από τον ιουδαϊκό-χριστιανικό πολιτισμό, συνενώνονται σε μία που δόθηκε αγωνίζεται για την ταυτότητα της. Μπροστά σ' αυτή τη συνένωση,

οι λευκοί δεν υπερτερούν δημογραφικά, πράγμα που τους τρομάζει δεδομένου ότι στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ εκτυλίσσεται η πολιτιστική σύγκρουση που εκτυλίσσεται. Τα αποτελέσματα αυτού του φόβου ίσως είναι καταστροφικά για την κοινωνική συνοχή και τη συμφιλίωση.

Στην πραγματικότητα, οι ευρωπαϊκές κοινωνίες μοιάζουν από δημογραφική και πολιτισμική άποψη όλο και περισσότερο με τις βορειαμερικανικές. Το παράδοξο εδώ είναι ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες εξαγουν στην Ευρώπη αντιρατσιστικό κίνημα —look who's talking!— μαζί με τον συνήθη αμερικανικό αυταρχισμό και την ιδεολογική ορθοδοξία που διέπει πολλές όψεις της αμερικανικής ζωής. Έτσι, παράλληλα με τη συγκρότηση μειονοτήτων που βρίσκουν κοινά γνωρίσματα τα οποία τους ξεχωρίζουν από τους λευκούς, γίνεται αναθεώρηση της ιστορίας: στην αναθεωρημένη ιστορική αφήγηση, οι έγχρωμοι λαοί είναι απολύτως αθώοι, είτε διότι εκλαμβάνονται ως νήπια, είτε διότι εκλαμβάνονται ως άγιοι και μάρτυρες. Αν επεκτείνουμε αυτή τη λογική στους πληθυσμούς των μεταναστών στις δυτικές χώρες, έχουν πάντοτε δικιο και είναι πάντοτε θύματα.

Ο πειρασμός του ολοκληρωτισμού είναι σταθερός στο πέρασμα του χρόνου: σήμερα παίρνει τη μορφή του μετασχηματισμού της κοινωνίας σε στρατόπεδο αναμόρφωσης με σύνθημα την «εκστρατεία ευαισθητοποίησης». Πρόκειται για εκστρατεία κοινωνικού κατακερματισμού που βασίζεται στην αρχή της εθνοτικής και φυλετικής μη διαπερατότητας: «ανήκεις» σε μια ομάδα από την οποία δεν σου επιτρέπεται να βγεις. Αντίθετα απ' ό,τι συμβαίνει με το φύλο στο οποίο επιτρέπεται η ρευστότητα μιας και θεωρείται «κοινωνική κατασκευή», η φυλετική ταυτότητα φαίνεται αμετακίνητη και αδιαπέραστη.

ΠΑΡΑ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ, ΤΟ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΔΕΝ ΚΑΤΑΦΕΡΕ ΝΑ ΣΥΝΕΝΩΣΕΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ, ΣΧΕΔΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΧΝΑ ΑΠΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Όπως έχω γράψει πολλές φορές, η εποχή όπου στις ΗΠΑ γεννιούνται ενδιαφέρουσες ιδέες έχει παρέλθει: σήμερα ο νοητικός και ιδεολογικός εξαμερικανισμός είναι τοξικός. Περιλαμβάνει την προαιώνια αμερικανική ηθικολογία, τον πουριτανισμό και την ψευδοεπιστήμη στην οποία είναι επιρρεπείς οι Αμερικανοί. Εξαιτίας της μεγάλης δύναμης της ακροδεξιάς στις ΗΠΑ, η αριστερά έχει εξτρεμιστικές τάσεις σε μια διαλεκτική παρόμοιας απλοϊκότητας που περ-

νιέται για περισπούδαστη ανάλυση —«η ετεροφυλοφιλία και η λευκότητα είναι όργανα της καπιταλιστικής οικονομίας»— και η οποία καταλήγει και πάλι στην ψευδοεπιστήμη: στα περισσότερα αμερικανικά πανεπιστήμια η διδακτική των κοινωνικών επιστημών βασίζεται στη φεμινιστική, ομοφυλοφιλική, πολυπολιτισμική και οικολογική κριτική. Έτσι, φτάνουμε, πέρα από τον κοινωνικό διαχωρισμό και τον εμφύλιο χαμηλής έντασης, στις γνωστές εκκαθαρίσεις της cancel culture από τις οποίες δεν γλιτώνει ο Λούκυ Λουκ και ο Αστερίξ. **A**

ONASSIS STEGI

ΠΕΔΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ
24.06 – 18.07.21 | 17:00 – 22:00

ΕΚΘΕΣΗ | YOU AND AI:
THROUGH THE ALGORITHMIC LENS

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ
→ onassis.org

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ
ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΝΕΑ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΠΑΡΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΗΘΙΚΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΤΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Η ΕΚΘΕΣΗ "YOU AND AI" ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΕΧΝΗΤΗΣ
ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΣΤΕΙΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ»
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

14 υπάλληλοι (από τους συνολικά 35) έλειπαν από τον ΕΦΚΑ Αγίας Παρασκευής κατά την αιφνίδια «έφροδο» του Κωστή Χατζηδάκη στο κατάστημα, την περασμένη Παρασκευή. Ο ακάριστος αρμόδιος υπουργός δεν εκτίμησε το γεγονός ότι το υποκατάστημα δέχονταν κόσμο και δεν είχε σκαρφιστεί κάποιο τέχνασμα βγαλμένο από τα βαθιά 80s όπως μια στάση εργασίας, μια διακοπή ρεύματος ή ένα ρακούδι εντός του κτιρίου. Ούτως ή άλλως, πάντως, δεν μπορεί να τους απολύσει.

50 ψηφιακές υπηρεσίες έχουν ενταχθεί στην πλατφόρμα του ΕΦΚΑ, αλλά τα στοιχεία και οι υποθέσεις των ασφαλισμένων συνεχίζουν να υπάρχουν μόνο σε παραδοσιακές στοίβες κίτρινησμένης χαρτούρας.

122 άτομα θα λαμβάνουν μισθό 1.200 ευρώ μηνιαίως από το γερμανικό κράτος για 3 χρόνια, χωρίς καμία υποχρέωση. Η μισθοδοσία «άεργων» χαρακτηρίζεται ως επιστημονικό και κοινωνικό πείραμα του Γερμανικού Ινστιτούτου Οικονομικών Ερευνών. Κακώς ξοδεύονται, θα μπορούσαν να αντλήσουν στοιχεία από την Ελλάδα όπου χιλιάδες άτομα λαμβάνουν επί δεκαετίες μηνιαίο μισθό, χωρίς επίσης καμία υποχρέωση.

15.000 ιδιώτες δωρητές βοήθησαν ώστε να συγκεντρωθούν τα χρήματα που απαιτούνται για τη μισθοδοσία των προαναφερθέντων Γερμανών. Να, λοιπόν, που υπάρχει λεφτόδετρο.

347 εκατ. ευρώ θα πληρωθεί στις 25 Ιουνίου η Iamda Development, ως πρώτη δόση για την απόκτηση των μετοχών της Ελληνικό Α.Ε., όπως αποφάσισε την περασμένη εβδομάδα το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, συμφερόντων της οικογένειας Λάτση.

347 εκατ. ευρώ επιπλέον, θα δοθούν ως εγγυητική επιστολή στο ΤΑΙΠΕΔ.

70.000 θέσεις εργασίας θα δημιουργηθούν με την ολοκλήρωση του έργου.

© ELSA/GETTY IMAGES

40 πόντους σημείωσε ο Γιάννης Αντετοκούνμπο στον αγώνα της ομάδας του με τους Brooklyn Nets, οδηγώντας τα «ελάφια» στους τελικούς της Ανατολής.

48 πόντους σημείωσε ο Κέβιν Ντουράντ, αλλά δεν ήταν αρκετό για την ομάδα του.

19 ριμπάουντ και 5 ασίστ συμπλήρωσαν τον θρίαμβο του Έλληνα μπασκετμπολίστα.

800 περίπου κατοικίες όλων των ειδών περιλαμβάνει ο μέχρι στιγμής προγραμματισμός.

200 μέτρα ψηλότερο από το επίπεδο της θάλασσας θα είναι οι ουρανοξύστες κατοικιών, που θα βρίσκονται κοντά στη μαρίνα του Αγίου Κοσμά.

72.000 τετραγωνικά θα είναι η έκταση που εμπορικού κέντρου που περιλαμβάνεται στο σχέδιο. 20% μεγαλύτερο, δηλαδή, από το the Mall.

6 λεπτά διήρκεσε ο φραγμός των αναπνευστικών οδών της Καρολάν Κράουτς από τον σύζυγό της, σε ένα από τα ειδικότερα εγκλήματα που έχουν συμβεί τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας.

11 μηνών ήταν το βρέφος που είδε τον πατέρα του να δολοφονεί τη μητέρα του, όπως ομολόγησε ο ίδιος ο δράστης.

37 ημέρες παρίστανε τον θλιμμένο χήρο ο

δολοφόνος, γεγονός που καθιστά την πράξη ακόμη πιο αποτρόπαια.

16 έτη φυλάκισης σημαίνει η λέξη ισόβια στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις απόψεις που έχουν εκφράσει διάφοροι ποινικολόγοι.

7 φορές και επί 9 συνεχόμενες ώρες βίαζε μια πεννητάχρονη καθαρίστρια στο διαμέρισμά του στα Πετράλωνα, ένας νεαρός που καταζητείται.

5 έτη παρέμεινε στη φυλακή ο φερόμενος ως βιαστής, καθώς το 2015 είχε ξαναβιάσει μια 22χρονη.

4 γυναίκες καταγγέλλουν έναν καθηγητή πιάνου στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης για αποπλάνηση και σύναψη ερωτικών σχέσεων επί δώδεκα χρόνια. Μάλιστα η μία εξ αυτών είναι ακόμη και σήμερα ανήλικη, ενώ ο καθηγητής συνεχίζει να διδάσκει.

52,7% ήταν το ποσοστό που έφτασε η τηλεθέαση της εκπομπής «Φως στο Τούνελ» η οποία προβλήθηκε εκτάκτως, λόγω της μεγάλης δημοσιότητας του φονικού στα Γλυκά Νερά.

49% ήταν η τηλεθέαση του τελικού του Roland Garros με τον Στέφανο Τσιτσιπά να διεκδικεί τον τίτλο, αποδεικνύοντας ότι η κλειδαρότρυπα παραμένει αξιόαναλλοίωτη στον χρόνο.

55 εκατομμύρια δόσεις εμβολίων κατά της Covid-19 θα στείλουν τις επόμενες ημέρες οι ΗΠΑ σε διάφορες χώρες του

κόσμου. Μην ξεχάσουν να στείλουν και ένα κουτάκι με τσιρότα, για να το μοιραστούν όλες οι χώρες που επωφελούνται από τα εμβόλια.

1 δισ. δόσεις εμβολίων θα στείλουν και οι G7 στις φτωχότερες χώρες. Μιλάμε για διαγωνισμό κιμάρηδων, καθώς, για να υπάρξει κάλυψη του παγκόσμιου πληθυσμού, χρειαζόμαστε περισσότερες από 10 δισεκατ. δόσεις εμβολίων...

2 κείμενα δημοσιογράφων συμπεριλαμβάνονταν στα θέματα Νέων Ελληνικών που δόθηκαν την περασμένη Δευτέρα στα Γενικά Λύκεια. Το γεγονός ότι προέρχονταν από φιλοκυβερνητικές –κατά τον Νίκο Φίλη– εφημερίδες είναι unfair. Εδώ που τα λέμε θα μπορούσε το ένα να αντληθεί από κάποιο ανεξάρτητο κομματικό έντυπο, όπως αυτά που ελέγχουν –ωτί σύμπτωση– μόνο αριστερά κόμματα.

13.291 αιτήσεις υποβλήθηκαν για 4.039 νέες θέσεις στα Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία της χώρας για το σχολικό έτος 2021-2022. Αυτά για τα οποία ο ΣΥΡΙΖΑ είχε υποστηρίξει ότι «η κοινωνία μας δεν χρειάζεται να ελιτίστικα σχολεία αρίστων».

112 τέτοια σχολεία θα λειτουργήσουν τον επόμενο χρόνο στην Ελλάδα έναντι 62 που λειτουργούσαν πέρυσι. Η κλήρωση θα μεταδοθεί ζωντανά ενώ οι εξετάσεις, όπου απαιτούνται, θα πραγματοποιηθούν την προσεχή Δευτέρα.

3 ημέρες το πολύ έμεινε στη θέση της η αναθεματική επιγραφή για τον θάνατο του αρχιφύλακα Νεκτάριου Σάββα, καθώς τοποθετήθηκε την Πέμπτη αλλά τα ξημερώματα της Κυριακής είχε ήδη καταστραφεί.

12 χρόνια πριν, ο αρχιφύλακας είχε δολοφονηθεί από τα πυρά της τρομοκρατικής οργάνωσης «Σέχτα επαναστατών».

VERBA VOLANT

ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

«Μπορούμε να δουλεύουμε πιο ποιοτικά, πιο αποδοτικά, λιγότερο, με καλύτερες απολαβές». Αν και μοιάζει ημίμετρο, η πρόταση βρίσκεται σε καλό δρόμο. Επόμενο βήμα, να πληρωνόμαστε χωρίς να δουλεύουμε καθόλου. Τότε όντως, θα μιλάμε για σοσιαλιστικό παράδεισο.

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΗ

Ο εργατάρης στη Σοβιετική Ένωση και την ορχήστρα του είχε, και το χαβιάρι του θα είχε, και τα σπα του είχε. Η καθημερινή ζωή εν γένει ήταν αυτό που θα λέγαμε «μας κακομαθαίνετε, κύριε κομμισάρι». Το σύνθημα «ορχήστρα, σπα, χαβιάρι και Βελουχιώτη Άρη» βρισκόταν επί του δικαίωστος.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ

«Έχω κάνει όλα τα εμβόλια, τα κορίτσια έχουν κάνει όλα τα εμβόλια, όμως έκανα τα δοκιμασμένα εμβόλια. Εδώ δεν θα ξεχάσουμε όλη την ιατρική που ξέρουμε, επειδή εσείς στηρίζατε το αφήγημα της αντιμετώπισης της πανδημίας». Ο θαμώνας της στήλης ξαναχτυπά με φουλ αντι-εμβολιαστική ρητορική. Γιατί μπορεί. Γιατί οποιόσασε τίμια ιατρική. Γιατί τα εμβόλια βγήκαν γρήγορα, μόνο και μόνο για να κερδίζουν «κάποιοι». Γιατί δεν υπάρχει ιός, στην τελική. Μια απλή γρίπη είναι

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

«Εάν ειδοποιούσε εξ αρχής την αστυνομία και επικαλούνταν «βρασμό ψυχής» και «πρότερο έντιμο βίο», ο δολοφόνος της Καρολάν θα πήγαινε πέντε-έξι χρόνια φυλακή». Το χειρίδιο του καλού δολοφόνου διά στόματος του συνδικαλιστή αστυφύλακα. Σε συνέχεια της δήλωσης, εξέδωσε μια ανακοίνωση, περιέχουσα δριμύ κατηγορώ και τη φράση «αιδώς Αργείοι!». Προτείνω καλύτερα να μελετήσει τη φράση «κρείττον του λαλείν το σιγάν». **A**

Εγχειρίδιο αποτυχίας

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Πριν δύο εβδομάδες, ένα πρωί Τετάρτης, ο κοσμήτορας της σχολής μου στο πανεπιστήμιο μου ζήτησε να μιλήσουμε επειγόντως. Το αντικείμενο της συζήτησης το υποψιαζόμουν: η αίτηση προαγωγής μου σε καθηγητή πρώτης βαθμίδας, μετά από μία ιδιαίτερως επίπονη διαδικασία προετοιμασίας και κατάθεσης της αίτησης στα μέσα Απριλίου (μια διαδικασία που συνήθως απαιτεί μήνες, ολοκληρώθηκε για λόγους ανωτέρας βίας μέσα σε δύο εβδομάδες), συστατικών επιστολών, αξιολόγησης από το πρώτο πάνελ, επιλογής για τη «βραχεία λίστα» των αιτήσεων που θα προχωρούσαν στο στάδιο της συνέντευξης, συνέντευξη με εξαμελή επιτροπή υπό την προεδρία του πρύτανη και αξιολόγηση από εξωτερικό κριτή. Τελικά η έκβαση ήταν θετική, και μετά από 19 χρόνια υπηρεσίας σε 5 διαφορετικές βαθμίδες, το πανεπιστήμιό μου έδωσε την προαγωγή αυτή.

Αντιπαρέρχομαι το γεγονός ότι τα βρετανικά πανεπιστήμια λειτουργούν ουσιαστικά ως ιδιωτικές επιχειρήσεις, με το κάθε μέλος του προσωπικού να επιβλέπεται στενά από τον/την προϊστάμενό/ή του, με συγκεκριμένους ποσοτικούς, ποιοτικούς και χρηματικούς στόχους (Key Performance Indicators - KPIs), με εξαίτηνη αξιολόγηση (appraisal), με καθημερινή εμπειρία εργασίας που προσμοιάζει αυτή κέντρου εξυπηρέτησης πελατών, όπως και το ότι ο τίτλος του καθηγητή φέρει αίγλη καλοπέρασης εντελώς δυσανάλογη των πραγματικών αρμοδιοτήτων και απαιτήσεων του ρόλου. Αντιπαρέρχομαι επίσης το ότι όταν έχεις φτύσει αίμα για κάτι, όταν το έχεις πληρώσει με τη σωματική και ψυχική σου υγεία, όταν το κόστος ευκαιρίας το μετράς σε ώρες χαμένης ξεκούρασης, ζωής ή επαφής με φίλους, και όταν αυτό το κάτι συνεπάγεται ακόμη περισσότερη πίεση, τότε η είδηση της επιτυχίας προκαλεί ανάμεικτα συναισθήματα.

Τα αντιπαρέρχομαι αυτά γιατί η προαγωγή αυτή είναι όντως τιμητική: μόλις ο έκτος πρωτοβάθμιος καθηγητής στην τριαντακονταετή ιστορία του τμήματος –ενός μεγάλου τμήματος που σήμερα αριθμεί 75 μέλη ΔΕΠ– και ο πρώτος που δεν προέρχεται από τη λεγόμενη Anglosphere (Βρετανία, ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία). Εάν η έννοια της «επιτυχίας» ή της ηθικής ικανοποίησης έχει οποιαδήποτε εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση, αυτή είναι αποκλειστικά και μόνο το ότι κατάφερα να φτάσω στο σημείο αυτό με τον δικό μου τρόπο: με μια ακαδημαϊκή ταυτότητα διεπιστημονική (χωρίς δηλ. να αφιερώσω την καριέρα μου σε ένα μόνο αντικείμενο, σε ένα πολύ στενό επιστημονικό πεδίο, αν και στο κέντρο της διεπιστημονικής αυτής πορείας υπάρχει ένα νήμα, η εμπλοκή του ατόμου με τον κόσμο γύρω του) και με ένα μείγμα ερευνητικών, εκπαιδευτικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων που δεν οδηγούν σε ένα εντελώς ορθόδοξο ακαδημαϊκό βιογραφικό. Αρνήθηκα την εξειδίκευση συνειδητά, γνωρίζοντας ότι αυτό μάλλον θα μου στερήσει την ακαδημαϊκή εξέλιξη ή μια μεταγραφική σε «κορυφαίο» πανεπιστήμιο, γιατί –ευτυχώς– από την αρχή είχα ξεκάθαρη αίσθηση της ταυτότητάς μου, του ποιος είμαι και τι θέλω.

Παρόλα αυτά, όταν, στο συγχαρητήριο μήνυμά μου, ένας φίλος στο Facebook μου έγραψε προχτες ότι πρέπει να γράψω βιβλίο για την προ-

σωπική μου «μέθοδο ευόδωσης στόχων», του απάντησα –και το εννοώ– ότι το μόνο πράγμα για το οποίο θα μπορούσα άνετα να γράψω βιβλίο είναι οι αποτυχίες μου.

Σε μια εξαιρετική ομιλία στο TEDx με τον τίτλο «Αποτυχίες», ο Στάθης Καλύβας, καθηγητής παλαιότερα στο Yale και τώρα στην Οξφόρδη, τονίζει ότι οι επιτυχίες προκύπτουν συνήθως μέσα από αποτυχίες. Το 2016 ένας άλλος καθηγητής του Princeton, ο Johannes Haushofer, δημοσίευσε το «βιογραφικό των αποτυχιών» του: μια λίστα με τα πανεπιστήμια που τον απέρριψαν, με τις δουλειές που δεν πήρε, με τα ερευνητικά προγράμματα που δεν κέρδισε. Το μήνυμα αυτό είναι πολύ σημαντικό και πρέπει να περάσει σε όλους, και ειδικά στα νέα παιδιά: μην απογοητεύεστε· μην εγκαταλείπετε τη μάχη· παλέψτε για τα όνειρά σας.

Με αυτό το πνεύμα, λοιπόν, κι εγώ σημειώνω καταρχάς ότι στην Α΄ Λυκείου έμεινα ανεξεταστέος στη Φυσική· στη Β΄ Λυκείου παραλίγο να μείνω και στα Μαθηματικά (ο καθηγητής με πέρασε με τον όρο να μην πάω 1η ή 4η Δέσμη, έναν όρο που τελικά δεν τήρησα, αφού βρήκα ένα καλό φροντιστήριο που με έκανε να αγαπήσω τα μαθηματικά, ή έστω να τα αγαπήσω όσο χρειαζόταν για να δώσω πανελλήνιες και να περάσω σε καλό τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών).

Σημειώνω επίσης ότι πριν πάρω τη δουλειά ως ωρομίσθιος λέκτορας μαζί με υποτροφία για διδακτορικό στο πανεπιστήμιο του Μπόρνμουθ το 2002, είχα κάνει πάνω από 120 ανεπιτυχείς αιτήσεις και 8 συνεντεύξεις για δουλειά (απο ένα

σημείο και μετά για την οποιαδήποτε δουλειά), έχοντας μείνει άνεργος για πολλούς μήνες – μία εμπειρία που είναι σαφώς από τα χειρότερα πράγματα που μπορεί να βιώσει ένας παραγωγικός άνθρωπος. Μόλις πριν πέντε χρόνια, το 2016, μια άλλη αίτηση για προαγωγή σε προηγούμενη βαθμίδα απορρίφθηκε με τρόπο και σκεπτικό προβληματικό, μια τραυματική εμπειρία που με οδήγησε σε ριζική επαναξιολόγηση τόσο του δικού μου τρόπου με τον οποίο κάνω και παρουσιάζω τη δουλειά μου, όσο και της σημασίας της διαδικασίας συνολικά. Από εκείνη τη διαδικασία μεταβολισμού εκείνης της αποτυχίας βγήκε το *EsSENce*, ένα ταξίδι όνειρο ζωής στη Λατινική Αμερική, και ένα διετές σπριντ που οδήγησε σε προαγωγή το 2018, με έπαινο απ' τους ίδιους ανθρώπους οι οποίοι σχεδόν με απαξίωση είχαν απορρίψει την αίτηση το 2016.

Εκείνη η εμπειρία δεν ήταν μοναδική. Για κάθε δημοσιευμένη μελέτη σε κάποιο καλό διεθνές επιστημονικό περιοδικό υπήρξαν από πίσω αρκετές άλλες που έμειναν ημιτελείς στο συρτάρι ή που απορρίφθηκαν. Για κάθε επιτυχή αίτηση χρηματοδότησης ερευνητικού προγράμματος υπήρξε πενταπλάσιος αριθμός αποτυχημένων αιτήσεων. Για κάθε συνεργασία με κάποιο υπουργείο, κορυφαίο διεθνή οργανισμό ή ιδιωτική επιχείρηση, υπήρξαν άπειρες επισκέψεις, παρουσιάσεις, τηλεφωνήματα, γεύματα και συναντήσεις εργασίας που δεν οδήγησαν απολύτως πουθενά. Για κάθε βραβείο υπήρξαν άπειρες αιτήσεις και προσπάθειες που δεν καρποφόρησαν. Για τον δυσκολότερο και σημαντικότερο στόχο όλων –τον ειλικρινή και από καρδιάς έπαινο ή το «ευχαριστώ» των συναδέλφων για την υποστήριξη ή τον συντονισμό

ομάδων– υπήρξαν ολόκληρα χρόνια άγονης συνύπαρξης ή άσκησης ηγεσίας χωρίς επαρκή αντίληψη των αναγκών των άλλων. Και, για να το πάμε και λίγο πιο μακριά, για κάθε καλή σχέση και για κάθε καλή φιλία, υπάρχουν από πίσω άπειρες αποτυχίες και τραύματα, πολλές φορές μοιραία: ανωριμότητα, εγωισμός, φόβος, χαμένες ευκαιρίες, κακή επικοινωνία, απουσία, χωρισμοί, αποστάσεις.

Όσο, δε, για τη δημιουργική δουλειά –για τη συγγραφή κειμένων όπως αυτό, ή για τη δημιουργία βιβλίων και ταινιών– αυτή πια έχει την αποτυχία ενταγμένη μέσα της. Στο DNA κάθε δημιουργικής δουλειάς βρίσκεται ένας μικρός «θάνατος», ο θάνατος της προσδοκίας ότι αυτό το κείμενο, αυτό το βιβλίο, αυτή η ταινία, θα βρουν ένα μεγάλο κοινό, θα βοηθήσουν πολλούς ανθρώπους, θα αλλάξουν τον κόσμο όλο. Τίποτα από αυτά δεν γίνεται φυσικά, δεν αλλάζει έτσι ο κόσμος, και δεν περνάει. Αρκεί, όταν δημιουργείς, να πιστεύεις ότι θα γίνουν όλα αυτά· γιατί αλλιώς ούτε μπορείς, ούτε έχει νόημα, να δημιουργείς.

Τι άλλο είναι, λοιπόν, η επιτυχία ή η ίδια η δημιουργία εκτός από μία σειρά από αποτυχίες;

Στην Ελλάδα έχουμε μάθει να φοβόμαστε και το ρίσκο και την αποτυχία, και αυτό το βλέπουμε στα πάντα – από τη συμπλεγματική σχέση με την επιχειρηματικότητα μέχρι την αδυνα-

μία πολλών ανθρώπων σε θέσεις ευθύνης να παραιτηθούν, όταν κάτι δεν πάει καλά. Ίσως να φταίει ο άκοπος ομφάλιος λώρος των νέων (που κανονικά πρέπει να ρισκάρουν) με τους γηραιότερους, των οποίων ο φυσικός ρόλος είναι αυτός της σύνεσης. Ίσως συνδέουμε την αποτυχία με την ντροπή του κοινωνικού θανάτου· μας νοιάζει το «τι θα πει ο κόσμος». Αν σε νοιάζει το τι θα πει ο κόσμος, τότε δεν είσαι έτοιμος να πετύχεις· ή προσπαθείς να πετύχεις για τους λάθος λόγους.

Στην ψυχρή πραγματικότητα της ζωής, η αποτυχία και η επιτυχία δεν έχουν κάποιο αξιακό πρόσημο. Κανονικά δεν θα έπρεπε ούτε να μας στεναχωρεί η πρώτη, ούτε να μας ευχαριστά η δεύτερη. Είναι απλώς κομμάτια ενός αλγόριθμου, της μαθηματικής φόρμουλας που είναι το κάθε επάγγελμα, η κάθε δραστηριότητα, το κάθε οικοσύστημα· μια μαθηματική εξίσωση ούτε μας ευχαριστεί, ούτε μας δυσαρεστεί, απλώς υπάρχει. Αυτό που ονομάζουμε «επιτυχία» είναι το τελευταίο και εμφανές στάδιο αυτού του αλγόριθμου. Η αποτυχία –οι αποτυχίες, πληθυντικός, γιατί είναι και θα είναι πολλές– είναι αναπόσπαστο κομμάτι του κάθε πρότζεκτ, της κάθε προσπάθειας, της κάθε δουλειάς (όπως και των ανθρώπινων σχέσεων): μια επαναλαμβανόμενη διαδικασία αναστοχασμού, εντοπισμού λαθών ή αδυναμιών, και βελτίωσης. Αυτή είναι η πραγματική επιτυχία: το ταξίδι της πείρας και της βελτίωσης. **A**

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΠΟΣΠΑΣΤΟ ΚΟΜΜΑΤΙ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΖΕΚΤ, ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ, ΔΟΥΛΕΙΑΣ (ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ)· ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ

ΟΥΤΕ REX
δεν χάνει το ευρωπαϊκό!

Ηταν όλα έτοιμα. Η παραγγελία είχε γίνει, η τηλεόραση είχε γυρίσει προς το μπαλκόνι, αναρωτιόμουν να ποντάρω σε γκολ ή σε νίκη και ο σκυλάκος μου είχε πάρει θέση κι αυτός παραδίπλα, ήσυχος, αφού μόλις είχαμε γυρίσει από τη βόλτα.

Να, κι άλλος σκυλάκος, στην οθόνη αυτή τη φορά. Ο Rex. Μα... διαβάζει τα προγνωστικά και μελετάει συστήματα και τακτικές. Έφτασε στο σημείο να προτείνει και το νικητή του αγώνα!

Μου μπήκαν ιδέες. Φαντάσου, λέει, να μάντευε με ένα τρόπο ο δικός μου σκυλάκος τον νικητή του Ευρωπαϊκού Χαρμπίλ και τον χάνει, και γυρνάει κι αυτός στα πόδια μου και όπου να 'ναι θα αρχίζει το παιχνίδι.

Γραία αυτή η διαίρεση, σαν κινηματογράφιση, της Στόικιμαν με τον Rex. Ο σπαίρος για να μη χάσει στιγμή από την τέλεια σχέση του με τον αγαπημένο του Αλέξανδρο, με τον οποίο κάνουν τα πάντα μαζί, δεν το έβαλε κάτω και είπε να ζησει κι αυτός τη μεγάλη ποδοσφαιρική γιορτή σαν μέλος της ομάδας, αφού έτσι κι αλλιώς κανείς δεν το χάνει αυτό το ευρωπαϊκό!

Κανείς μας δεν θα το χάσει το ευρωπαϊκό. Ούτε και τη σχέση του με το ζωάκι του, κι αν μην έχει τις δυνατότητες του Rex ο οποίος έχει άποψη για το ποιος είναι ο πιο φαρμαρισμένος για ενδεκάδατος. Κι από εδώ και πέρα, σε κάθε ημίχρονο του ευρωπαϊκού, λουρί και βόλτα μέχρι να σφυρίζει ξανά το παιχνίδι!

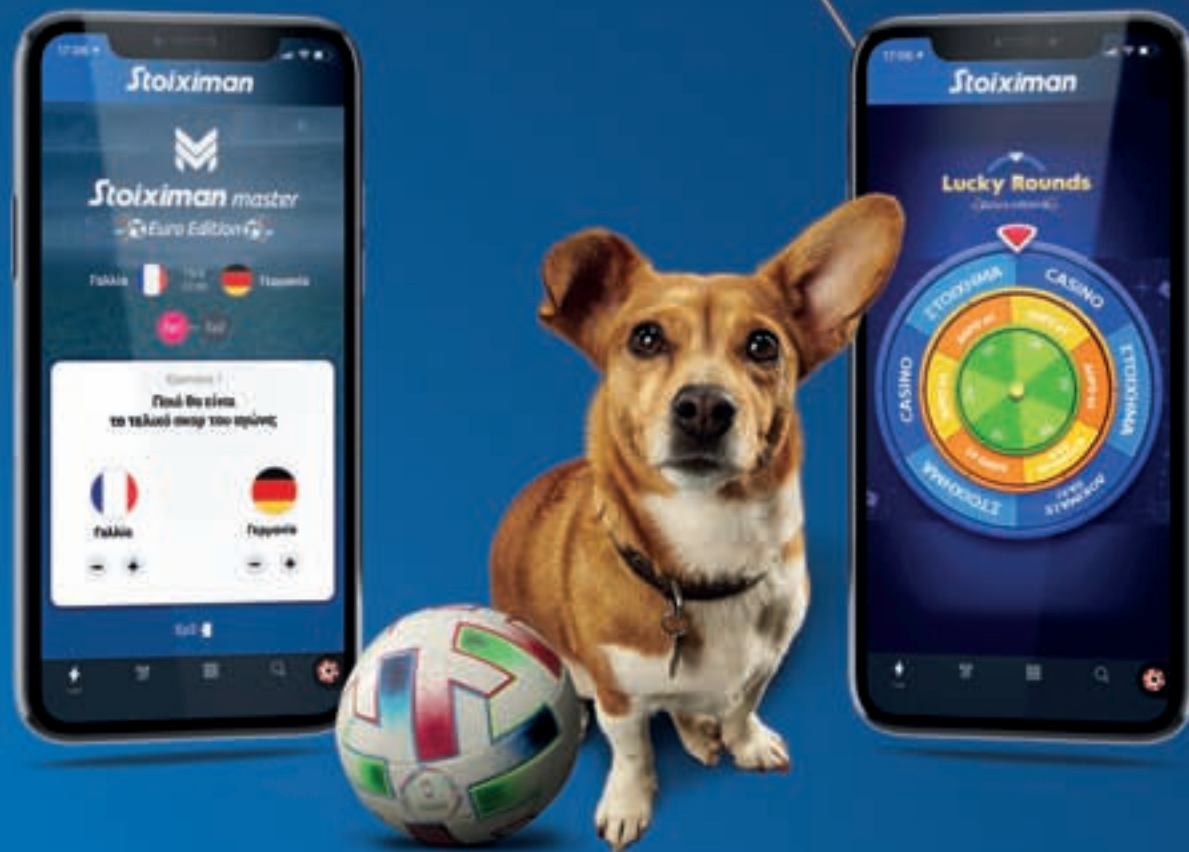
2+ ΠΑΙΞΕ ΥΠΕΥΘΩΝΑ

GOAL
Καείς
Δεν Χάνει
αυτό το
Ευρωπαϊκό

Stoiximan

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΟΥ ΚΑΛΥΤΕΡΟ

 Euro Edition

Stoiximan Master

Γίνε ο **Master** στις προβλέψεις και κέρδισε

1.000.000€

ΕΝΤΕΛΩΣ ΔΩΡΕΑΝ*

Τροχός **Lucky Rounds**

Ανανεωμένα **Euro Missions**

*ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ.
Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΚΑΙ ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΗ Ή ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Κανένα παιδί σε ιδρυμα

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

Για την προσπάθεια από-ιδρυματοποίησης, μέσω της αναδοχής, μιλούν στην ATHENS VOICE η υφυπουργός Εργασίας, **Δόμνα Μιχαλίδου**, ο **Στέργιος Σιφνιός** από τα Παιδικά Χωριά SOS και οι ανάδοχοι γονείς **Χριστίνα Μοντεβέρδη** και **Πέτρος Τριαντάφυλλος**

Περισσότερα από 1.500 παιδιά ζουν σήμερα σε ιδρύματα. Τα παιδιά αυτά πρέπει να φύγουν το συντομότερο δυνατόν από εκεί, να βρουν μια οικογένεια, καθώς έρευνες έχουν δείξει ότι, ειδικά τα πολύ μικρής ηλικίας παιδιά, παρουσιάζουν σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχοσωματική τους ανάπτυξη, κάθε μέρα που περνάνε μέσα στα ιδρύματα. Στο τέλος Μαΐου η υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Δόμνα Μιχαλίδου, παρουσίασε το νέο θεσμό της αναδοχής, με σύνθημα «Μια οικογένεια για κάθε παιδί». Ανάμεσα στις βασικότερες αλλαγές, είναι η διεύρυνση των ηλικιακών ορίων, καθώς ανάδοχος γονέας θα μπορεί να γίνεται κάποιος από 25 έως και 75 (ήταν από 30 έως 60), καθώς και η καθιέρωση του επιδόματος αναδοχής, κατ' ελάχιστον 325 ευρώ, το οποίο θα αρχίσει να καταβάλλεται από το τέλος του Ιουνίου. Για τον θεσμό της αναδοχής, ο οποίος είναι πολύ πίσω στη χώρα μας, μιλούν η υφυπουργός, Δόμνα Μιχαλίδου, ο Στέργιος Σιφνιός, διευθυντής Συνηγορίας των Παιδικών Χωριών SOS και οι ανάδοχοι γονείς Χριστίνα Μοντεβέρδη και Πέτρος Τριαντάφυλλος.

Η εμπειρία μιας ανάδοξης οικο

Η Χριστίνα Μοντεβέρδη και ο Πέτρος Τριαντάφυλλος είναι ανάδοχοι

Η Χριστίνα Μοντεβέρδη και ο Πέτρος Τριαντάφυλλος είναι ανάδοχοι γονείς. Όταν μιλήσαμε, ο σύζυγος είχε φύγει για τη δουλειά κι έτσι η Χ. Μοντεβέρδη μίλησε και για τους δύο. Είναι παντρεμένοι από το 1996, χωρίς βιολογικά παιδιά, εκείνη εργάζεται στο δημόσιο, είναι καθαρίστρια σε σχολείο, κι εκείνος στον ιδιωτικό τομέα, είναι φανοποιός.

«Στις 3 Ιουνίου έκλεισαν δύο χρόνια απ' όταν ήρθε στο σπίτι το κοριτσάκι μας, η Μαρία», λέει η Χ. Μοντεβέρδη. Με τον σύζυγό της προσπάθησαν να αποκτήσουν το δικό τους παιδί, με εξωσωματική, εκείνη έμεινε έγκυος αλλά τα πράγματα δεν πήγαν καλά, πριν από πολλά χρόνια είχαν ρωτήσει και για υιοθεσία αλλά η διαδικασία τούς θύμισε ανάκριση και το άφησαν στην άκρη. «Αρχικά είπαμε να αφήσουμε να περάσει λίγος καιρός, να κατασταλάξουμε ότι δεν θα αποκτήσουμε βιολογικό παιδί, και μετά αποφασίσαμε ότι θα θέλαμε ένα παιδί στη ζωή μας. Έτσι, απευθυνθήκαμε στα Παιδικά Χωριά SOS, εκεί δεν μας ξίνισε κάτι, να το πωλαϊκά, και προχωρήσαμε στη διαδικασία της αναδοχής. Αυτό που θέλαμε ήταν ένα παιδί που να μη μας το

πάρουν λίγο πιο μετά, γιατί, ξέρετε, υπάρχουν και ανάδοχοι που κρατάνε ένα παιδί για κάποιους μήνες. Εμείς θέλαμε ένα παιδί που να είναι διαθέσιμο για μεγάλο διάστημα και η Μαρία ήταν ένα τέτοιο παιδί, καθώς, μέχρι να ενπλιωθώ τουλάχιστον, δεν θα γυρίσει στη βιολογική της οικογένεια. Τώρα, βέβαια, γνωρίζοντας ότι η Μαρία δεν μπορεί να επιστρέψει στη βιολογική της οικογένεια, έχουμε ξεκινήσει τη διαδικασία της υιοθεσίας, αλλά αυτά στην Ελλάδα είναι χρονοβόρα, εκκρεμούν δικαστήρια, μπορεί αυτό να γίνει όταν εκείνη φτάσει 15 χρονών. Αλλά για εμάς είναι το ίδιο».

Η Μαρία από τις πρώτες ημέρες της ζωής της φιλοξενούνταν στα Παιδικά Χωριά SOS, μέχρι να πάει στο σπίτι των ανάδοχων γονιών της. «Από πολύ νωρίς μας είπε μαμά και μπαμπά, το είχε ανάγκη να το πει», λέει η Χριστίνα. Η Μαρία ξέρει τα πάντα για τους βιολογικούς της γονείς και βλέπει τη βιολογική της μητέρα τρεις τέσσερις φορές το χρόνο στα Παιδικά Χωριά SOS. Οι δύο μαμάδες, η ανάδοχη και η βιολογική, μεταξύ τους δεν συναντιούνται, δεν θα έκανε καλό σε καμία. Εάν η οικογένεια φύγει για διακοπές ή στην περίπτωση που η Μαρία αρρωστήσει σοβαρά, θα

Δεν υπάρχει καλό ίδρυμα

Ο Στέργιος Σιφνιός, διευθυντής Συνηγορίας στα Παιδικά Χωριά SOS, τονίζει ότι στη χώρα μας δεν υπάρχει ανεπτυγμένη κουλτούρα αναδοχής

Παρόλο που ο θεσμός της αναδοχής έχει ξεκινήσει εδώ και πολλά χρόνια στην Ελλάδα, πριν από κάποιες δεκαετίες από το κέντρο βρεφών Μπέρτα, βρισκόμαστε ακόμα πολύ πίσω από άλλες δυτικές χώρες, λέει ο Στέργιος Σιφνιός, διευθυντής Συνηγορίας των Παιδικών Χωριών SOS. «Στη γλώσσα της παιδικής προστασίας», εξηγεί, «συνηγορία είναι η υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού. Στα Παιδικά Χωριά SOS έχουμε ένα τμήμα με δράσεις για αυτό που λέμε εναλλακτική φροντίδα, δηλαδή για παιδιά που μεγαλώνουν μακριά από τη βιολογική τους οικογένεια, είτε σε ένα ίδρυμα, που είναι και το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό, είτε σε κάποια ανάδοχη οικογένεια. Βασικός μας στόχος δεν μπορεί να είναι άλλος από την πλήρη από-ιδρυματοποίηση και η εναλλακτική φροντίδα να περιοριστεί αποκλειστικά εκτός ιδρύματος».

Στην Ελλάδα λειτουργούν περίπου 80 ιδρύματα, δημόσια, ιδιωτικά και εκκλησιαστικά, τα οποία «φιλοξενούν» παιδιά από τη βρεφική τους ηλικία έως τα 18. Ένα παιδί φτάνει σε ίδρυμα ύστερα από καταγγελία από γείτονα, φίλο, συγγενή, ακόμη και από γονιό πολλές φορές, και το 90%, τουλάχιστον, των περιπτώσεων, αφορά σε προβλήματα κοινωνικής φύσης, όπως σοβαρές παραμελήσεις, κακοποιήσεις, γονείς με προβλήματα εξαρτήσεων. Ο εισαγγελέας ανήλικων θα κρίνει εάν το παιδί θα πρέπει να απομακρυνθεί για κάποιο διάστημα από την οικογένεια. Εάν κρίνει πως πρέπει, σχεδόν όλα τα παιδιά θα οδηγηθούν στα νοσοκομεία παιδών, προκειμένου να διερευνηθεί η σωματική και ψυχική τους υγεία. «Το πρόβλημα», λέει ο κ. Σιφνιός, «ξεκινάει όταν τα παιδιά ζουν μήνες μέσα στα νοσοκομεία, ακόμη και για ολόκληρο χρόνο. Κι αυτό συμβαίνει γιατί, ειδικά αν το παιδί έχει διάφορα ψυχοσωματικά θέματα, ψάχνουν οι κοινωνικοί λειτουργοί να βρεθεί ένας κατάλληλος χώρος προστασίας, και δεν βρίσκουν».

Η παραμονή ενός παιδιού σε ίδρυμα, ειδικά η μακρόχρονη, μπορεί να είναι καταστρεπτική. Βιωματικές εμπειρίες αλλά και επιστημονικές έρευνες έχουν δείξει ότι ειδικά τα πολύ μικρά παιδιά κάθε μέρα που περνάνε σε ένα ίδρυμα καθυστερεί την ψυχοσωματική τους ανάπτυξη. Υστερούν, δηλαδή, σε νοητικό επίπεδο, στην ανάπτυξη του εγκεφάλου, καθυστερούν η βάδιση και η ομιλία, παρουσιάζονται διαφορές στο αναμενόμενο βάρος και ύψος. «Ειδικά τα παιδιά 0 έως 3 ετών δεν θα έπρεπε να περνάνε καθόλου μέσα από ένα ιδρυματικό πλαίσιο», επισημαίνει ο κ. Σιφνιός.

«Ο στόχος της απο-ιδρυματοποίησης γενικά θα πρέπει να βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Στην πρόληψη, ώστε το παιδί να μη χρειαστεί να φύγει από την οικογένεια, στην υποστήριξη της οικογενειακής αποκατάστασης, με μια βραχυχρόνια, αν χρειαστεί, παραμονή του παιδιού σε ένα χώρο προστασίας, μέχρι να επιστρέψει, και τρίτον στην αναδοχή. Δυστυχώς, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των παιδιών που θα απομακρυνθούν από τους βιολογικούς τους γονείς δεν θα επιστρέψουν, γιατί δεν διαθέτουμε σοβαρές υποδομές στην κοινότητα που θα στηρίξουν τη βιολογική οικογένεια», σημειώνει ο κ. Σιφνιός.

Λάθος κίνητρο το ενδεχόμενο μελλοντικής υιοθεσίας του παιδιού

Καθώς στη χώρα μας δεν υπάρχει ανεπτυγμένη κουλτούρα αναδοχής, αρκετοί ανάδοχοι γονείς έχουν ως κίνητρο την ενδεχόμενη μελλοντική υιοθεσία του παιδιού. Αυτός είναι και ο λόγος που στα ιδρύματα βρίσκουμε μεγάλα παιδιά, άνω των 9 ετών, τα οποία δεν είναι «ελκυστικά» για υιοθεσία, καθώς πολλοί επιθυμούν να υιοθετήσουν και να μεγαλώσουν ένα παιδί «από μικρό». Είναι χαρακτηριστικό, λέει ο κ. Σιφνιός, ότι μόλις με το νόμο του 2018 μπήκαν σε μια τάξη οι διαδικασίες που αφορούν την αναδοχή, μέσω των μητρών και με διαύγεια, ενώ όλα τα ιδρύματα υποχρεώνονται πλέον να προετοιμάσουν τα παιδιά για αναδοχή. Σήμερα, σημειώνει, η Πολιτεία επιχειρεί να εμπλουτίσει και να κάνει πιο «εφαρμόσιμο» τον νόμο, ενώ ανακοινώθηκε και η επιλογή της Ελλάδας, μαζί με άλλες 6 χώρες, να συμμετάσχει στο ευρωπαϊκό project «Child Guarantee» με τη συνεργασία της Unicef και φορέων εντός κάθε χώρας (στη δική μας και τα Παιδικά Χωριά SOS), προκειμένου να προχωρήσουν καινοτόμες δράσεις για την απο-ιδρυματοποίηση. Ανάδοχος γονέας μπορεί να γίνει κάθε πολίτης ως μονογονέας, κάθε έγγαμο ζευγάρι και κάθε ζευγάρι που έχει σύμφωνο συμβίωσης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη το φύλο, η θρησκεία και οι σεξουαλικές προτιμήσεις. Ρωτάω τον κ. Σιφνιό εάν ισχύουν όλα αυτά, εάν στην πράξη οι σεξουαλικές προτιμήσεις, για παράδειγμα, ενός υποψήφιου αναδόχου, παίζουν κάποιο ρόλο. «Απολύτως κανένα», η απάντησή του.

«Ο ανάδοχος γονέας», λέει ο κ. Σιφνιός, «θα πρέπει να γνωρίζει ότι θα πάρει στο σπίτι του ένα παιδί που μπορεί να έχει εκκρεμότητες στην ψυχική-σωματική του υγεία, νομικές ή οικογενειακές εκκρεμότητες, το οποίο είναι πιθανόν κάποια στιγμή να φύγει. Αλλά θα πρέπει να ξέρει ακόμη ότι, σε αντίθεση με τον θετό γονιό, δεν θα μείνει ποτέ μόνος του, καθώς τόσο το ίδρυμα στο οποίο διέμενε το παιδί όσο και οι κοινωνικές υπηρεσίες της Πολιτείας είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν και να υποστηρίζουν την ανάδοχη οικογένεια και το παιδί, που μπορεί να θέλει μια επιπλέον βοήθεια στο σχολείο ή να χρειάζεται μια ψυχοθεραπευτική υποστήριξη».

Υπάρχουν, πάντως, και περιπτώσεις παιδιών που έχουν αλλάξει αναδόχους, κάτι που σύμφωνα με τον ειδικό σημαίνει ότι απέτυχε η διαδικασία της αναδοχής, ένα πολύ αρνητικό γεγονός για τα παιδιά που θα πρέπει να φύγουν από ένα ακόμα οικογενειακό περιβάλλον. Για να πετύχει η αναδοχή, επισημαίνει, χρειάζεται μια καλή προετοιμασία και στη συνέχεια μια καλή παρακολούθηση. Τον ρωτάω, μιας και μιλάμε για απο-ιδρυματοποίηση, εάν ισχύει η «ιδρυματοποίηση», εάν δηλαδή υπάρχουν παιδιά που δεν θέλουν να εγκαταλείψουν το ίδρυμα. «Ξεκάθαρα όχι. Θα χρειαστεί και το παιδί μια προετοιμασία, να του φύγει το άγχος που θα πάει σε ένα νέο σπίτι, αλλά θα φύγει εύκολα για τον απλούστατο λόγο ότι δεν θέλει να μείνει εκεί που είναι. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλά παιδιά που παρουσίαζαν προβληματική συμπεριφορά στο ίδρυμα, άλλαξαν αμέσως όταν πήγαν σε μια οικογένεια. Ακούμε πολλές φορές, και στα μέσα ενημέρωσης, να αποκαλούνται κάποια ιδρύματα «σπίτια», «οικογένειες» κ.λπ. αλλά δεν είναι τίποτα απ' όλα αυτά. Όλοι μας ξέρουμε τι σημαίνει οικογένεια. Δεν υπάρχει καλό ίδρυμα, όπως και να το βαφτίσουμε, και κανένα παιδί δεν πρέπει να μένει εκτός οικογένειας».

γένειας

γονείς εδώ και δύο χρόνια

πρέπει να ενημερωθούν τα Παιδικά Χωριά SOS, ως η δομή στην οποία ζούσε το παιδί πριν γίνει η αναδοχή. «Αλλά είναι κάτι που δεν το βλέπουμε σαν βάρος στο κεφάλι μας αλλά ως μια βοήθεια να προχωρήσουμε καλύτερα».

Η Μαρία ρωτάει για τα πάντα. «Όταν της λέω ο παππούς έχει καταγωγή από το τάδε μέρος, με ρωτάει για τη δική της καταγωγή και της απαντώ ότι δεν γνωρίζω και θα πρέπει να ρωτήσει τη μητέρα της. Δεν μπορώ να σας περιγράψω τον τρόπο, αλλά έχουμε καταφέρει να έχουμε μια ανοιχτή σχέση και η Μαρία να αισθάνεται την ελευθερία να ρωτάει για τα πάντα. Την άλλη φορά με ρώτησε “γιατί η μαμά μου δεν με κράτησε” και της απάντησα “δεν ήθελε να σε δώσει. Προσπάθησε να σε κρατήσει κοντά της αλλά οι δικαστές έκριναν ότι δεν θα μπορούσε να σε φροντίσει σωστά”».

Τα παιδιά μπορούν να κάνουν πολλές ερωτήσεις. Στα σεμινάρια ανάδοχων γονέων που παρακολουθούσαν η Χριστίνα και ο Πέτρος υπήρχε μεταξύ άλλων η ερώτηση «τι θα κάνεις αν το παιδί αρχίσει να χτυπιέται και να ουρλιάζει στο σουπερ μάρκετ ότι δεν είσαι η μαμά του». «Βέβαια», λέει η Χριστίνα, «άλλο είναι η θεωρία και άλλο η αντίδρα-

ση στην πράξη. Έχει συμβεί, όχι στο σουπερ μάρκετ αλλά στο σπίτι, μια μέρα που είχε θυμώσει η Μαρία και είχε βγει στο μπαλκόνι φωνάζοντάς μου “δεν θα κάνω ό,τι μου λες, δεν είσαι η μαμά μου”. Της είπα “ναι, δεν είμαι η μαμά που σε γέννησε, είμαι η μαμά που σε μεγαλώνει και σε αυτό το σπίτι έχουμε κανόνες που θα πρέπει να τους ακολουθούμε όλοι”».

Η Χ. Μοντεβέρδη λέει ότι περιμένει να δει στην πράξη εάν ισχύσει η εξαγγελία για το επίδομα στους αναδόχους γονείς, από αυτόν τον μήνα. «Έχουμε κάποιες προτεραιότητες, σε παιδικούς σταθμούς, σε κατασκηνώσεις, σε εστίες αν τα παιδιά είναι μεγάλα, αλλά το επίδομα; Έχω στείλει εγώ η ίδια επιστολές που τους ζητάω αυτά τα χρήματα, τα οποία παίρνει ο καθένας που έχει παιδί. Όχι να τα δώσουν σε μένα, να τα βάλουν στο λογαριασμό της Μαρίας να τα βρει όταν πάει 18 χρονών, γιατί και τότε αποκλείεται να έχω 20 χιλιάδικα να της πω, πάρε παιδί μου».

«Στην αρχή το συζητούσαμε με τον σύζυγό μου μήπως η μικρή όταν μεγαλώσει φύγει, μήπως θελήσει να γυρίσει στη μαμά της. Ήταν ένα από τα άγχη μας. Τελικά αποφασίσαμε ότι αν συμβεί κάτι τέτοιο, εμείς δεν θα είχαμε κάνει κάτι σωστά όλα αυτά τα χρόνια».

Μια οικογένεια για κάθε παιδί

Η υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, **Δόμνα Μιχαλίδου**, περιγράφει το νέο θεσμό της αναδοχής, τις αλλαγές και τις προϋποθέσεις

Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

— **Πρόσφατα παρουσιάσατε το νέο θεσμό της αναδοχής. Ποιες είναι οι σημαντικότερες αλλαγές, σε σχέση με όσα ίσχυαν πριν;**

Στόχος μας τον ενάμιση τελευταίο χρόνο είναι να βγάλουμε τα παιδιά από τα ιδρύματα και να βρούμε την κατάλληλη, για αυτά, οικογένεια. Οπότε κάθε αλλαγή, δράση και ρύθμιση που έχουμε σχεδιάσει και υλοποιήσει εξυπηρετεί αποκλειστικά το σκοπό αυτό. Πριν τον Ιούλιο του 2020 που ξεκινήσαμε τη λειτουργία του Ενιαίου Εθνικού Συστήματος Αναδοχών/Υιοθεσιών ένας υποψήφιος ανάδοχος μπορεί να περίμενε 3-4 χρόνια με μια διαδικασία εξαιρετικά αδιαφανή και μη-καθαρά δομημένη. Μέσα σε 8 μήνες καταφέραμε να βγάλουμε 700 παιδιά από τα ιδρύματα και να βρούμε γι' αυτά την κατάλληλη οικογένεια κάνοντας τις διαδικασίες γρήγορες, ψηφιακές και απολύτως διαφανείς. Έχοντας πετύχει ένα λειτουργικό και ασφαλές σύστημα υιοθεσίας και αναδοχής, ενισχύουμε την αναδοχή με τρία ειδικότερα μέτρα.

1. Χορηγούμε ειδικό βοήθημα στους ανάδοχους γονείς –αυτόματα και ψηφιακά– για να βοηθήσουμε με κάποια τουλάχιστον από τα έξοδα των παιδιών. Η πλατφόρμα άνοιξε ήδη τον προηγούμενο μήνα και η πρώτη χορήγηση του μηνιαίου επιδόματος θα γίνει την τελευταία εργάσιμη του Ιουνίου. Το βοήθημα αυτό ξεκινά από 325 ευρώ για τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης και μπορεί να ξεπεράσει και τα 2.000 ευρώ για παιδιά με αναπηρία.

2. Διευρύνουμε τα ηλικιακά όρια για όσους επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Σύντομα άτομα από 25 έως 75 ετών θα μπορούν να αναλάβουν τη φροντίδα ενός παιδιού.

3. Τέλος, δημιουργήσαμε την πρώτη κρατική ψηφιακή πλατφόρμα για το παιδί, *paidi.gov.gr*, που συγκεντρώνει όλες τις πληροφορίες που αφορούν σε αυτό. Έτσι παρέχουμε και συνεχή πληροφόρηση σχετικά με τις παροχές και υπηρεσίες του κράτους για την στήριξη των οικογενειών και των παιδιών.

— **Πόσο πίσω είμαστε σε σχέση με άλλες χώρες και ποιος πιστεύετε ότι είναι ο παράγοντας που απέτρεπε, έως τώρα, αρκετούς/ές από το ενδεχόμενο να γίνουν ανάδοχοι γονείς;**

Δυστυχώς, οι έως σήμερα εφαρμοζόμενες πρακτικές στην Ελλάδα σχετικά με την προστασία των παιδιών σε καμία περίπτωση δεν αγγίζουν αυτές χωρών όπως η Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία. Τα τελευταία χρόνια, χώρες και της Ανατολικής Ευρώπης όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία έχουν

κάνει μεγάλες συστημικές αλλαγές για τη μείωση των ιδρυμάτων και την παροχή εξατομικευμένης φροντίδας σε παιδιά. Στην Ελλάδα, πρώτη φορά γίνεται μια συντονισμένη προσπάθεια για να υιοθετήσουμε πρακτικές οι οποίες αποδεδειγμένα εξυπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών.

Στη χώρα μας, ακόμα θεωρούμε ότι εάν ένα παιδί κακοποιείται, καθήκον της Πολιτείας είναι να το τοποθετήσει σε ίδρυμα. Λάθος. Καθήκον της Πολιτείας, δικό μας δηλαδή, είναι να βρούμε την κατάλληλη για αυτό οικογένεια. Να το αγκαλιάσει, να το φιλοξενήσει και να εκπληρώσει την ανάγκη του για ασφάλεια, φροντίδα και υποστήριξη. Ο τρόπος να το πετύχουμε αυτό είναι μέσω της αναδοχής. Της φιλοξενίας, δηλαδή, για χρόνια –ή μπορεί και για πάντα– στο σπίτι του ανάδοχου γονέα εκείνων των παιδιών που έχουν οικογένεια αλλά για πολλούς λόγους δεν είναι σε θέση να τα φροντίσει. Αυτό ακριβώς προσπαθούμε να επιτύχουμε μέσω των δομικών αλλαγών στο σύστημα αναδοχής, τις οποίες υλοποιούμε σε συνεργασία με φορείς όπως η UNICEF, ο Συνήγορος του Πολίτη, αλλά και όσους πολίτες μας προσέγγισαν για να μοιραστούν την εμπειρία και την άποψή τους. Πλέον, η διαδικασία για να γίνει κανείς ανάδοχος είναι συγκεκριμένη, διαφανής, κρατά το περισσότερο 8 μήνες και δεν αποθαρρύνει δυνητικούς ανάδοχους. Είναι όμως και αυστηρή, γιατί πρέπει με κάθε τρόπο να φροντίσουμε το συμφέρον των παιδιών.

— **Ένας άνθρωπος 25 ετών μάλιστα είναι μικρός για να γίνει ανάδοχος γονέας; Και, αντιστοίχως, ένας άνθρωπος 75 ετών μάλιστα είναι αρκετά μεγάλος;**

Θα με εξέπληττε αν πιστεύαμε ότι όσοι στην Ελλάδα έχουν κάνει παιδιά στην ηλικία των 25 δεν είναι κατάλληλοι γονείς λόγω ηλικίας. Επίσης, θα θύμωνα μαζί σας αν μου λέγατε πως η αεικίνητη μητέρα μου που είναι κοντά στο ανώτατο ηλικιακό όριο είναι αρκετά μεγάλη για να είναι μητέρα. Σημασία δεν έχει η ηλικία, αλλά η διαθεσιμότητα των ατόμων να παρέχουν αγάπη, φροντίδα και το περιβάλλον τους. Αυτό άλλωστε κρίνουν και οι κοινωνικοί λειτουργοί στη κοινωνική έρευνα των υποψηφίων.

— **Πόσα παιδιά ζουν σήμερα σε δομές φιλοξενίας, «αναζητώντας» μια αναδοχή οικογένεια ή έναν ανάδοχο γονέα;** Έχουμε καταγράψει 1.564 παιδιά σε 82 δημόσιες, ιδιωτικές και εκκλησιαστικές δομές παιδικής προστασίας σε όλη την

Ερωτήσεις και απαντήσεις για την αναδοχή

Υπάρχουν πολλά είδη αναδοχής;

Ναι. Μπορούμε σε αδρές γραμμές να διακρίνουμε:

• **Βραχυρόνια:** Η προοπτική του παιδιού είναι να επιστρέψει στην φυσική του οικογένεια μόλις εκλείψουν οι λόγοι για τους οποίους την αποχωρίστηκε, ή να υιοθετηθεί μόλις διευθετηθούν εκκρεμή νομικά ζητήματα.

• **Επείγουσα:** Όταν ένα ξαφνικό γεγονός επιβάλλει την άμεση απομάκρυνση του παιδιού από το οικογενειακό του περιβάλλον. Η εναλλακτική λύση είναι τοποθέτηση σε ίδρυμα.

• **Μακροχρόνια:** Αφορά παιδιά που δεν προβλέπεται να επιστρέψουν σύντομα στην οικογένειά τους, αλλά δεν είναι εφικτή άμεσα η υιοθεσία. Μπορεί μερικές φορές να εξελιχθεί σε υιοθεσία, υπό προϋποθέσεις.

• **Επαγγελματική:** Όταν η φιλοξενία πρέπει να συνδυαστεί με θεραπεία. Αφορά ειδικούς επιστήμονες συγκεκριμένων ειδικοτήτων, που ασκούν την αναδοχή επαγγελματικά.

Ποια παιδιά είναι κατάλληλα για αναδοχή;

- Παιδιά οικογενειών σε κρίση
- Κακοποιημένα- παραμελημένα παιδιά
- Έκθετα – τουλάχιστον μέχρι τον εντοπισμό των γονέων
- Παιδιά εξαρτημένων γονέων, χωρίς άλλο υποστηρικτικό περιβάλλον.
- Παιδιά με αναπηρίες, μη αποδεκτά από τη φυσική ή θετή οικογένεια
- Παιδιά σε ειδικές καταστάσεις (προσφυγιά, φυσικές καταστροφές κ.λπ.)
- Παιδιά, που σήμερα βρίσκονται σε ιδρύματα.

Μπορεί το παιδί να φύγει από την αναδοχή οικογένεια;

Ναι, το παιδί θα επιστρέψει στη φυσική του οικογένεια, όταν τα προβλήματα έχουν αντιμετωπισθεί και οι δικαστικές και κοινωνικές υπηρεσίες εκτιμούν πως το περιβάλλον είναι ασφαλές και πάλι.

(Και άλλες απαντήσεις σε ερωτήματα, καθώς και άλλες πληροφορίες για την αναδοχή, μπορείτε να δείτε εδώ www.paidi.gov.gr)

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ, ΑΚΟΜΑ ΘΕΩΡΟΥΜΕ ΟΤΙ ΕΑΝ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ, ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΤΟ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙ ΣΕ ΙΔΡΥΜΑ. ΛΑΘΟΣ. ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΔΗΛΑΔΗ, ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΒΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

Ελλάδα από τα οποία μόνον τα 73 είναι προς υιοθεσία. Ακόμα πιο συγκεκριμένα, από τα 73 τα 70 είναι άνω των 6 ετών – ηλικίας δηλαδή που παρατηρούμε μεγάλη έλλειψη ενδιαφέροντος από υποψήφιους θετούς γονείς. Για τα περισσότερα από τα υπόλοιπα παιδιά λοιπόν ο μόνος τρόπος για να βγουν από τα ιδρύματα, είναι η αναδοχή. Είναι παιδιά που έχουν οικογένειες με σοβαρά προβλήματα, όπως μεγάλες οικονομικές δυσκολίες είτε παραβατική ή κακοποιητική συμπεριφορά και κρίνεται από τις αρχές ότι πρέπει να απομακρυνθούν από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Επειδή όμως τα παιδιά αυτά εξακολουθούν και έχουν οικογένεια, και πολλές φορές έχουν και σχέση με αυτή, δεν μπορούν να υιοθετηθούν – τουλάχιστον όχι έως ότου το δικαστήριο αφαιρέσει αμετάκλητα τη μέριμνα από τη βιολογική οικογένειά τους.

— Διαβάζουμε στο paidi.gov.gr ότι από τη στιγμή που κάποιος υποψήφιος ανάδοχος γονέας υποβάλει την αίτηση και τα δικαιολογητικά του, θα χρειαστεί να περάσουν 6-8 μήνες προκειμένου να ολοκληρωθούν η κοινωνική έρευνα και η εκπαίδευση και να εγγραφεί στο Νέο Εθνικό Σύστημα Υποψηφίων Αναδόχων. Πείτε μας λίγα πράγματα για την κοινωνική έρευνα και την εκπαίδευση, τι περιλαμβάνουν και πώς γίνονται.

Ως Πολιτεία έχουμε δύο ουσιαστικές δικλίδες ασφαλείας για να είμαστε σίγουροι ότι τα παιδιά βρίσκουν την κατάλληλη για αυτά οικογένεια. Η μια είναι εκ των προτέρων και η άλλη είναι εκ των υστέρων. Εκ των προτέρων, έχουμε την κοινωνική έρευνα που διενεργείται ενδελεχώς για κάθε υποψήφιο ανάδοχο. Για 3 μήνες ένας κοινωνικός λειτουργός επισκέπτεται τον υποψήφιο, το σπίτι του, παρατηρεί το περιβάλλον που θα μεγαλώσει ένα παιδί. Ένας

υποψήφιος ανάδοχος, όπως και ένας υποψήφιος θετός γονέας, θα πρέπει να περάσει επιτυχώς την κοινωνική έρευνα για να κριθεί κατάλληλος από το κράτος. Εκ των υστέρων, αφού δηλαδή ο ανάδοχος γονέας φιλοξενεί πια το παιδί στο σπίτι, ο κοινωνικός λειτουργός επισκέπτεται κάθε μήνα την ανάδοχη οικογένεια εποπτεύοντας την προσαρμογή του παιδιού, για να διαπιστώσει ότι όλα λειτουργούν προς όφελος του αλλά και υποστηρίζοντας το ίδιο και τους ανάδοχους γονείς του.

Σε ό,τι αφορά τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που απευθύνονται σε υποψήφιους ανάδοχους ή θετούς γονείς, αυτά συνιστούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξή τους στη διαδικασία «συνταιριάσματος» με τα παιδιά προς αναδοχή ή υιοθεσία. Η διάρκειά τους είναι 2 μήνες και πραγματοποιούνται από εξειδικευμένους επιστήμονες που υποβοηθούν τη σταδιακή κατανόηση του ρόλου του ανάδοχου ή θετού γονέα. Ενώ από το 2018 ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για να ανοίξει ο φάκελος των υποψηφίων, δεν είχαν οργανωθεί ποτέ πριν το προηγούμενο καλοκαίρι. Τα οργανώσαμε, τρέχουν τακτικά σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια της χώρας κάθε δύο μήνες και, με απόλυτη ειλικρίνεια, σας λέω ότι με όσους γονείς μιλάω που έχουν συμμετάσχει σε αυτά εκλαμβάνω το πόσο βοηθητικά υπήρξαν για τους ίδιους τόσο μέσω της ψυχοκοινωνικής στήριξης που έλαβαν από τους ειδικούς όσο και μέσα από τη δημιουργία ενός δικτύου, πλέον φίλων για αυτούς, με παρόμοιες αγωνίες, προσδοκίες και προβληματισμούς.

— Ανάδοχος γονέας μπορεί να γίνει κάθε πολίτης ως μονογονέας, κάθε έγγαμο ζευγάρι και κάθε ζευγάρι που έχει σύμφωνο συμβίωσης χωρίς να λαμβάνονται υπόψη το φύλο, η θρησκεία και οι σεξουαλικές προτι-

μήσεις. Υπάρχουν «πλεονεκτήματα»; Για παράδειγμα, αποτελεί πλεονέκτημα ένας άνθρωπος ή ένα ζευγάρι να έχουν βιολογικά παιδιά; Η, ένα ζευγάρι θεωρείται καταλληλότερο από έναν μονογονέα;

Οι αναδοχές γίνονται πια με απόλυτη διαφάνεια. Αυτό σημαίνει ότι κάθε υποψήφιος έχει τις ίδιες ευκαιρίες να γίνει γονέας και να υποδεχθεί στην οικογένειά του ένα παιδί! Η καταλληλότητα ενός ατόμου κρίνεται από την ικανότητά του να φροντίσει ένα παιδί βάσει πάντα της κοινωνικής έρευνας και όχι από χαρακτηριστικά της ταυτότητάς τους. Είμαι πολύ αυστηρή σε αυτό. Δεν δεχόμαστε καμία διάκριση και διερευνούμε καθημερινά κάθε σχετική καταγγελία ή υπόνοια. Θεωρούμε εξίσου μεγάλη επιτυχία του συστήματος όταν μονογονείς, ομόφυλα ζευγάρια και οικογένειες με πολλά βιολογικά παιδιά αναλαμβάνουν τη φροντίδα ενός ανάδοχου παιδιού.

— Σήμερα υπάρχουν σχεδόν 500 ανάδοχοι γονείς. Ο στόχος σας ποιος είναι;

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι ενώ έχουμε 1.980 αιτήσεις για υιοθεσία, έχουμε μόλις 18 για αναδοχή. Υπάρχει δηλαδή τρομερή ασυμμετρία των αιτήσεων και του αριθμού των παιδιών που είναι κατάλληλα για αναδοχή ή υιοθεσία. Ο αριθμός των αναδόχων αυτή τη στιγμή δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλος, όπως σωστά λέτε. Γι' αυτό το λόγο, οι ενέργειες που υλοποιούμε στοχεύουν στην ενθέρωση της ελληνικής κοινωνίας για τον θεσμό της αναδοχής με απώτερο σκοπό να αυξήσουμε τον αριθμό των αναδόχων. Θέλουμε η αναδοχή να γίνει το μέσο για να αλλάξουμε τη ζωή των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα. Και φυσικά δεν θέλουμε τα παιδιά να μεγαλώνουν σε ιδρύματα. **A**

— Φίλιππος — ΤΣΙΑΡΑΣ

Ο Μέγας Αλέξανδρος συμναντά την pop art

Ο διάσημος ελληνοαμερικανός καλλιτέχνης, στη μετα-Covid εποχή, παρουσιάζει τη νέα του προσωπική έκθεση «Alexander the Great» στην Blender Gallery στη Γλυφάδα

Του ΜΑΝΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ

Ο σπουδαίος ελληνοαμερικανός καλλιτέχνης Φίλιππος Τσιάρας επιστρέφει μετά από δύο χρόνια στην Ελλάδα, αυτή τη φορά στην Blender Gallery, με μια νέα προσωπική έκθεση με τίτλο «Alexander the Great». Μέσα σε αυτά τα δύο χρόνια είδαμε τον κόσμο να αλλάζει και την πανδημία να δοκιμάζει τις σχέσεις μας με τον συνάνθρωπο, τον τρόπο που επικοινωνούμε και πώς βιώνουμε την τέχνη.

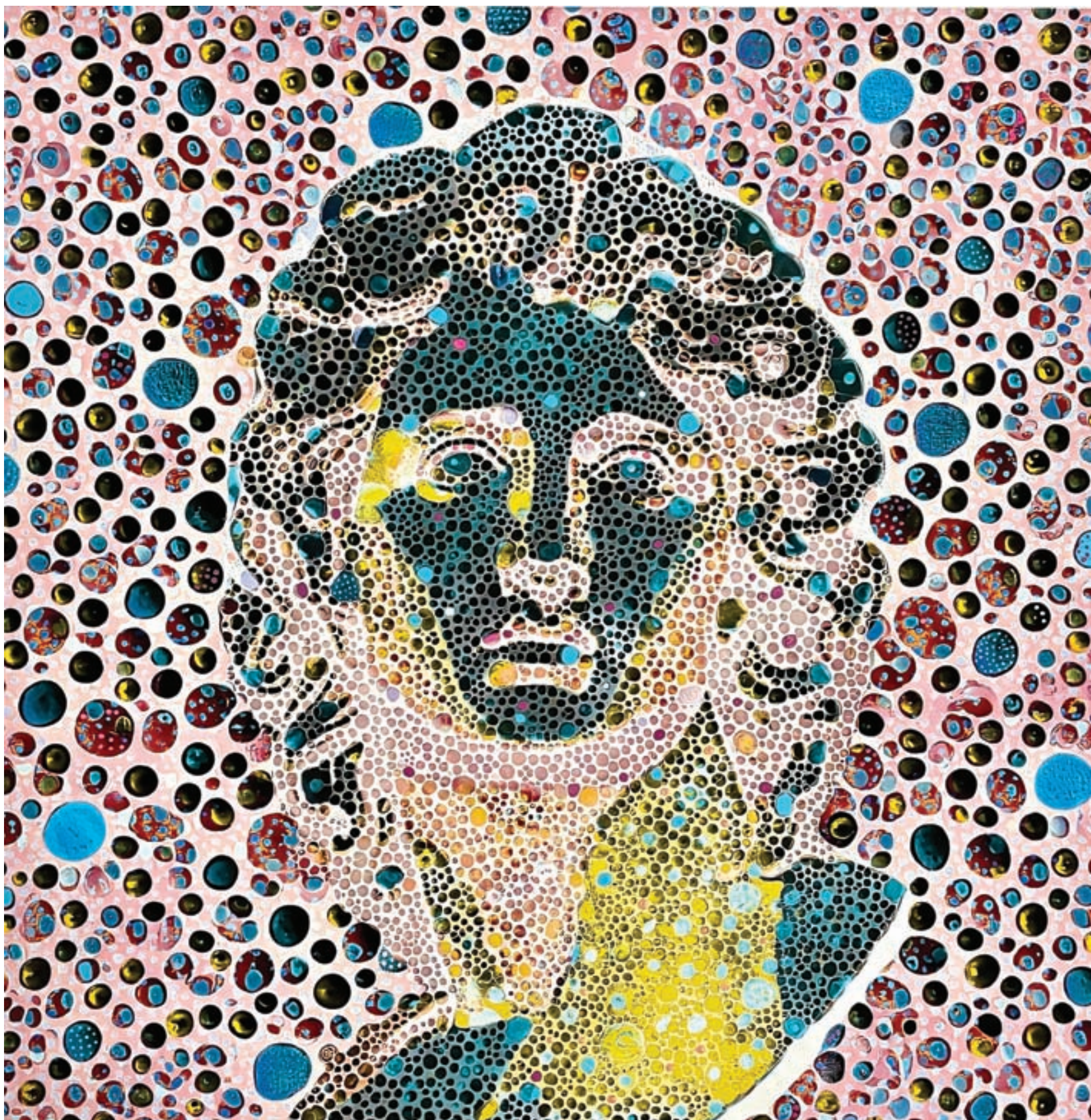
Με καταγωγή από τη Μακεδονία, γεννημένος στο Νιου Χαμσάιρ των ΗΠΑ το 1952 και φοιτητής Συγκριτικής Λογοτεχνίας και Μουσικής στο Πανεπιστήμιο Άμερστ της Μασαχουσέτης, από νωρίς ασχολήθηκε με τη φωτογραφία αλλά και κάθε μορφή τέχνης και έκφρασης (ζωγράφος, κεραμιστής, γλύπτης που επεξεργάζεται χαλκό και γυαλί). Η δεκαετία του '80 τον βρίσκει να ζει και να δουλεύει στη Νέα Υόρκη, με θητεία δίπλα στον άλλο σπουδαίο ελληνοαμερικανό καλλιτέχνη, Λουκά Σαμαρά. Μία Νέα Υόρκη τη δεκαετία του '80, όπου όλος ο κόσμος είχε στρέψει τα βλέμματά του εκεί, με την κυριαρχία της pop art, της μουσικής, της μόδας, της τέχνης του δρόμου, ονόματα όπως Άντι Γουόρχολ, Ζαν Μισέλ Μπα-

σκιά και Κιθ Χάρινγκ, αλλά και τη μάστιγα του AIDS και τις κοινωνικοπολιτικές αναταράξεις και αλλαγές. Ο ίδιος ο Φίλιππος Τσιάρας έχει στην προσωπική του συλλογή κάποιους πίνακες του Άντι Γουόρχολ, και ειδικά από τη σειρά που απεικονίζουν τον Μάο.

Τα νέα έργα του Τσιάρα ερευνούν τον κόσμο ενός εμμονικού –με τον πουαντιγισμό, κουκίδα κουκίδα– καλλιτέχνη, ο οποίος αγαπά τις προσωπικές γραφίες. Η ΤΕΛΕΙΑ του Τσιάρα, μικρή αλλά με μεγάλη δύναμη, μεταλλάσσει τους πολλούς μύθους για το Μέγα Αλέξανδρο σε ένα εναλλασσόμενο όραμα του ιστορικού θρύλου. Ο Μέγα Αλέξανδρος εγχέεται με μυριάδες ζωγραφισμένες πολύχρωμες συντεταγμένες, που συνορεύουν με αυτό που ο καλλιτέχνης αποκαλεί «το επιστημονικό του αισθησιασμού», ή με αρχαίους όρους, ένα σύγχρονο Ελληνο-Ρωμαϊκό μωσαϊκό.

Ο Φίλιππος Τσιάρας μίλησε στην ATHENS VOICE για τον Μέγα Αλέξανδρο, την τέχνη στα χρόνια του κορονοϊού και την έκθεση στην Blender Gallery.

*Όταν μπήκα στο στούντιο, ένιωσα ότι ο χρόνος μου ήταν πολύτιμος.
Σαν να ανακάλυπτα ξανά μια χαμένη αγάπη.*

— Πώς νιώθετε που επιστρέφετε στην Ελλάδα με μία νέα προσωπική έκθεση, ειδικά τώρα, την περίοδο της πανδημίας;

Πάντα νιώθω ότι επιστρέφω στην Ελλάδα, όπου και να βρίσκομαι. Αυτό είναι το στενάχωρο και ευτυχές μέρος αυτού. Με άλλα λόγια, εμείς οι Έλληνες της Διασποράς βιώνουμε ένα ιδιαίτερο δίλημμα, ποιο είμαστε και πού θα έπρεπε να είμαστε. Είμαστε δέσμιοι στην κουλτούρα που μεγαλώσαμε, στην περίπτωση μου, την αμερικανική, το μέρος που πήραμε τη μόνωσή μας και ανδρωθήκαμε, όμως στο DNA μας βρίσκεται η πατρίδα, η Ελλάδα, ο «ξηρός» ήλιος και αλατισμένη θάλασσα, η μίξη των αισθήσεων, το άγριο φασκόμυλο, η ρίγανη, το νυχτερινό γιασεμί. Αυτά είναι πράγματα από τα οποία δεν μπορείς να «αποδράσεις», πράγματα που μας θυμίζουν, είναι και αυτή η οπτική ομορφιά αυτής της χώρας, που όμως λείπει ο Σεφέρης «μας πληγώνει». Η πανδημία είναι ένας άλλο είδος «πληγής», πιο αληθινή παρά μεταφυσική.

— Πώς σας βρήκε η πανδημία; Άλλαξε η ζωή σας;

Νομίζω ότι μπορώ να μιλήσω σχεδόν για τον κάθε έναν που γνωρίζω και η Covid-19 πραγματικά άλλαξε τις ζωές όλων μας. Είναι απίστευτο πως ένας τόσο μικροσκοπικός ιός μπόρεσε να νοστίσει έναν ολόκληρο πλανήτη. Νομίζω ότι αυτό που κατάφερε η πανδημία ήταν να τρομάξει τους ανθρώπους, μας έκανε να συνειδητοποιήσουμε ποια τελικά ήταν τα σημαντικά πράγματα στη ζωή μας, ποιοι είναι οι πραγματικοί μας φίλοι. Επιβράδυνε τον ρυθμό στα πάντα, μας ώθησε σε μία «εξαναγκασμένη» ματιά στους εαυτούς μας και στις ζωές μας, ανεξαρτήτως αν μας άρεσε αυτό ή όχι.

Έδωσε στη φύση επίσης κάτι σπουδαίο, μια στιγμή να ανασάνει ξανά. Το αποτύπωμα άνθρακα του πλανήτη μειώθηκε δραστικά, ο αέρας ήταν για πρώτη φορά καθαρός στο Πεκίνο και το Δελχί, τα δελφίνια επέστρεψαν στα κανάλια της Βενετίας. Μας ανανέωσε ενώ μας σκότωνε την ίδια στιγμή. Ίσως ήταν ο τρόπος να μας πει η Γη... «ένα λεπτό, είμαι και εγώ εδώ, και τα δισεκατομμύρια από εσάς, και τα σκουπίδια σας, και η ρύπανσή σας, έχουν συνέπειες».

— Από την πλευρά του καλλιτέχνη, πώς επηρεάστηκε η δουλειά σας;

Όπως ίσως γνωρίζετε, είχαμε έναν ηλίθιο πρόεδρο, τον Ντόναλντ Τραμπ, που δεν πήρε σοβαρά τον ιό, με αποτέλεσμα πολλοί Αμερικανοί να πεθάνουν χωρίς λόγο. Προσωπικά, δεν μπορούσα να δουλέψω τους πρώτους δύσκολους πρώτους μήνες της πανδημίας, οι άνθρωποι πέθαιναν παντού, προφανώς και δεν ένιωθα καλά να βγαίνω έξω. Επίσης, υπήρχαν περιορισμοί και θέματα με τις μετακινήσεις, ήταν σχεδόν αδύνατο να φτάνω στο στούντιό μου. Τελικά τα πράγματα σιγά-σιγά άνοιξαν ξανά. Μέχρι τότε όμως, αντί να ζωγραφίζω, σκεφτόμουν και έγραφα πολύ. Το να σκέφτεσαι μερικές φορές είναι καλύτερο από το να ζωγραφίζεις.

— Μιλήστε μας για τα νέα σας έργα. Φαίνεται ότι τα περισσότερα Dot Portraits έχουν δημιουργηθεί πρόσφατα, τουλάχιστον η σειρά «Alexander the Great» είναι του 2021.

Μετά από πολλή σκέψη, όταν μου δόθηκε η ευκαιρία, ξεκίνησα να ζωγραφίζω πολύ σοβαρά και με μια τεράστια νέα ευχαρίστηση. Ο ιός «έκλειψε» για λίγο από εμένα αυτό που θεωρούσα δεδομένο. Όταν μπήκα λοιπόν στο στούντιο, ένιωσα ότι ο χρόνος μου ήταν πολύτιμος.

Σαν να ανακάλυπτα ξανά μια χαμένη αγάπη, τη δική μου τέχνη – μου έλειψε και της έλειψα. Αυτό που λέω είναι ότι, μέχρι τώρα, όλοι λειτουργούσαμε σε αυτόματο πιλότο, εκθέσεις, κατάλογοι, πτήσεις εδώ και εκεί σε διάφορες χώρες, περισσότερες εκθέσεις, περισσότεροι κατάλογοι, εγκαίνια, και κάπου σε όλα αυτά ήρθε ένα στοπ.

Οι γκαλερί της Νέας Υόρκης, που έλεγχαν τον κόσμο της τέχνης, έκλεισαν. Οι οικοί δημοπρασιών, που καθόριζαν τις τιμές, σώπασαν. Δεν υπήρχε ψυχρή περπατώντας στην Times Square. Για πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό, ο καλλιτέχνης έστεκε μόνος του, χωρίς την υποστήριξη των ιδρυμάτων. Αλλά το πιο σημαντικό, οι άνθρωποι, οι συλλέκτες, οι εραστές της τέχνης, είχαν τον χρόνο για να δουν και να εκτιμήσουν ξανά την

Τέχνη με τα ίδια τους τα μάτια, και όχι με τα αυτιά τους.

Χωρίς τη χειραγώγηση των media ή τον μηχανισμό των γκαλερί, ένα έργο τέχνης μπορούσε να θεαθεί στην απομόνωση από κάποιον από μακριά, σαν ένα καθαρό αντικείμενο, ήταν σαν ένα είδος καθαρισμού, όπως τα δελφίνια που κολύμπησαν στα κανάλια των πόλεων. Τουλάχιστον, έτσι φάνηκε σε εμένα.

— Ολόκληρη η έκθεση στην Blender Gallery αποτελείται από dot πορτρέτα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, γύρω στα 20 από αυτά. Γιατί ο Μέγας Αλέξανδρος και τι συμβολίζει;

Αυτή είναι η πρώτη μεγάλη έκθεση που κάνω μετά την πανδημία. Τα τελευταία δύο χρόνια φτιάχνω πορτρέτα προσωπικοτήτων, dot pop πίνακες, με άλλα λόγια ένα πορτρέτο φτιαγμένο εξ ολοκλήρου από τελείες. Είναι επίπονη, χρονοβόρα και λεπτομερής δουλειά, αλλά το αποτέλεσμα είναι πολύ ιδιαίτερο.

Το 2018 έκανα την πρώτη μου έκθεση στη Νέα Υόρκη με αυτά τα πορτρέτα και προσωπικότητες όπως η Μέριλιν Μονρόε, η Μαρία Κάλλας, ο Μάο, ο Άντι Φουόρ-χολ, η Τζάκι Ωνάση, ο Καρλ Λάγκερφελντ κ.ά. Ακόμα και ντουέτα, όπου ο Τραμπ και ο Πούτιν, για παράδειγμα, είχαν παντρευτεί, δύο κεφάλια σε ένα σώμα. Όταν έφτασε η στιγμή για να ετοιμάσω την έκθεση στην Ελλάδα, αποφάσισα να εστιάσω σε μία προσωπικότητα και μόνο, μία προσωπικότητα τεράστιας σημασίας, και έτσι διάλεξα τον Μέγα Αλέξανδρο.

— Υπήρξε με αυτή την επιλογή, με έναν τρόπο, και μία σύνδεση με την επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση;

Ναι, φυσικά και υπήρξε, αλλά διάλεξα έναν αρχαίο χαρακτήρα, τον Αλέξανδρο, που είναι δυνατός και όμορφος, σχεδόν μυθολογικής διάστασης. Επίσης, ο Αλέξανδρος είναι Έλληνας Μακεδόνας και εγώ είμαι Έλληνας της Μακεδονίας. Ο θρύλος των ελληνιστικών κατακτήσεων του Αλέξανδρου και η σημασία τους ταξίδεψαν πέραν του τότε γνωστού κόσμου, και έφτασαν και σε εμάς, εκατοντάδες γενιές αργότερα, σε κάθε σημείο του πλανήτη.

— Η δική σας απεικόνιση του Αλέξανδρου είναι συγκεκριμένη, μία κάπως ρομαντική εικόνα και ερμηνεία...

Ρομαντικά, να μια καλή λέξη για να περιγράψεις τα πορτρέτα. Και πώς κάποιος να ζωγραφίσει την εικόνα ίσως του μεγαλύτερου κατακτητή της Ιστορίας, που κατάφερε τα πάντα σε λιγότερα από 15 χρόνια; Με πολυπλοκότητα. Έτσι, ο Αλέξανδρος απεικονίζεται με γερά καλοσμιλεμένα χαρακτηριστικά, αρρενωπή ομορφιά για έναν άνδρα με ένα στοιχείο θηλυκότητας, με τα μακριά ξανθά μαλλιά. Είναι τα πάντα και όλα, είναι αυτός για τον οποίο γράφονται οι μύθοι, τα τραγούδια και οι θρύλοι. Αλλά πάνω από όλα, ο Μέγας Αλέξανδρος είναι ο «Απόλυτος Έλληνας», ο επαναστάτης της ελληνιστικής κουλτούρας.

— Σε ένα από τα έργα σας απεικονίζετε τον Αλέξανδρο με την αμερικανική σημαία στο background. Πολύ ενδιαφέρον, αλλά ίσως και λίγο παράξενο;

Το ότι αυτό τράβηξε την περιέργειά σας είναι το πρώτο βήμα για τον καλλιτέχνη. Σκεφτείτε τον ιμπεριαλισμό, σκεφτείτε έναν Ελληνοαμερικανό, σκεφτείτε πόσα πράγματα θα μπορούσε πιθανόν να κάνει ο Αλέξανδρος αν ζούσε 20 περισσότερα χρόνια, σκεφτείτε τα έθνη που κατέκτησε, την άνοδο και πτώση των αυτοκρατοριών. Σκεφτείτε τι είναι σημαντικό. Αυτός είναι ο σκοπός της Τέχνης, να σε κάνει να σκεφτείς.

— Πού θα σας βρούμε μετά την έκθεση στην Αθήνα;

Απλά πράγματα, επιστροφή δημιουργώντας ακόμα περισσότερη τέχνη. Παραλαμβάνω ένα βραβείο στις 30 Σεπτεμβρίου στο Ζάππειο. Εγκαίνια νέας έκθεσης με πορτρέτα στο Λονδίνο στις 7 Οκτωβρίου. Τσόρτσιλ, Ντέιβιντ Μπάουι, Πολ ΜακΚάρτνεϊ, Βασίλισσα Ελισάβετ... Και φυσικά ο αγαπημένος Μέγας Αλέξανδρος. **A**

ΦΙΝΟΣ

Φίλιμος

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ ΦΙΝΟΥ ΛΑΤΡΕΥΟΝΤΑΙ ΑΚΟΜΑ;

Η ομάδα της Finos Film, η Χριστίνα Σιγάλα, υπεύθυνη Marketing, και ο Στάθης Καμβασινός, υπεύθυνος επικοινωνίας της εταιρείας, συγγενείς της Τζέλλας Φίνου, μιλούν στην ATHENS VOICE

Της ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΜΑΣΟΥΡΗ

Τον Ιανουάριο του 1953 ο «Προοδευτικός φιλελεύθερος» επευφημεί τον «Φιλοποίμνη Φίνο, τρομερό παιδί, 43 ετών που έχει σπουδάσει νομικά, έχει ασχοληθεί με τη δημοσιογραφία, τη φυσική, τη μηχανική, την ακουστική και την οπτική, τη λογοτεχνία, τη Φιλολογία και την ηλεκτροτεχνία». Ο ίδιος απαντά σε ερώτημα σε άλλη εφημερίδα «Σαν ιδιώτης χαιρόμαι το “Χιρόσιμα αγάπη μου” αλλά αρνούμαι το “Πέροι στο Μάριενμπαντ”, απολαμβάνω τον “Δράκο” του Κούνδουρου αλλά δεν μου αρέσει η Μέδουσα του ίδιου. Μου άρεσαν ακόμα και γυμνοί στον δρόμο που δεν δούλεψαν».

Ο Φιλοποίμνη Φίνος γεννήθηκε το 1908 στην Τιθορέα Λοκρίδος, ήταν παιδί καλής οικογένειας. Ο πατέρας του Γιάννης ήταν γιατρός αλλά και κινηματογραφικός επιχειρηματίας. Είχε δύο αίθουσες στην Αθήνα, εκ των οποίων και το θρυλικό θερινό σινεμά Αλκαζάρ στον σταθμό Λαρίσης, το οποίο λειτουργήσε στην Κατοχή και ως βαριετέ με τον Ορέστη Λάσκο και τον θίασό του. Ο Φίνος μπήκε εσωτερικός στην Ιόνιο σχολή αλλά αποφοίτησε από δημόσιο Γυμνάσιο. Ήταν συμμαθητής του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Η φιλία τους διήρκεσε πολλές δεκαετίες αλλά ο ίδιος ποτέ δεν την εκμεταλλεύτηκε, παρά τις καλοπροαίρετες πέσεις, όπως δεν εκμεταλλεύτηκε και καμία πολιτική εξουσία. Σπούδασε νομικά, πολιτικές επιστήμες, ήξερε τρεις γλώσσες και ήταν ένα άτομο ιδιαίτερα μορφωμένο, καλλιτεργημένο και ενημερωμένο. Πολύ νωρίς φάνηκε ότι η κληρονομιά του ήταν το σινεμά και ιδιαίτερα η τεχνική του, η οποία προπολεμικά στην Ελλάδα βρισκόταν σε εμβρυακή κατάσταση.

Όταν τελείωσε τις σπουδές προτίμησε να ασχοληθεί με τις κινηματογραφικές επιχειρήσεις του πατέρα του. Εγκατέστησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα, προηγμένο ηχοηλεκτρικό μηχανήμα, με σύγχρονη εγγραφή του ήχου πάνω στο φιλμ, αρχίζοντας από το Αλκαζάρ. Λόγω αναγκών, έλλειψης χρημάτων και των περιορισμένων δυνατοτήτων της εποχής, από το 1930 έως το 1960, κάθε φορά που δεν υπήρχε το κατάλληλο μηχανήμα για την εγγραφή του ήχου ή για σωστό φωτισμό, ο Φίνος έφτιαχνε μόνος του ό,τι χρειαζόταν. Το 1938 έχοντας τα βασικά μηχανήματα, ίδρυσε τα ελληνικά κινηματογραφικά στούντιο στο Καλαμάκι και άρχισε να πειραματίζεται. Τον Απρίλιο του 1940 έβγαλε την πρώτη ελληνική ομιλούσα ταινία, γυρισμένη στην Ελλάδα. Ήταν το «Τραγούδι του χωρισμού» σε σκηνοθεσία δική του, για πρώτη και τελευταία φορά, μια ταινία που σήμερα έχει ιστορική αξία.

Παλιός ελληνικός κινηματογράφος. Για κάποιους, η «χρυσή περίοδος». Για κάποιους άλλους, ο «κλασικός ελληνικός κινηματογράφος». Για τους ειδικούς και τους πιο ψαγμένους ισχύουν και τα δύο, αλλά πολλές φορές, αντί να ψάχνουν επίθετα και προσδιορισμούς για το σινεμά εκείνης της εποχής, λένε «Το σινεμά του Φίνου». Σωστά το αποκαλούν έτσι, αφού ο Φίνος ουσιαστικά θεμελίωσε τον

κινηματογράφο στη χώρα μας και τον εξέλιξε, χτίζοντας τελικά μια κινηματογραφική βιομηχανία.

Το πάθος του ήταν η τεχνική και οι μηχανές. Οι συνεργάτες του τον αποκαλούσαν «κατσαβιδάκια», αφού η εικόνα του να επιδιορθώνει ένα μηχανήμα, έχοντας πάντα μαζί του το αγαπημένο του κατσαβίδι, ήταν από τις πιο συνηθισμένες. «Ο ίδιος ως επαγγελματίας ήταν ένα σύνθετο φαινόμενο, ένας συνδυασμός οξυδέρκειας, πάθους, αδιάλειπτης προσπάθειας για το τέλειο και αλάνθαστης σχεδόν διαίσθησης. Άγγιζε το θέμα της τεχνικής του κινηματογράφου στην ουσία του και στήριζε τις γνώσεις του σε στέρεα ερείσματα».

Η ευρυμάθειά του άλλωστε στην τεχνική του κινηματογράφου και η ευρηματικότητά του θα μπορούσαν να αποτελέσουν το διαβατήριό του για διεθνή καριέρα αναλαμβάνοντας μία από τις ηγετικές θέσεις που κατά καιρούς του πρότειναν μεγάλες κινηματογραφικές εταιρίες παγκόσμιας εμβέλειας, ακόμα και στο Χόλιγουντ... «Στο Χόλιγουντ δεν θα με άφηναν να σκαλίζω τις κάμερες με το κατσαβίδι μου, εκεί κάνουν σινεμά με το μυαλό, εδω κάνουμε με την καρδιά». Με τις γνώσεις, το μεράκι και τις ανακαλύψεις του κατάφερε να υπερκαλύψει τα κενά που δημιουργούνταν από την έλλειψη κινηματογραφικής παιδείας και σύγχρονου εξοπλισμού στην Ελλάδα. Και δεδομένων των αναλογιών, όσα πέτυχε, αποτελούσαν υπέρβαση. «Τα μηχανήματα που χρησιμοποιούσαμε ήταν αυτά που οι άλλες χώρες είχαν τοποθετήσει στα μουσεία τους. Δουλεύαμε από ένστικτο» έλεγε.

Το έργο του αποτελεί πρότυπο υγιούς και αξιοπρεπούς μαζικής ψυχαγωγίας, ενώ δεν θα ήταν υπερβολή να χαρακτηριστεί ως παγκόσμιο φαινόμενο, αφού κατάφερε να κατακτήσει τις γενιές που ακολούθησαν και να καταγραφεί στη συνείδηση κάθε Έλληνα ως ο καθρέφτης του «κλασικού ελληνικού κινηματογράφου».

Τα γραφεία και τα εργαστήρια της Φίνος Φιλμ στεγάζονταν από το 1953 στην οδό Χίου 54 στο Μεταξουργείο. Ήταν το βασίλειο του Φίνου. Εκεί δεν έκανε μόνο τις δικές του ταινίες, αλλά παρείχε τα σύγχρονα για τα ελληνικά δεδομένα εργαστήριά του και σε άλλους δημιουργούς. Όπως έχει πει ο αείμνηστος Νίκος Κούνδουρος: «Αν δεν ήταν ο Φίνος, τα εργαστήριά του και τα μηχανήματά του, εμείς που θέλαμε να πειραματιστούμε με ένα διαφορετικό σινεμά δεν θα μπορούσαμε να έχουμε πετύχει τίποτα». Ο ίδιος ο Φίνος πειραματίστηκε αρκετές φορές επενδύοντας σε ταινίες των οποίων τα σενάρια και η σκηνοθεσία εντυφούσαν σε πιο ενδοσκοπικά καλλιτεχνικά μονοπάτια. «Τελευταία αποστολή», «Νεκρή πολιτεία», «Οι παράνομοι», «Το τελευταίο ψέμα» είναι κάποιες από τις ταινίες αυτής της κατηγορίας. Η «Ηλέκτρα» του Κακογιάννη, στην οποία ήταν συμπαραγωγός, είναι η ελληνική ταινία με τα περισσότερα βραβεία, ενώ ο ίδιος βραβεύτηκε

1 Πυρίσματα της ταινίας «Οι ουρανοί είναι δικοί μας» (1953) με την Αντιγόνη Βαλάκου, τον Αλέκο Αλεξανδράκη, τον Φιλοποίμνη Φίνο (αριστερά), τον Ντίνο Δημόπουλο και άλλους συντελεστές.

2 Ο Φιλοποίμνη Φίνος, περιτριγυρισμένος από αγαπημένους ηθοποιούς και σκηνοθέτες, στις αρχές της δεκαετίας του '70, στα στούντιο των Σπάτων.

3 Πρεμιέρα της ταινίας «Αστέρω» (1959), με τον τότε υπουργό Εξωτερικών Ε. Αβέρωφ να χαιρετά την τότε Βασίλισσα Φρειδερίκη.

4 Πυρίσματα της ταινίας «Εκείνες που δεν Πρέπει να Αγαπούν» (1951), με τους Αριστείδη Καρύδη-Φουκς, Αλέκο Σακελλάριο, Φιλοποίμνη Φίνο και Εμαρούλα Πούλη.

5 Φιλοποίμνη Φίνος, Αλίκη Βουγιουκλάκη και Μάνος Χατζιδάκις σε πρόβα τραγουδιού.

για την πκοληψία. Ωστόσο στάθηκε άτυχος, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις έχασε σχεδόν όλα τα χρήματα που επένδυσε. Μυστήριο αποτελεί το γεγονός πως ενώ οι καλές εμπορικές ταινίες της Φίνος Φιλμ γέμιζαν τα ταμεία της εταιρείας, ο ίδιος κατέληγε στο τέλος χρωμένος. Αφενός επένδυε τα κέρδη του στις επόμενες ταινίες, αφετέρου, όπως είχε δηλώσει με περησσή ειλικρίνεια και αυτογνωσία, «ως παραγωγός, πράγματι είμαι πετυχημένος. Ως επιχειρηματίας, όχι».

Τη δεκαετία του '50, την περίοδο της εδραίωσης της Φίνος Φιλμ, τα σενάρια άγγιζαν τις ευαισθησίες μιας κοινωνίας δοκιμασμένης από τους πολέμους και τη φτώχεια και αντανάκλουσαν την ανάγκη της για ένα καλύτερο αύριο.

Τη δεκαετία του '60, η βιομηχανοποίηση του σινεμά ήταν αναπόφευκτη από τον αυξημένο ανταγωνισμό. «Μέσα σε αυτό το κινηματογραφικό κλίμα, αυξάνει και ο Φίνος τον αριθμό των ταινιών του. Κρατά όμως ισχυρές αντιστάσεις και δεν παρασύρεται στην παραγωγή πρόχειρων ταινιών που άλλωστε, λόγω χαρακτήρα, άποψης και κινηματογραφικής ιδεολογίας δεν θα μπορούσε να γυρίσει. Ακολουθώντας τα ξένα πρότυπα και γνωρίζοντας τις θεματικές αδυναμίες των εμπορικών ταινιών, ο Φίνος δημιουργεί ή προβάλλει νέα είδωλα, προωθεί νέους ηθοποιούς που γίνονται σταρ. Ανοικτός πάντα στις επιδράσεις του αμερικάνικου και ευρωπαϊκού κινηματογράφου, ξεκινά κοινωνικές ρεαλιστικές ταινίες, καθώς και μουσικές κωμωδίες, αλλά και καθαρόαιμα μιούζικαλ».

«Ζω άνετα κι αυτό μου φτάνει, δεν έχω απογόνους, κι όσα κερδίζω πάλι στη δουλειά τα τοποθετώ» είχε πει ο Φίνος. Τελικά τα παιδιά του ήταν οι ταινίες του. Πώς σώθηκε η «οικογένειά» του ενώ κάποιοι κολοσσοί εταιρείες του παρελθόντος καταστράφηκαν;

Χριστίνα Σιγάλα: Ως άνθρωπος, ο Φίνος ήταν ολιγαρκής και πλήρως αφοσιωμένος στις ταινίες του. Με την Τζέλλα, τη σύζυγό του, η οποία στάθηκε δίπλα του με απaráμιλλο τρόπο, μπορεί να μην είχαν παιδιά, αλλά θεωρούσαν οικογένειά τους την εταιρεία και τους συντελεστές της. Οι ταινίες επιβραβευτήκαν από τον κόσμο στο πέρασμα του χρόνου, ακριβώς γιατί ήταν άρτιες και ποιητικές παραγωγές, ενώ οι συντελεστές της είχαν επαγγελματισμό, ψυχισμό και αισθάνονταν ασφάλεια σε ένα περιβάλλον που τους παρείχε τα πάντα και με ένα αφεντικό, ο οποίος ναι μεν ήταν αυστηρός και τελειομανής με τη δουλειά, αλλά ταυτόχρονα φρόντιζε να μη λείπει τίποτα από κανέναν και ήταν εκεί για κάθε πρόβλημα που προέκυπε.

Στάθης Καμβασιός: Είναι πράγματι εντυπωσιακό πως ποτέ δεν βρέθηκαν άνθρωποι, ούτε καν πολέμιοι του ή ανταγωνιστές του που να μην τον θεωρούν ηγεμόνα αυτού του χώρου. Και όλοι χωρίς καμιά εξαίρεση, παραγωγοί, σκηνοθέτες, σεναριογράφοι, τεχνικοί τον θυμούνται με αφάνταστη εκτίμηση, σεβασμό και νοσταλγία, γιατί γνωρίζουν ότι ήταν αυτός που με πίστη και πάθος εκπλήρωσε ένα χρέος δύσκολο χωρίς να λιποτακτήσει.

Υπάρχει κάποια κυβερνητική πολιτική απέναντι στις ταινίες σας; Είστε στη νέα εποχή της ψηφιακής εικόνας; Πώς διαχειρίζεστε το ευαθέως υλικό εγγραφής, το σελιόιντ;

Η ομάδα που «τρέχει» σήμερα την εταιρεία είναι νέοι άνθρωποι με όραμα και μεράκι. Το πρώτο που κάναμε, όταν αναλάβαμε, ήταν η διάσωση του αρχείου μας, το οποίο κινδύνευε από τη φθορά του χρόνου και έπρεπε άμεσα να αποκατασταθεί ψηφιακά. Έτσι, το 2007 ξεκίνησε το γιγάντιο έργο της ψηφιακής αποκατάστασης όλου του αρχείου σε υπερ-υψηλή ανάλυση. Αξίζει να τονίσουμε εδώ ότι όπως ο Φίνος δεν δέχθηκε ποτέ κυβερνητική οικονομική ενίσχυση για τις ταινίες του, έτσι δεν λάβαμε και εμείς για τη διάσωση του αρχείου της Φίνος Φιλμ. Έγιναν όλα με ίδια κεφάλαια. Στη συνέχεια, επικεντρωθήκαμε στην εξωστρέφεια της εταιρείας. Μετά από τόσα χρόνια «απουσίας» από τις κινηματογραφικές παραγωγές, είχε έρθει η ώρα να επανεμφανιστεί το θρυλικό σήμα FF και να είναι προσβάσιμο στο κοινό. Έτσι, λανσάραμε τη νέα ιστοσελίδα της Φίνος Φιλμ, με ένα πραγματικά εντυπωσιακό database πληροφοριών, και χρησιμοποιήσαμε αποτελεσματικά τα social media, ώστε κάθε ανάρτηση να ψυχαγωγεί και να ενεργοποιεί δεκάδες χιλιάδες φίλους του ελληνικού κινηματογράφου.

Πώς βλέπετε τη νέα γενιά κινηματογραφιστών που έμπρακτα υποστηρίζετε στη Θεσσαλονίκη ή σε άλλα φεστιβάλ;

Σαν εταιρεία, διατηρούμε χαμηλό προφίλ, όπως άλλωστε έκανε και ο Φίνος, και στόχος μας είναι αφενός να παραμείνει ζωντανή η παρακαταθήκη που άφησε ο μεγάλος μας ιδρυτής και αφετέρου να συνδράμουμε με ποικίλους τρόπους στην πολιτιστική ανάδειξη της χώρας μας. Για τον λόγο αυτό υποστηρίζουμε τα τελευταία τέσσερα χρόνια το *Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας*, ενώ από φέτος συνεργαζόμαστε και με το *Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης*, χορηγώντας βραβείο σε νέους κινηματογραφιστές. Παράλληλα, εννοούμε βάζω και στην εξωστρέφεια της χώρας μας, και με κάθε ευκαιρία συνεργαζόμαστε με αναγνωρισμένα Φεστιβάλ του εξωτερικού (π.χ. *Φεστιβάλ Κινηματογράφου Γλασκώβης*, *Hellenic Film Festival Νέας Υόρκης* κ.ά.), με ειδικές προβολές των ταινιών μας. Είμαστε ανοικτοί στο ενδεχόμενο νέων παραγωγών, αλλά ο πήχης είναι πολύ ψηλά. Θεωρούμε καθήκον μας τη διασφάλιση της ποιότητας σε οτιδήποτε φέρει την υπογραφή FF, και για τον λόγο αυτό δεν έχουμε ανοίξει ακόμα αυτό το κεφάλαιο. Είμαστε όμως αισιόδοξοι ότι η νέα γενιά, έχοντας άλλες προοπτικές και διαφορετικό τρόπο σκέψης, θα φέρει νέες ιδέες που ευελπιστούμε να μπορούμε να αγκαλιάσουμε και εμείς με τη σειρά μας.

Μες στην καραντίνα ο κινηματογράφος αποδεδείχθηκε η καλύτερη ασπίδα απέναντι στην κατάθλιψη. Για εσάς έκανε κάποια διάφορα στα κλικ θέασης;

Ο παλιός καλός ελληνικός κινηματογράφος πάντα ήταν αντίδοτο σε οποιαδήποτε στιγμή θλίψης ή μελαγχολίας. Ειδικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας, είδαμε μεγάλη ζήτηση από το κοινό που διψούσε να ξεφύγει λίγο από τον βομβαρδισμό δυσοίωνων ειδήσεων. Μάλιστα, αυτός ήταν και ο λόγος που από το πρώτο lockdown, δημιουργήσαμε μια σειρά μικρών video με θέμα την καραντίνα, αξιοποιώντας –με κεντημένο μοντάζ– σκηνές από ταινίες της Φίνος Φιλμ. Τα βιντεάκια αυτά έγιναν ανάρπαστα στα social media, αποδεικνύοντας για μια ακόμα φορά τη διαχρονικότητα αυτών των ταινιών.

Ποια είναι τα μελλοντικά σχέδιά σας για το σημαντικό αρχειακό υλικό που διαθέτετε; Υπάρχουν σημαντικές ταινίες στο αρχείο σας που παραμένουν «αδικημένες»;

Αυτό είναι ένα θέμα που μας απασχόλησε τα τελευταία χρόνια. Η προώθηση ταινιών που δεν προβάλλονται συχνά από τα κανάλια και αποτελούν «διαμάντια» της ελληνικής κινηματογραφίας, όπως «Η Άγνωστος» με την Κυβέλη, «Το ταξίδι» με έναν ασυνήθιστο ρόλο αλλά και εξαιρετική ερμηνεία από την Αλίκη Βουγιουκλάκη, οι «Εχθροί» και το «Αμαξάκι» του Ντίνου Δημόπουλου, αλλά και ιστορικές ταινίες όπως «Η Δίκη των Δικαστών», «Οι Σφαίρες Δεν Γυρίζουν Πίσω» και άλλες. Σίγουρα οι κωμωδίες και τα μιούζικαλ είναι στην κορυφή της προτίμησης του κοινού, αλλά παρατηρούμε μεγάλη ζήτηση και προσμονή από το κοινό και για ταινίες λιγότερο «εμπορικές».

Το στούντιο στα Σπάτα, με τα μεγάλα πλατό, χρησιμοποιείται κατά καιρούς σε παραγωγές κυρίως τηλεοπτικές. Ποια νομίζετε ότι πρέπει να είναι η τύχη του;

Τα στούντιο της Φίνος Φιλμ στα Σπάτα, τα τελευταία χρόνια, νοικιάζονται σε τηλεοπτικό σταθμό. Πρόκειται για δύο μεγάλα πλατώ, με μεγάλη ιστορία, τα οποία από τη στιγμή που εμείς ως εταιρεία δεν δραστηριοποιούμαστε σήμερα στην παραγωγή, αξιοποιούνται τουλάχιστον για τα γυρίσματα αξιόλογων σειρών, όπως π.χ. οι «Άγριες Μελίσσες». Το μέλλον των Σπάτων είναι μεγάλο κεφάλαιο συζήτησης, καθώς θα μπορούσε να αξιοποιηθεί σαν πολιτιστικό «hub» για γυρίσματα και post production όχι μόνο εγχώριων παραγωγών, αλλά και μεγάλων διεθνών πολιτιστικών projects. Κάτι τέτοιο, όμως, προϋποθέτει τη συνέργεια πολλών παραγόντων στον τομέα του πολιτισμού και δεν εξαρτάται αποκλειστικά από εμάς.

Πώς ενισχύετε σήμερα τη συναισθηματική μνήμη της εταιρείας σας η οποία φημολογείται πως λειτούργησε με «δεσμους αγάπης»; Μετά από τόσα χρόνια, οι σταρ που δημιούργησε ο Φίνος εξακολουθούν να υφίστανται και με ποια μορφή; Διατηρείτε επαφές ή φιλίες;

Διατηρούμε φιλικές σχέσεις με πολλούς συντελεστές της χρυσής εποχής του ελληνικού κινηματογράφου, που πάντα θα ανήκουν στην ευρύτερη οικογένεια της Φίνος Φιλμ. Μάλιστα, πριν ένα χρόνο ξεκινήσαμε μια παραγωγή εκ βαθέων συνεντεύξεων πολλών καλλιτεχνών που συνεργάστηκαν με την εταιρεία, με τον Νίκο Καβουκίδη –που ανδρώθηκε επαγγελματικά στην Φίνος Φιλμ– να παίρνει τις συνεντεύξεις και να συζητά μαζί τους για το παρελθόν αλλά και για το μέλλον της κινηματογραφίας στη χώρα μας.

Αισθάνεστε ότι η Ιστορία έχει ανταμείψει τις ταινίες της Finos Films και τι φαντάζεστε να γίνεται στο μέλλον;

Η ιστορία έχει δείξει ότι οι ταινίες αυτές ανηρούνται πεισματικά να γεράσουν. Δεν έχουν καταφέρει ακόμα να φθαρούν από τον χρόνο, ενώ οι ατάκες αναπαράγονται διαρκώς μέχρι σήμερα, σκορπώντας γέλιο ακόμα και στις νέες γενιές. Ένας από τους λόγους που συμβαίνει αυτό είναι γιατί οι ταινίες αυτές είναι σαν προέκταση της ταυτότητάς μας, σαν μέρος της ευρύτερης οικογένειας κάθε Έλληνα. Η δύναμη που έχουν είναι πραγματικά εντυπωσιακή. Η καθολική αποδοχή τους από την πλειονότητα των Ελλήνων αλλά και η ακούραστη ζήτησή τους εδώ και τόσες δεκαετίες, αποδεικνύουν περίτρανα ότι θα είναι κοντά μας για πολύ καιρό ακόμα. **A**

0
Δοξί
φρεσκάρει
το ελληνικό **HIP HOP**

ΠΡΩΤΗ ΙΔΕΑ ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ ΠΡΙΝ ΔΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ, με το τραγούδι «Couldn't Wait», στο οποίο ο Doxi συνεργάστηκε με τον Νέγρο του Μοριά, αναμειγνύοντας τα ετερόκλητα μουσικά τους στίλ με έναν εκρηκτικό τρόπο και μία κινηματογραφική αισθητική που αποτυπώθηκε στο βιντεοκλίπ του. Ο απόηχος της ελληνικής μουσικής, αλλά και ποίησης, συναντά στον αγγλόφωνο κόσμο του Doxi, τη δύναμη του hip-hop, την ελευθερία και το δημιουργικό πνεύμα της progressive rock και την προφορική αμεσότητα του ρεμπέτικου. Τι θα ακούσει η πόλη και ο κόσμος προσεχώς;

Το «Couldn't Wait» είναι η αρχή της αποκάλυψης του «From Athens». Πότε κυκλοφορεί και τι θα συναντήσουν οι ακροατές σε αυτό το άλμπουμ;

Δεν είμαι ακόμα σίγουρος για την ημερομηνία αλλά μετά το καλοκαίρι σίγουρα. Σε αυτόν τον δίσκο πιστεύω πως οι ακροατές θα συναντήσουν κάτι τελείως καινούργιο, hip hop που δεν είναι hip hop, και μια μουσική γλώσσα που δεν νομίζω έχει ακουστεί ξανά.

Πώς λειτουργήσε η πόλη ως έμπνευση για τα τραγούδια σου;

Χρησιμοποίησα την πόλη σαν ραχοκοκαλιά της ιστορίας του άλμπουμ, ή, ας πούμε, σαν ένα καλάθι που θα χωρούσε τις ιδέες και τα αισθήματα που κρύβονται μέσα στην ιστορία. Πιστεύω ότι, ως νέος άνθρωπος, είναι φυσικό να με ενθουσιάζουν οι προσωπικές μου απόψεις και ο τρόπος ζωής. Αλλά ως τραγουδοποιός έχω την ευθύνη να μεταφράζω και να επικοινωνώ αυτόν μου τον ιδιωτικό ενθουσιασμό στους ακροατές.

Τι σε κάνει να ανυπομονείς;

Η επιθυμία μου να τελειώσω αυτό το άλμπουμ για να αρχίσω το επόμενο.

Ποιο ήταν το μεγαλύτερο challenge που έβαλες στον εαυτό σου δημιουργώντας αυτό το άλμπουμ;

Το να αφήσω τελείως πίσω μου το άγχος το «τι θα γίνει» στην καριέρα μου και να αφήσω τη μουσική να κυριεύσει τη ζωή μου και την καθημερινότητά μου.

Ποιο είναι το μεγαλύτερο challenge που έχεις βάλει στον εαυτό σου, γενικότερα;

Να αναγκάσω τον εαυτό μου να ασχοληθώ εντατικά με το marketing και την προώθηση της μουσικής μου, όταν το μόνο που με καίει να κάνω είναι να κλειστώ κάπου και να δουλέψω στην επόμενη ιδέα. Έχω καταλάβει όμως ότι αυτό το στάδιο είναι απαραίτητο στο ξεκίνημα μιας καριέρας. Αυτά πρέπει να τα κάνεις μόνος σου γιατί δεν θα στα κάνει κανένας άλλος.

Ποιες θα έλεγες πως είναι οι πιο ισχυρές επιρροές στη μουσική σου;

Πέρα από τα ακούσματά μου, που είναι πάρα πολλά, και κυρίως εκτός hip hop, ο μέντοράς μου στη μουσική, και μεταξύ πολλών άλλων ηχολήπτης του δίσκου, ο Όμπρος Κομνηνός.

Θυμάσαι τις πρώτες ρίμες που έγραψες; Πώς σου ήρθε να τις γράψεις;

Θυμάμαι ότι πολύ μικρός, 9-10 χρονών, έγραφα κομμάτια, αλλά μόνο στίχους. Δεν θυμάμαι τι ήταν, αλλά σίγουρα είχα τρελή επιρροή από τον Eminem! Νομίζω ότι τον κόσμο αυτόν τον έβρισκα τόσο ενδιαφέροντα που απλά ήθελα να συμμετάσχω και εγώ.

Ποιο θεωρείς το σπουδαιότερο άλμπουμ που έχεις ακούσει; Είναι πολλά: Το «Pimp A Butterfly»

του Kendrick Lamar, το «Dark Side of The Moon» των Pink Floyd, το «Revolver» των Beatles, «Blonde» του Frank Ocean, «Purple Rain» του Prince, «The Rise and Fall of Ziggy Stardust» του David Bowie, και κάποια ακόμα.

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το σπουδαιότερο hip hop άλμπουμ που αξίζει να υπάρχει σε κάθε δισκοθήκη και γιατί;

Πάλι είναι δύσκολη ερώτηση επειδή υπάρχουν πάρα πολλά. Θα έλεγα ότι αν ήθελε κάποιος πέντε δίσκους που ήταν πάρα πολύ σημαντικοί για το hip hop, θα διάλεγα, με χρονολογική σειρά, τους: «Straight Outta Compton» των NWA, «The Chronic» του Dr Dre, το «The slim shady LP» του Eminem, το «College Dropout» του Kanye West και το «To Pimp A Butterfly» του Kendrick Lamar.

Ποια εικόνα από αυτές που έχεις δει στην Αθήνα σε χάραξε τόσο που αποφάσισες αμέσως να γράψεις κάτι για αυτήν;

Δεν μπορώ να σκεφτώ μια συγκεκριμένη εικόνα. Πιο πολύ με έχει επηρεάσει το γεγονός ότι είναι ο τόπος που μεγάλωσα, και συνεχίζω να μεγαλώνω, και όλες οι εμπειρίες που έχω ήδη ζήσει, εδώ.

Πού αποδίδεις τη δημοφιλία του hip hop στις μέρες μας;

Στην έλλειψη που υπάρχει στο να φτιαχτεί ένα άλλο, καινούργιο είδος μουσικής για τη νέα γενιά. Το στενάχωρο είναι πως το 95% του hip hop που ακούμε στην Ελλάδα είναι απλώς αμερικάνικο hip hop με ελληνικό στίχο. Δεν έχει εξελιχθεί ακόμα ώστε να είναι ένα είδος δικό μας. Όπως, ας πούμε, το Grime στην Αγγλία.

Ποιο είναι το μεγαλύτερο κλισέ στο hip hop, κατά τη γνώμη σου;

Το να μιλάει ένας ράπερ για τα λεφτά, τις γυναίκες και τα αμάξια και πώς έφτασε εκεί που είναι σηρώνοντας κιά. Είναι που ακούγονται πάρα πολλά χρόνια. Έχουνε κι αυτά τον χώρο τους στη μουσική, μπορεί να είναι πολύ διασκεδαστικά τέτοια κομμάτια, ειδικά σε μαγαζιά, αλλά για εμένα η μουσική είναι κάτι παραπάνω από αυτό.

Ποιους rappers θαυμάζεις και γιατί;

Κυρίως τον Kendrick Lamar και τον Kanye West, επειδή και οι δύο φτιάχνουν πάντα πρωτότυπη μουσική, με τους δικούς τους όρους, και δεν τους απασχολεί το τι τυχαίνει να είναι το mainstream εκείνης της στιγμής. Επίσης, όταν εμφανίζονται στη σκηνή έχουνε πάντα ένα πολύ σαφές και πλήρες όραμα που κάνει κάθε παράστασή τους ιδιαίτερη.

Πώς σου φαίνεται η τάση με το φλεξάρισμα του πλούτου στο hip hop;

Κουρασμένη.

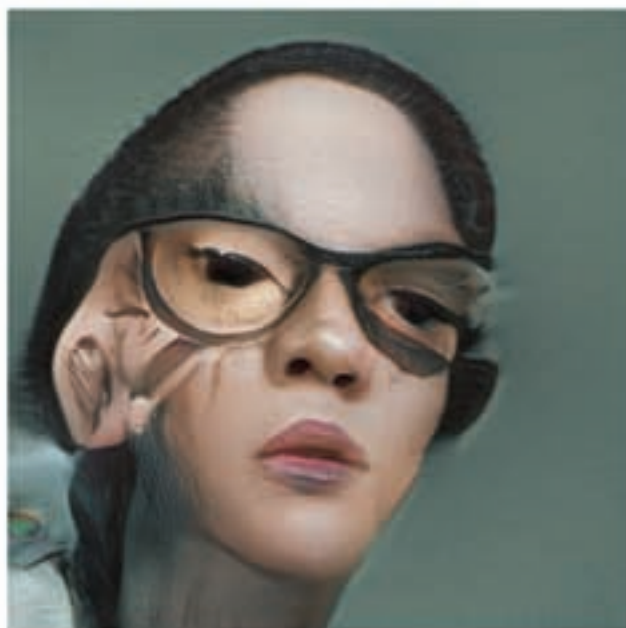
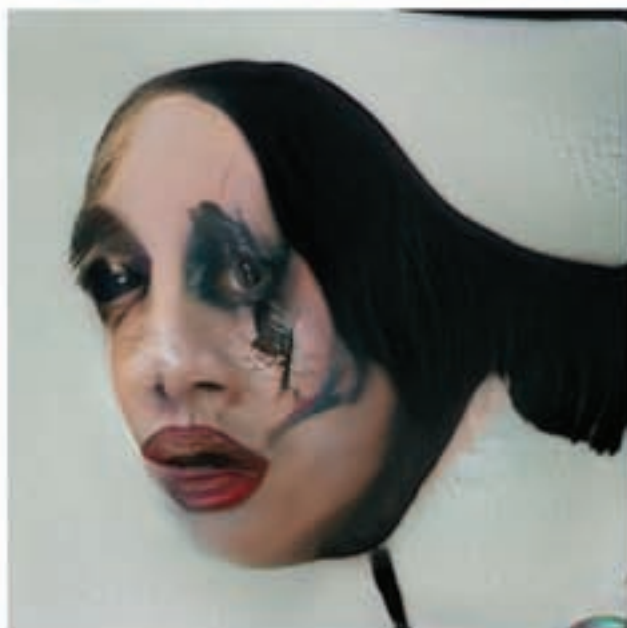
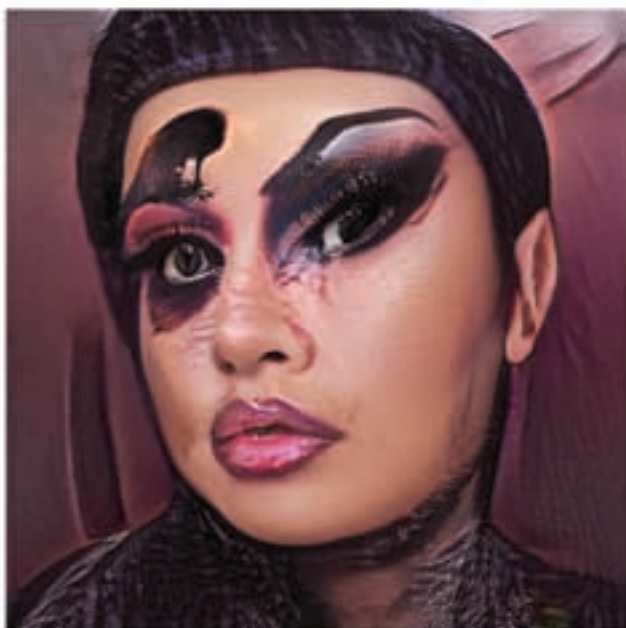
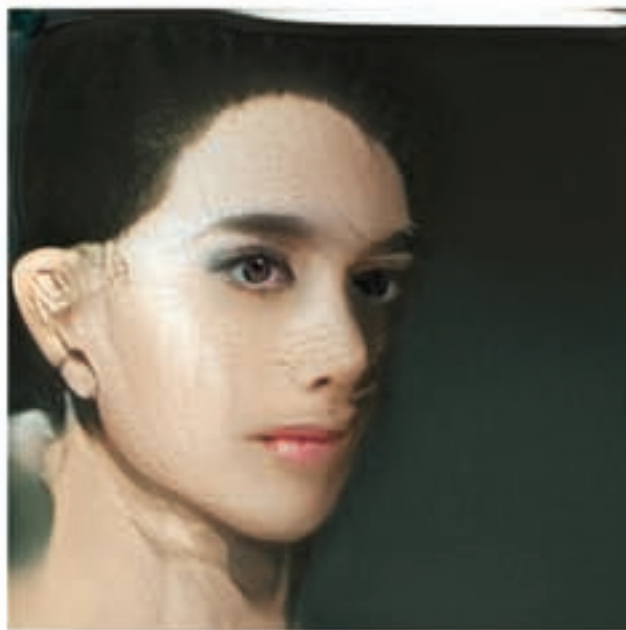
Τι κάνει κάποιον «αληθινό» MC;

Το να μπορεί να είναι αυθεντικός, με τον δικό του τρόπο στη μουσική του, και να παρουσιάζει τον εαυτό του χωρίς να προσπαθεί να μοιάζει με κάποιον άλλο. **A**

Ο νεαρός καλλιτέχνης ανυπομονεί να κυκλοφορήσει το ντεμπούτο του άλμπουμ «From Athens» και μιλά για τις επιρροές και τη μουσική γλώσσα που θέλει να μιλήσει

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Φωτό: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΡΓΥΡΗ

Οι αλγόριθμοι μας στήνουν... καρτέρι στις πρασιές του **Πεδίου του Άρεως** στη νέα έκθεση της **Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση**. Η **Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου** και ο **Πρόδρομος Τσιαβός** μας εξηγούν πώς και γιατί

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ**

ΚΤΕΜΕΙΣ

Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗ

νας ρινόκερος που βρυχάται, σύγχρονες μαρμάρινες ζωφόροι με αρχαίο DNA, ένα ρολόι που λέει την ώρα μέσα από λουλούδια, ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο πορτρέτο από selfies: από σήμερα 24/6 ο αγαπημένος μας περιπάτος στο μεγάλο πάρκο του αθηναϊκού κέντρου υπόσχεται απρόσμενες συναντήσεις. Για όλα «φταιει» το «You and AI», το νέο αφιέρωμα της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση που εστιάζει στην τεχνητή νοημοσύνη, όχι ως μελλοντική πιθανότητα αλλά ως καθημερινή πραγματικότητα. Και επιδιώκει να αναδείξει τον τρόπο που τη βλέπουμε, μας βλέπει και καθορίζει τη ζωή μας όχι σε μια συμβατική εκθεσιακή σάλα, αλλά στο πεδίο αυτής της διαρκούς και αναπόδραστης διάδρασης, στην καρδιά της πόλης, στη φυσική και τεχνητή συνάμα επικράτεια ενός πάρκου, καθώς και στην ψηφιακή σφαιρα.

Ως «μια έκθεση για το "άλλο" και ταυτόχρονα για τον εαυτό μας» μου τη συστήνει ο επιστημονικός της σύμβουλος και υπεύθυνος ψηφιακής ανάπτυξης του Ιδρύματος Ωνάση, **Πρόδρομος Τσιαβός**. «Η Τεχνητή Νοημοσύνη συχνά χρησιμοποιείται ως το είδωλο των επιθυμιών, των φιλοδοξιών και των αγωνιών μας» επισημαίνει και διευκρινίζει: «Το You and AI έρχεται να θέσει το ερώτημα τι ακριβώς είναι αυτό που επιλέγουμε να κάνουμε με αυτό το είδωλο που επεκτείνει και μεγεθύνει τα όσα είμαστε. Θέλουμε παρακολούθηση και μέτρηση χωρίς όρια; Ζούμε την αυταπάτη ότι μπορούμε να ζήσουμε χωρίς φυσικό περιβάλλον, αφού μπορούμε να το αναδημιουργήσουμε ψηφιακά; Μπορούμε να ξεπεράσουμε τις προκαταλήψεις μας ή απολαμβάνουμε να ακούμε τους εαυτούς μας και να βλέπουμε τις εικόνες μας στα κοινωνικά μέσα που λειτουργούν ως η πύλη των ιδεοληψιών μας και των εικόνων που θέλουμε να βλέπουμε; Το φεστιβάλ αυτό θέλει να φέρει στον δημόσιο λόγο ξανά τη συζήτηση για τον δημόσιο χώρο, ψηφιακό και φυσικό, και για αυτό συμβαίνει στο Πεδίο του Άρεως. Τι θα πει δημόσιος χώρος σήμερα; Τι σημαίνει όταν ο δημόσιος χώρος μεταφέρεται στο ψηφιακό περιβάλλον και μάλιστα διαμεσολαβείται από έναν αλγόριθμο που αποφασίζει με βάση τις προτιμήσεις σου τι θα δεις και τι θα ακούσεις; Τι είδους δημοκρατία είναι αυτή που προκύπτει από τον δημόσιο χώρο των εταιριών υψηλής τεχνολογίας (big tech) και τι είδους πολίτες παράγει;».

Την έκθεση επιμελείται η **Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου**, creative director του οργανισμού για τον ψηφιακό πολιτισμό **Future Everything** που έχει τη βάση του στο Μάντσεστερ της Μεγάλης Βρετανίας. «Το You and AI θέτει κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με τις προκλήσεις που αφορούν τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης και τις αναδυόμενες τεχνολογίες, αλλά και σχετικά με την αδικία και την ανισότητα», συμπληρώνει η ίδια. «Διερωτάται για τη δύναμη, τον έλεγχο και την αδυναμία, για το πώς και από ποιους λαμβάνονται αποφάσεις πέραν του ανθρώπινου ελέγχου, για το ποιες φωνές περιλαμβάνονται και ποιες μένουν εκτός. Τελικά η έκθεση καταθέτει έναν προβληματισμό σχετικά με το αν θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε τεχνητή νοημοσύνη που να είναι ανθρώπινη, πλανητική και ηθική».

Μέχρι τις 28/7, λοιπόν, το διάβασμάς στο **Πεδίο του Άρεως**, από το άγαλμα του Κωνσταντίνου έως τη «Γαρδένια» κι από την υδάτινη διαδρομή

έως την Πλατεία Οικονομίδης, θα ενεργοποιεί ηχοτοπία και θα αποκαλύπτει υπερμεγέθεις οθόνες μεγάλης ανάλυσης, 3D γλυπτά και εγκαταστάσεις που ξεπροβάλλουν μέσα από τη βλάστηση. Στις τρεις διαδρομές της έκθεσης 25 έργα σύγχρονων καλλιτεχνών εξετάζουν το πώς βλέπουμε αλλά και πώς μας βλέπει η τεχνητή νοημοσύνη, το πώς διαμορφώνει τον δημόσιο χώρο, την πολιτική διαδικασία και τη σύγχρονη δημοκρατία και, επιπλέον, την τεχνητή νοημοσύνη ως μέρος και ως υποκατάστατο του φυσικού περιβάλλοντος. Ανάμεσά τους θα διακρίνετε προτάσεις από διεθνή ονόματα με δράση στο μεταίχμιο τέχνης και επιστημονικής έρευνας, όπως των Alexandra Daisy Ginsberg, Algorithmic Justice League, Memo Akten, Jake Elwes, Tega Brain, Julian Oliver και Bengt Sjölén, αλλά και Ελλήνων καλλιτεχνών, μεταξύ άλλων των Κυριακής Γονή, Ιλάν Μανουάκ, Εύης Καλογρηπούλου και Βασιλή Μπαλάσκα.

Ποιο είναι, όμως, το αποτύπωμα που αφήνει το εγχείρημα στους δύο συνομιλητές μας; Η επιμελήτριά του δεν θα μπορούσε να μην επισημάνει τη συναρπαστική, παρά τις προκλήσεις, εμπειρία του να εντάσσει δημιουργίες τέχνης που χρησιμοποιούν τεχνολογία σε εξωτερικούς χώρους, ειδικά σε αυτήν την κλίμακα και κατά τη διάρκεια πανδημίας. «Η τεχνολογία υπάρχει πάντα στη ζωή μας και οι εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης επεκτείνονται γρήγορα στον δημόσιο χώρο. Η ευκαιρία να φέρουμε έργα που προκαλούν την υιοθέτηση αυτών των τεχνολογιών και την κακή χρήση τους σε έναν χώρο όπου είναι συχνά παρούσες (π.χ. κάμερες παρακολούθησης, εφαρμογές αναγνώρισης προσώπου κ.λπ.) έχει καταστήσει αυτή την έκθεση ιδιαίτερα σημαντική και αποκαλυπτική», υπογραμμίζει. Ο Πρόδρομος Τσιαβός, πάλι, στέκεται στον τρόπο με τον οποίο ένας καλλιτέχνης μπορεί να πει με ένα έργο ότι ένας θεωρητικός μπορεί να χρειαστεί χιλιάδες λέξεις για να το περιγράψει: «Τα έργα του Φεστιβάλ AI κάνουν ακριβώς αυτό, σε φέρνουν αντιμέτωπο με την τεχνητή νοημοσύνη ως κομμάτι του εαυτού σου το οποίο πρέπει να αποφασίσεις αν και πώς θέλεις να αντιμετωπίσεις. Εάν έμαθα κάτι από αυτή την έκθεση είναι ότι η τεχνητή νοημοσύνη στις διάφορες μορφές της είναι σαν τα παιδιά μας: μας μοιάζει, έχει στοιχεία από εμάς, αλλά δεν την ελέγχουμε, δεν μπορούμε πάντα να την καταλάβουμε και σίγουρα δεν είμαστε εμείς. Τουλάχιστον, μπορούμε να την αντικρίσουμε; Μπορούμε να μας αντικρίσουμε;».

Μη χάσετε αυτά τα έργα

Η **Ειρήνη Μιρένα Παπαδημητρίου** και ο **Πρόδρομος Τσιαβός** προτείνουν

- Το «**Nor malizing Machine**» των **Mushon Zer - Aviv, Dan Staviv** και **Eran Weissenstern** σε κάνει να αναρωτηθείς όχι μόνο τι είναι κανονικό και πώς χτίζονται οι μηχανισμοί της κανονικότητας και της κανονικοποίησης, αλλά και το πόσο αδυνατούμε να ξεπεράσουμε τις προκαταλήψεις μας.
- Το «**Content Aware Studies**» του **Egor Kraft** ή τι προκύπτει από τη «συνάντηση» του Φειδία με την τεχνητή νοημοσύνη. Αναλύοντας με machine learning μοντέλα χαμένων γλυπτών της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας, ο καλλιτέχνης δημιουργεί ένα καινούργιο έργο.
- Το «**The Substitute**» της **Alexandra Daisy Ginsberg** φέρνει κοντά μας έναν ανακατασκευασμένο ρινόκερο που δεν υπάρχει πλέον. Κι όμως κινείται, βρυχάται και περπατάει στο Πεδίο του Άρεως. Μας είναι πιστευτό; Μας είναι αρκετό;
- Το «**It's not You, it's me**» του **Ιλάν Μανουάκ**, μια ατελείωτη σειρά από selfies πραγματικών ανθρώπων που έχουν ανέβει στο Instagram με hashtag #greece2021 συνδυάζονται με πορτρέτα που έχουν δημιουργηθεί τεχνητά σε ένα έργο-σχολίο για το συλλογικό εμείς της Ελλάδας του 2021.
- Το «**Abra**» από τα **HibaAli**, μια «συνομιλία» με τη μασκώτ του Amazon, Pexy, για την εργατική τάξη, την επιτήρηση και τις οικονομικές, κοινωνικές και γεμάτες σαπούνη φούσκες.
- Το «**Zizi - Queering the Dataset**» του **Jake Elwes**, με όχημα την τεχνητή νοημοσύνη και την drag performance, αναφέρεται στην έλλειψη εκπροσώπησης και ποικιλομορφίας στα training data sets, τα σύνολα δεδομένων που χρησιμοποιούνται από συστήματα αναγνώρισης προσώπου.
- Το «**Counting craters on the moon**» της **Κυριακής Γονή**, μια φανταστική συνάντηση ανάμεσα στον αστρονόμο Johann Friedrich Julius Schmidt (1825-1884) και το νευρωνικό δίκτυο Deep Moon πυροδοτεί σκέψεις για πιθανές συνεργείες μεταξύ ανθρώπου και μηχανής και το πώς

- μπορούμε να οικοδομήσουμε διαφορετικές και, ενδεχομένως, συλλογικές αντιλήψεις του κόσμου που μας περιβάλλει.
- Το «**Data Feminism Infographic**» των ερευνητών **Catherine D'Ignazio** και **Lauren F. Klein** σε συνεργασία με τη σχεδιάστρια **Marcia Diaz Agudelo**, μια εκτύπωση μεγάλης κλίμακας σε σχέση με την επιστήμη και την ηθική των δεδομένων, τον φεμινιστικό ακτιβισμό και την κριτική σκέψη.
- Το «**Circadian Bloom**» της **Anna Ridler**, ένα όμορφο ρολόι που λέει την ώρα μέσα από λουλούδια, προσκαλώντας μας να εξερευνήσουμε άλλους, μη ανθρώπινους τρόπους καταπόνησης του χρόνου.
- Το «**Excerpts from Asunder**» των **Tega Brain, Julian Oliver** και **Bengt Sjölén**, όπου ένας «περιβαλλοντικός διαχειριστής» τεχνητής νοημοσύνης προτείνει και προσομοιώνει ιδέες αλλαγής του πλανήτη ώστε να παραμείνει ασφαλής, παράγοντας συχνά απaráδεκτα ή παράλογα αποτελέσματα.

Το έργο «**Zizi - Queering the Dataset**» του **Jake Elwes**

ΣΤΑΜΑΤΑ

Δεν βλέπω τα views και δεν κοιτάζω πίσω

ΠΑΛΙ

Η τραγουδοποιός που ερμηνεύει την παράδοση με σύγχρονο τρόπο, μας χορεύει με το νέο της τραγούδι «Πάλι» όσο ετοιμάζει το ντεμπούτο της άλμπουμ και μιλάει για όσα άφησε πίσω της

«Πάλι» στα πνεύματά μας, με ένα νέο τραγούδι, με ένα άλμπουμ που έρχεται. Ποια ήταν τα ερεθίσματα πίσω από τις λέξεις και τη μουσική; Ξαν ψέματα μου φαίνεται ότι το «Πάλι» είναι πια εκεί έξω. Ότι ήρθε η ώρα να σας μιλήσω γι' αυτό κι εσείς να ξέρετε σε τι αναφέρομαι. Μιλάω τόσο καιρό γι' αυτό με τον εαυτό μου, με τους φίλους μου, τους συνεργάτες μου, την οικογένειά μου, και τώρα μιλάω και με εσάς. Δεν είναι όμως μόνο το «Πάλι» και δεν είναι απλώς οι λέξεις και η μουσική. Είναι ένας ολόκληρος κόσμος τον οποίο ονειρεύομαι μέρα-νύχτα, εδώ και εβδομάδες, μήνες, χρόνια... και το «Πάλι» είναι το πρώτο κεφάλαιο σε όλη αυτή την ιστορία. Τα ερεθίσματά μου: το χθες, το σήμερα, το αύριο, ο κόσμος, η Ελλάδα, τα Βαλκάνια, ο παππούς μου που ήρθε από τη Μικρά Ασία. Η ελληνική ύπαιθρος, η επαρχία, η πλατεία του χωριού, η εκκλησία, η αυλή της γιαγιάς με τις κότες, η λευκή πλαστική καρέκλα και το πλαστικό τραπέζο μάνηλο με τα φρουτάκια επάνω στο τραπέζι. Οι «γυναίκες» και οι «άνδρες», οι σχέσεις τους, η αγάπη, ο φόβος, το «θέλω αλλά φοβάμαι», το «θέλω αλλά δεν μπορώ», το «ένα βήμα μπρος και δύο πίσω». Τα παιδιά. Το «Πάλι» είναι ένας «σύγχρονος μπάλλος». Έτσι θα το περιέγραφα με δυο λέξεις, αν έπρεπε. Αλλά είναι κάτι περισσότερο από αυτό. Είμαι εγώ. Ελπίζω να το αγαπήσετε κι εσείς. Και να το τραγουδήσετε και να το χορέψετε.

Τι θα σας μείνει από την περίοδο των ηχογραφήσεων αυτού του άλμπουμ; Αλλάξατε τον τρόπο που αντιμετωπίζετε την παραγωγή; Δεκέμβριος του 2018 ήταν όταν ξεκίνησα να δουλεύω πάνω σε ένα κομμάτι που αποτέλεσε τον πρώτο σπόρο για αυτό το project. Τη μουσική για το «Πάλι» την έγραψα τον Ιανουάριο του 2019. Μέρη μουρμούριζα αυτή τη μελωδία – την έφερα από δω, την πήγα από εκεί... Και θυμάμαι χαρακτηριστικά εκείνη τη νύχτα που το ολοκλήρωσα, μόνη μου στο σπίτι. Το ηχογράφησα και αισθάνθηκα ότι «κάτι» έγινε τώρα. Την άλλη μέρα το πρωί πήρα τους φίλους μου τηλεφώνω και πήγα κάτω από τα σπίτια τους με το αυτοκίνητο να τους το βάλω να το ακούσουν! Χαχα! Μέσα από αυτή τη φάση, άλλαξα εγώ η ίδια. Άρα και ο τρόπος που αντιμετωπίζω τη ζωή. Άρα και τη μουσική. Η μεγαλύτερη αλλαγή είναι ότι δε θέλω να είμαι πια μόνη μου. Δεν δουλεύω πια μόνη μου. Δουλεύω με τους φίλους μου. Και θα ήθελα, αν μου επιτρέπετε, να αναφέρω κάποια ονόματα ανθρώπων που αν δεν ήταν μαζί μου σε αυτό το ταξίδι δεν θα συζητούσαμε γι' αυτό τώρα: FF, Odyicon, Ciel, Lee Burton, IAMSTRONG, APON, Nikolas Metaxas, Theo Gennitsakis, Φωτεινή Λαμπριδίου. Η Βάλια Αργυροπούλου και ο Κωνσταντίνος Βαρτελάτος.

Πότε καταλάβατε, με τους συνεργάτες σας, πως ο δίσκος έχει ολοκληρωθεί; Έχει ολοκληρωθεί; χαχα! Θα δείξει... Σήμερα το πρωί πάντως το διπλοσχεφτόμουν, αν πρέπει να πατήσω «public» στο βίντεο στο YouTube. Αλλά έχω καταλάβει ότι ποτέ δεν θα νιώθω έτοιμη. Πότε δεν θα νιώσω ότι κάτι έχει ολοκληρωθεί. Κάποια στιγμή απλώς λες «it's time to go». Ή βασικά... για να είμαι ειλικρινής: το είπαν οι γύρω μου για μένα. Ακόμα προσπαθώ.

Ποια ήταν η μεγαλύτερη δημιουργική πρόκληση που αντιμετώπισατε στις νέες σας συνθέσεις; Νιώθω πως ό,τι και να σας πω γι' αυτή τη φάση, γι' αυτή τη δημιουργική περίοδο, είναι λίγο και μικρό. Η μεγαλύτερη πρόκληση πάντα και σε όλα είναι ο εαυτός σου. Το μεγαλύτερο ρίσκο είναι να τολμήσεις το «θέλω» και να το φέρεις μαζί με το «μπορώ». Το να υπάρχει, και να το αντέχεις, είναι η πιο δημιουργική διαδικασία. Και η ζωή είναι η αληθινότερη τέχνη. Όλες οι άλλες

λες υπερβάσεις, μουσικές ή καλλιτεχνικές, ακολουθούν. Τι έχετε αφήσει πίσω σας και τι βλέπετε μπροστά σας; Ειδικά με τα γεγονότα της τελευταίας περιόδου, θέλω να πιστεύω ότι όλοι μας αφήνουμε πίσω σιγά-σιγά αυτά που μας μάθανε ότι πρέπει να κάνουμε. Κι ότι βλέπουμε μπροστά μας αυτά που σ' αλήθεια χρειάζεται να κάνουμε.

Πώς είναι να βλέπετε στο YouTube ότι ένα βίντεό σας έχει ξεπεράσει τα 48 εκατομμύρια προβολές; Και πώς προσεγγίσατε δημιουργικά αυτό για το «Πάλι»; Δεν βλέπω τις προβολές, και δεν κοιτάζω πίσω, ούτε λίγο. Το τώρα με νοιάζει. Το πώς θα ήθελα να δω και να ακούσω το «Πάλι» στο σήμερα. Πώς υπάρχει από μόνο του. Ξαν να μην υπήρχε τίποτα πιο πριν και τίποτ' άλλο πιο μετά.

Τι σκεφτήκατε, όταν μάθατε πως θα συμπεριλαμβανόσαστε στη συλλογή Buddha Bar των Ravin και Bob Sinclair; «Ωραία!» Προχωράμε.

Το στούντιο και η σκηνή είναι δύο διαφορετικοί κόσμοι. Τι σας εξιτάρει περισσότερο στον καθένα; Ένας είναι ο κόσμος. Εγώ κι εσύ, και μαζί με μας κι άλλοι «εγώ κι εσύ». Ο κοινός τόπος και χρόνος. Και η μουσική.

Ποια είναι η καλύτερη συναυλία που έχετε δει και ποια από αυτές που έχετε δώσει; Δεν μπορώ να επιλέξω. Θα πω όμως την τελευταία συναυλία μας πριν την πρώτη κραντίνα, πέρυσιν τον Μάρτιο, στο WOMAD της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας. Και την πιο πρόσφατη: πριν δύο εβδομάδες στο Platonon festival της Ρωσίας. Για όλους τους λόγους που καταλαβαίνετε – και μετά από σχεδόν 14 μήνες παύσης – η εμπειρία ήταν πολύ ξεχωριστή. Ξαν να είχα ξεχάσει και να ξαναθυμήθηκα. Η καλύτερη συναυλία που έχω δει; Καρακωστάδες και Samir Kurtov σ' ένα μαγαζί, στο Belvedere Μπουραζίου.

Ποιο ήταν το πιο σπουδαίο μάθημα που πήρατε ως υπότροφος στο Berklee College of Music; Ότι για να υπάρξεις σε ένα σύνολο – μουσικό ή μη – χρειάζεται να βρεις ποιος είσαι, ποιος είναι ο ρόλος σου και τι καλείσαι να φέρεις μέσα σ' αυτό.

Τι σας έκανε μεγαλύτερη εντύπωση κατά τη διάρκεια των σπουδών σας στην Αμερική; Οι άνθρωποι.

Επενδύετε πολύ στην αισθητική που περιβάλλει τον ήχο σας. Υπάρχουν καλλιτέχνες που σας έχουν επηρεάσει σε αυτό; Η αισθητική μας στην «τέχνη» καθορίζεται ξεκάθαρα από την αισθητική μας στην καθημερινότητά μας. Οι καλλιτεχνικές μας επιλογές, από τη στάση ζωής μας. Πάντα εδώ θα το γυρνάω: δεν ξέρω από τέχνη και καλλιτεχνία. Η ζωή είναι η τέχνη. Και οι άνθρωποι που παίρνουν το ρίσκο και στέκονται όρθιοι, και παίρνουν μια θέση και μάχονται γι' αυτή μέχρι θανάτου, οι μόνοι καλλιτέχνες.

Πώς μπήκαν στη ζωή σας οι νότες και τι σας οδήγησε στο να εκφράζεστε με αυτές; Οι νότες εμφανίστηκαν στη ζωή μου από νωρίς – όπως το αβγ και το abc. Κάποια στιγμή η μουσική έγινε η μόνη γλώσσα μέσα από την οποία μπορούσα να εκφραστώ. Τι με οδήγησε να εκφράζομαι με αυτές; Το ότι δεν μπορούσα να κάνω κι αλλιώς.

Ερμηνεύετε τραγούδια, έχετε ερμηνεύσει ρόλους, έχετε κρατήσει στο μυαλό σας

την πρώτη φορά που ανεβήκατε σε μια σκηνή; Σίγουρα στο σχολείο. Ή στο ωδείο. Ή στην κατασκήνωση. Δεν θυμάμαι πολλά. Μόνο πως ένιωθα μια ευθύνη να κάνω «αυτό το πρέπει» – ό,τι κι αν σήμαινε αυτό. Και ότι το παίρνω πολύυυ στα σοβαρά, ειδικά στην προετοιμασία. Πρόσφατα μου έστειλαν ένα βίντεο από το γυμνάσιο να κάνω πρόβες με τους συμμαθητές μου για τη σχολική εορτή της 17 Νοέμβρη κι έβλεπες πως έκανα λες και θα παίζαμε Αισχύλο στην Επίδαυρο! Καμία ψυχραιμία! Χαχα!

Τι σας έφερε στη Νέα Σμύρνη και τι σας αρέσει σε αυτή τη γειτονιά; Τα πάρκα, οι κούνιες, η πλατεία, τα μαγαζιά, οι παπούδες με τα εγγόνια τους στα παγωτατζήδικα και η αίσθηση της «γειτονιάς». Έχω αρχίσει και καταλήγω ότι απλώς έψαχνα να βρω και στην Αθήνα μια άλλη πόλη σαν το Ηράκλειο Κρήτης, όπου μεγάλωσα.

Η σχέση σας με τον ψηφιακό κόσμο ποια είναι; «Καίγεστε» με το ίντερνετ; Δεν ασχολούμαι με τα social media πολύ, ούτε «ποστάρω» συχνά. Όμως περνάω πολύ χρόνο στο ίντερνετ κοιτάζοντας εικόνες, βλέποντας βίντεο, ακούγοντας μουσική. Είναι ο μόνος τρόπος για να ενημερωμαι για το τι συμβαίνει στον κόσμο, νομίζω. Πόσο μάλλον κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών που ήμασταν όλοι κλεισμένοι στα σπίτια μας.

Τι σημαίνει για εσάς στιλ; Να είσαι εσύ.

Τι βρίσκετε παραδοσιακό στο 2021; Τι σημαίνει για εσάς η λέξη «παράδοση»; Πολύ ενδιαφέρουσα ερώτηση. Παράδοση, νομίζω, είναι οι άνθρωποι. Ο τρόπος με τον οποίο συνειρρίζονται κι επικοινωνούν.

Θυμάστε πώς βγάλατε τα πρώτα σας χρήματα; Λέγοντας τα κάλαντα στην Τετάρτη δημοτικού! Και μετά σιγά-σιγά άλλαξα ρεπερτόριο! Χαχα! Για να είμαι ειλικρινής, δεν έχω δοκιμάσει «επαγγελματικά» να κάνω κάτι άλλο πέραν της μουσικής. Το τραγούδι, συγκεκριμένα, προέκυψε σχετικά τελευταία. Αλλά η ενασχόληση με τη μουσική γενικότερα είναι η μόνη «δουλειά» που έχω δοκιμάσει να κάνω. Δεν μου αρέσει να το λέω «δουλειά». Η μουσική για μένα δεν είναι δουλειά. Είναι κάτι άλλο, δεν ξέρω πώς να το ορίσω. Αλλά σίγουρα όχι ως δουλειά.

Το πιο απαιτητικό πράγμα σε μια καλλιτεχνική διεύθυνση είναι... Αν καταλαβαίνω καλά αναφέρεστε στις προκλήσεις που συναντά κάποιος, όταν αναλαμβάνει να επιμεληθεί ενός project ολοκληρωτικά; Νομίζω το να μπορεί να επιστρέφει και να βλέπει τη μεγάλη εικόνα, χωρίς να χάνεται στις λεπτομέρειες και στην κάθε μικρή γωνιά της.

Τι χρειάζεται ένα πάρτι για να είναι ωραίο; Νταούλια και ζουρνάδες, autotune και 808. Και ανθρώπους. Αυτό.

Ποιο είναι το πιο περίπλοκο πράγμα σε μία σχέση; Το να θέλεις να την ελέγξεις.

Το πιο όμορφο μέρος που έχουν δει τα μάτια σας είναι... Η Κωνσταντινούπολη.

Οι καλύτερες καλοκαιρινές σας διακοπές ήταν... σίγουρα στην Ελλάδα! Α

Το νέο single της Μαρίνας Σάτι κυκλοφορεί από τη Walnut Entertainment Greece

www.athensvoice.gr

Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

Η Αθήνα ανακαλύπτει τα πάρκα της

Αν μας μείνει κάτι από την πανδημία, ας είναι η κουλτούρα των δημόσιων χώρων πρασίνου

Κείμενο-Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Με τα καφέ κλειστά για μήνες, τα ραντεβού άρχισαν να σετάρονται συστηματικά στα γρασίδια. Όχι πως δεν τα ξέραμε, αλλά για κάποιον αλλόκοτο λόγο τα σνόμπαραν οι περισσότεροι για χάρη της ευκολίας του στεκιού τους. Το σκηνικό όμως άλλαξε απότομα και το «Πάρε καφέ και τα λέμε στην είσοδο του πάρκου» έγινε η καινούρια γνωστή εναλλακτική. Τα παγκάκια στις πρασινάδες γέμισαν. Δίπλα τους οι οργανωτικοί, με στρωσίδια, καρεκλάκια και κάθε είδους φαγητό, με εμφανή την εμπειρία τους στα πικ-νικ. Οι πιο αθλητικοί πέραναν φωσφοριζέ ιμάντες στα δέντρα και ίδρωναν με χαρά, ενώ οι κομψοί βολταδόροι με τα ολόκαινουρια αθλητικά κοιτούσαν σαν να ανακάλυπταν ένα νέο πλανήτη. Η Πνύκα, ο λόφος του Φιλοπάππου, ο Εθνικός Κήπος, το πάρκο Ελευθερίας, η Ακαδημία Πλάτωνος, ο τάδε ψαγμένος κήπος, το άγνωστο παρκάκι τσέπης, το έχω-μια-διαδρομή-στον-Παπάγο-θα-πάθεις-πλάκα, μαζί με άλλα λιγότερο γνωστά, άρχισαν να μαζεύουν κόσμο. Μικρές και μεγάλες παρέες που απολάμβαναν αυτό που χρόνια ήταν μπροστά τους. Οι χώροι πρασίνου έδειξαν ξανά μέσα στην πανδημία την αναγκαιότητά τους. Αυτή η συνήθεια ας ήρθε για να μείνει. Τα δέντρα, τα φυτά, τα πάρκα είναι πολιτισμός. Ας γίνουν περισσότερες αναπλάσεις και χώροι αναψυχής. Όσο και να αγαπάμε αυτή την πόλη, δεν γίνεται να διασχίζεις τη σκληρή, τσιμεντένια Λένορμαν και στο μυαλό να μη σχηματίζεται αυτόματα η σκέψη «αύριο να πάρω μερικές γλάστρες με φυτά να βάλω στο μπαλκόνι».

Ο θριαμβευτής των βραβείων της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου μιλά για το εντυπωσιακό σκηνοθετικό ντεμπούτο του, το «Digger», που του χάρισε 10 βραβεία από τις συνολικά 14 υποψηφιότητες. Η ταινία είχε τις καλύτερες εισπρακτικά επιδόσεις (αναλογία αριθμού εισιτηρίων και αριθμού αιθουσών) το περασμένο τρίμηνο και συνεχίζει την πετυχημένη πορεία της.

Το «Digger» χαρακτηρίστηκε ως ελληνικό γουέστερν με θέμα δύο συγκρούσεις. Μία εσωτερική και μια εξωτερική. Αρχικά συναντάμε τον ήρωα που παλεύει να σώσει την περιουσία του αλλά και το δάσος στο οποίο ζει απομονωμένος, από το βιομηχανικό τέρας. Είναι ένας αγώνας Δαβίδ και Γολιάθ τον οποίο όμως ξέρει ότι δεν μπορεί να τον κερδίσει. Αυτή τη φορά ο Δαβίδ θα χάσει. Στη συνέχεια θα χρειαστεί να δώσει και δεύτερο αγώνα όταν το παρελθόν του επιστρέφει, με την μορφή του γιου του που έχει χρόνια να δει.

Γιατί όμως να συγκρουστεί με τον γιο του; Επειδή αυτή η σχέση πατέρα-γιου νομοτελειακά είναι συγκρουσιακή. Όχι όμως με την έννοια ενός οριστικού τέλους αλλά με εκείνη την συνέχισης και της αλλαγής ρόλων.

Η ιστορία έχει ομοιότητες με τις Σκουριές Χαλκιδικής, έτσι δεν είναι; Πρόκειται για ένα σχήμα που συναντάμε πάντα και παντού. Ίσως στις Σκουριές να είναι το φαινόμενο εντονότερο από αλλού επειδή είναι και μεγαλύτερης κλίμακας. Η συνταγή είναι η γνωστή. Του οικονομικού κολοσσού που έρχεται στο όνομα της ανάπτυξης και διχάζει μια τοπική κοινωνία. Με τη διαφορά ότι η ελληνική κοινωνία είναι ήδη διχασμένη.

Πάντως η ταινία παρά το σκληρό θέμα της διαθέτει ένα λυτρωτικό χιούμορ. Αν ο άλλος γελάσει, θα χαλαρώσει. Άρα του πέφτουν λίγο οι άμυνες. Επομένως, αν στη συνέχεια του έρθει κάτι πιο δυνατό και συναισθηματικό επειδή θα έχει χαλαρώσει, θα τον εμπλέξει περισσότερο με το δράμα.

Ποιο είναι το σινεμά που προτιμάς; Μου αρέσουν πολλές και διαφορετικές ταινίες. Αλλά είμαι περισσότερο φαν του ευρωπαϊκού σινεμά και του ανεξάρτητου αμερικάνικου. Θαυμάζω τη δουλειά του Οντιάρ από την εποχή του «Προφήτη».

Επομένως, γουέστερν δεν βλέπεις. Όχι, δεν είναι στις προτιμήσεις μου. Αλλά βλέπω σχεδόν τα πάντα. Και ασιατικό σινεμά βλέπω πολύ. Με ρώτησες πιο πριν για τις αναφορές μου. Μια αναφορά που είχαμε κάνοντας το «Digger» ήταν το «Winter's bone» με την πρώτη καταπληκτική εμφάνιση της

ΤΖΩΡΤΖΗΣ ΓΡΗΓΟ ΡΑΚΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

18χρονης τότε Τζένιφερ Λόρενς. Η πορεία ενηλικίωσης που κάνει η ηρωίδα στο φιλμ αυτό είναι κάτι που μας απασχολούσε και στο δικό μας έργο. Όπως και το «Λεβιάθαν» του ρώσου Ζβιάγκιντσεφ. Τι φοβερός σκηνοθέτης που είναι αυτός! Επειδή και τα δύο αυτά φιλμ έχουν κάποιες κοινές θεματικές, με ενδιαφέρουν πάρα πολύ. Όμως σε καμία περίπτωση δεν ήθελα να αντιγράψω κάτι από το ένα ή το άλλο φιλμ. Θέλω να είμαι ελεύθερος ως προς αυτό ώστε να μπορώ να κάνω τη δική μου ταινία, όπως ακριβώς την οραματίζομαι.

Με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πώς τα πας; Είναι πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της δουλειάς σου, σωστά; Ναι, ακριβώς. Πάντως προσπαθώ να προσαρμοστώ αλλά δεν είμαι πολύ φίλος. Τώρα τελευταία μπήκα στο Instagram, καθώς ήμουν μόνο στο Facebook που είναι πιο πολύ της γενιάς μου.

Πότε αποφάσισες να γίνεις σκηνοθέτης; Έχω σπουδάσει κοινωνική ψυχολογία στην Αγγλία. Εκείνη την εποχή έτυχε να δω το «Amores Perros» (σ.σ. Χαμένες Αγάπες), την πρώτη ταινία νομίζω του Ινιάριτου. Επειδή μου άρεσε πολύ η φωτογραφία που ήταν από τις αγαπημένες μου ασχολίες, όταν είδα το φιλμ είπα «ώπα, εδώ κάτι γίνεται». Καθώς δεν είχα κινηματογραφική παιδεία έπαθα πραγματικό σοκ γιατί είδα ένα φιλμ που τα είχε όλα. Αισθητική φοβερή, φωτογραφία, μουσική, ερμηνείες. Είχε όλες τις κοινωνικές τάξεις με ένα καταπληκτικό μπλέξιμο, είχε ένταση, είχε έρωτα. Τα είχε όλα και κυριολεκτικά έμεινα μαλάκας! Από τότε άρχισα να ασχολούμαι πιο έντονα και διεξοδικά με το σινεμά. Οι Μεξικάνοι πάντως έχουν κάτι φοβερό – άσε τον Ινιάριτου που μετά το πήγε αλλού (Χόλιγουντ κλπ). Διαθέτουν μια βασική αφήγηση αλλά μέσα σε αυτήν βρίσκουν μια στιβαρή προσωπική φόρμα. Το «Roma» του Κουαρόν, για παράδειγμα, είναι το κάτι άλλο. Αλλά και οι Ασιάτες είναι μεγάλοι μάστορες. Τα «Παράσιτα», ας πούμε, είναι έτη φωτός μπροστά. Δηλαδή ήταν πάντα ένα βήμα πιο μπροστά από όλους, μας περίμενε και μας την είχε στημένη. Γενικότερα μιλώντας, μου αρέσουν οι ταινίες εκείνες που έχουν ένα πρώτο επίπεδο προσβάσιμο στον θεατή και μετά να έχουν πολλά κρυμμένα επίπεδα, είτε

στις καλλιτεχνικές τους αξίες είτε δραματουργικά, που όποιος θέλει να κάνει σκάψιμο ή να του εγείρει τη φαντασία, να σκεφτεί κ.ο.κ., να μπορεί να το κάνει. Μου αρέσουν οι ταινίες που έχουν ισορροπία. Που σε εμπλέκουν, αλλά μεγάλο ρόλο έχουν το πώς το κάνουν αυτό. Το πόσα δίνεις και πόσα κρύβεις ώστε να μπορεί να γίνει αμφίδρομη η σχέση θεατή - ταινίας.

Για ποιο λόγο ο Έλληνας θεατής έχει γυρίσει την πλάτη του στα σύγχρονα ελληνικά φιλμ; Και μάλιστα σε φιλμ που πάνε καλύτερα στις διεθνείς αγορές ή έχουν πληθώρα βραβείων σε φεστιβάλ.

Ο βασικός λόγος είναι πως το καλλιτεχνικό κομμάτι των ταινιών αυτών του «Greek weird cinema» αποξενώνει κάπως τον Έλληνα θεατή. Μπορεί πάντως οι σκηνοθέτες μας (μαζί τους κι εγώ) να μην το καταλαβαίνουν απόλυτα αυτό το ομαδοποιημένο σύνολο, αλλά έχει και τα θετικά του. Το 2009-10 υπήρξε μια φουρνιά σκηνοθετών, ο Λάνθιμος, η Τσαγγάρη, ο Οικονομίδης, ο Κούτρας κ.ά. που έβγαλαν ταινίες που έκαναν αίσθηση. Ήταν πολύ προσωπικές οι ταινίες τους κι είχαν να πουν κάτι. Όλοι τους, με ένα πολύ ενδιαφέρον και ρηζικέλευθο τρόπο, με συνέπεια να γίνει κάτι σαν μόδα το νέο ελληνικό σινεμά, οπότε του κόλλησαν και την ταμπέλα του Weird, πράγμα που διευκόλυνε την πρόσβασή του στα διεθνή φεστιβάλ. Έκτοτε στο εξωτερικό ζητάνε συνεχώς να δουν νέες ελληνικές ταινίες. Αυτό είναι σίγουρα το θετικό της υπόθεσης και εμείς, η νεότερη γενιά, το χρωστάμε σε όλους αυτούς που μας άνοιξαν τον δρόμο. Αυτοί πρώτοι άνοιξαν την πόρτα. Δεν ήρθαν ξαφνικά οι προγραμματιστές των φεστιβάλ και είπαν για να στραφούμε τώρα στο ελληνικό σινεμά. Τώρα όλοι ψάχνουν 1-2 ταινίες ελλήνων σκηνοθετών. Αυτό είναι το πιο θετικό και σημαντικό. Το αρνητικό είναι πως κάποιος θεώρησαν ότι αυτός –το να κάνεις δηλαδή κάτι περίεργο– είναι ο σίγουρος τρόπος για να πετύχεις. Και το κοινό αντιδρά δικαιολογημένα σε τέτοια «κόλπα». **A**

INFO

Το «Digger» του Τζώρτζη Γρηγοράκη προβάλλεται στις αίθουσες από τις 17 Ιουνίου σε διανομή Microcosmos

T

Το «Monday», που γυρίστηκε στην Αθήνα και την Αντίπαρο, είναι η τέταρτη ταινία του Αργύρη Παπαδημητρόπουλου και έρχεται πέντε χρόνια μετά από το «Suntan». Πρόκειται για την πρώτη του διεθνή συμπαραγωγή, κι έχει ως πρωταγωνιστές δύο ξένους ηθοποιούς, τον Σεμπάστιαν Σταν και την Ντενίζ Γκαφ. Είναι το γλυκόπικρο χρονικό ενός μεγάλου έρωτα ή μήπως έχει κι άλλα πράγματα να μας αφηγηθεί. Για πες μας, Αργύρη!

Αν και η ταινία είναι ερωτική, θέλω να ξεκινήσουμε από την πιο κωμική στιγμή της. Το πάρτι που διοργανώνει το ζευγάρι στο σπίτι του και έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή οι φίλοι τους που αντιπροσωπεύουν δύο αντίθετες όψεις της Αθήνας, που εκπροσωπούν κάποιοι κάνγκουρες (οι φίλοι του Μίκι) αλλά και οι νεόπλουτοι των ΒΠ φίλοι της Κλόε. Αυτή η χώρα λειτουργούσε πάντα σε δύο πόλους. Έβλεπε πάντα δύο διαφορετικά στρατόπεδα. Τα φρικιά και οι φλώροι, ο Ολυμπιακός και ο Παναθηναϊκός, τα βόρεια προάστια και τα δυτικά προάστια, ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία, Ναι και Όχι, ευρώ και δραχμή, εμβολιαζόμενοι και αρνητές. Ζούμε σε μια χώρα που πάντα βρίσκει λόγους να δικάζεται γιατί της είναι πολύ εύκολο. Αλλά ταυτόχρονα είναι και κάτι που συναντάμε συχνά γιατί λειτουργεί σε κάποιες σχέσεις. Όταν γνωρίζουμε έναν άνθρωπο πάντα έχουμε την αγωνία αν θα τον αποδεχτούν οι φίλοι μας ή αν θα κολλήσει καλά μαζί τους. Έχω φίλους που δεν γνωρίζουν ποτέ τους συντρόφους τους σε φίλους τους επειδή ξέρουν ότι δεν θα ταίριαζαν. Οπότε το παίρνουν απόφαση και προχωρούν έτσι. Είναι μια αστεία αλλά και τραγική μαζί κατάσταση. Η πλάκα πάντως είναι ότι αυτό δεν είναι μόνο ελληνικό. Το έχω συναντήσει και σε άλλες κοινωνίες.

Για αυτό έβαλες τους δύο Άγγλους να τσακωθούν στο πάρτι αυτό; Ναι, ήθελα να δείξω ότι επειδή δύο άνθρωποι έχουν κοινή καταγωγή, αυτό δεν σημαίνει πως θα τα βρουν απαραίτητα μεταξύ τους.

Είναι περισσότερο θετική η ματιά σου για τους λαϊκούς φίλους του Μίκι από ό,τι τους πλουσίους της Κλόε. Κοίτα, είναι πιο κοντά στο δικό μου περίγυρο αυτά τα παιδιά. Έχω περισσότερους τέτοιους φίλους αλλά δεν σημαίνει ότι δεν έχω φιλιές κι από την «αντίθετη παράταξη».

Η συγκεκριμένη σκηνή πάντως έχει και πολιτική ματιά. Ναι, φυσικά. Και η θέση μου είναι ξεκάθαρη και βρίσκεται στο πλευρό εκείνου που φεύγει από το Λονδίνο επειδή έγινε μια πανάκριβη πόλη, παρά σε εκείνον που πηγαίνει στο Λονδίνο για να την κάνει πανάκριβη πόλη.

Ποια ήταν τα κριτήρια για την επιλογή των πρωταγωνιστών σου και ειδικά του Σεμπάστιαν Σταν, που έχει υποδυθεί έναν ήρωα της Marvel; Κοίτα, επειδή ποτέ δεν ήμουν φαν της Marvel δεν ήξερα τι σημαίνει Σεμπάστιαν Σταν στη σύγχρονη pop κουλτούρα και πόσο δημοφιλής είναι. Τον είχα δει σε μικρότερες ανεξάρτητες ταινίες και τον είχα εκτιμήσει ιδιαίτερα στο «Εγώ η Τόνια», όπου ήταν εντυπωσιακός στον ρόλο της συζύγου της ηρωίδας, έναν κακό ρόλο που τον

ΑΡΓΥΡΗΣ

ΠΑΠΑ

ΔΗΜΗΤΡΟ

ΠΟΥΛΟΣ

Με το «Greek weird cinema»

άνοιξαν πιο εύκολα οι διεθνείς πόρτες

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

Οι ταινίες μου πήγαν καλά επειδή φλερτάρουν με το κοινό. Και παρόλο που είναι προσωπικές ταινίες, δεν είναι δύσκολες.

κάνει τόσο κωμικά και έξυπνα. Αλλά τον είχα πρωτοπροσέξει από τον μικρό ρόλο που έκανε στον «Μαύρο κύκνο» του Αρονόφσκι. Όταν μίλησα με τους ατζέντηδες του μου είπαν «μα αυτός είναι ο Στρατιώτης του Χειμώνα» και μέσα στην άγνοιά μου δεν έδωσα πολλή σημασία και τους εξήγησα γιατί τον ήθελα να παίξει στην ταινία μου. Έτσι πήρε το σενάριο, το διάβασε και του άρεσε. Στο πρώτο skyre που κάναμε, πήγε τόσο καλά η κουβέντα μας που σχεδόν γίναμε φίλοι. Συναντηθήκαμε στο Λος Άντζελες, μιλήσαμε κι άλλο για την ταινία και είδαμε παρέα άλλες ηθοποιούς για τον ρόλο της Κλόε. Είχα κάνει ήδη ένα skyre με την Ντενίζ, και την είχα αγαπήσει, και μετά βρεθήκαμε όλοι μαζί στη Νέα Υόρκη όπου πήγαμε με τον Σεμπάστιαν για να τη δούμε στο Μπρόντγουεϊ όπου σάρωνε με το «Angels in America» και είχαμε μια δίωρη συνάντηση μαζί της πριν από την παράσταση. Τη λατρέψαμε και οι δύο και είπα στον παραγωγό μου, Χρήστο Κωνσταντακόπουλο, πώς νιώθω για αυτήν και γιατί πιστεύω ότι είναι η πιο κατάλληλη για τον ρόλο, κι εκείνος με υποστήριξε πολύ στο να την πάρουμε παρότι δεν ήταν η πιο διάσημη ή εμπορική ηθοποιός.

Έχεις παράνομο από το πώς κινήθηκαν εμπορικά οι προηγούμενες ταινίες σου; Όχι, κανένα. Το «Bank Bang» πήγε πολύ καλά για εμπορική κωμωδία, το «Wasted youth» πήγε εξαιρετικά για ανεξάρτητη μικρή παραγωγή και το «Suntan» επίσης έκανε πολύ καλά εισιτήρια παρά το δραματικό, σκληρό θέμα του.

Έχεις εξήγηση για αυτό; Ναι, θεωρώ ότι πήγαν καλά επειδή είναι ταινίες που φλερτάρουν με το κοινό. Και παρόλο που είναι προσωπικές ταινίες, δεν είναι δύσκολες.

Είπες δύσκολες και το μυαλό μου πήγε στο «Greek weird cinema». Πολλοί συνάδελφοί σου ενοχλούνται με τον όρο, παρότι θεωρώ ότι μόνο καλό έχει κάνει στο σύγχρονο ελληνικό σινεμά καθώς βοηθά στη διεθνή προβολή του. Τι γνώμη έχεις; Παρότι ομαδοποιεί κάπως τις ταινίες, κατανοώ την ανάγκη των κριτικών και των φεστιβαλιστών να βάλουν τα πράγματα σε κουτιά. Έτσι παρόλο που δεν είναι όλες οι ταινίες του κύματος weird, βρίσκονται κάτω από την ίδια ετικέτα. Οι ταινίες του Λάνθιμου αρχικά, αλλά και των υπολοίπων που βγήκαν σε διεθνή φεστιβάλ και διακρίθηκαν, έχουν κάνει καλό σε όλη την εγχώρια κινηματογραφία και δεν βρίσκω προσβλητικό να αποκαλούν τις ταινίες μας με αυτό τον όρο. Υπάρχει μεν το «τσουβάλιασμα» του τύπου «α, είναι ελληνικό άρα είναι παράξενο», αλλά με αυτό τον τρόπο άνοιξαν πιο εύκολα οι διεθνείς πόρτες στην ελληνική ταινία. Και μάλιστα στάθηκαν δίπλα σε κορυφαία ονόματα του παγκόσμιου κινηματογράφου. Θα με προβλημάτιζε αν το τσουβάλιασμα αυτό γινόταν δίπλα σε σκουπίδια.

Σου αρέσει να ανακατεύεις τα είδη. Είναι το «Monday» η πρώτη σου ερωτική ταινία; Όλες οι προηγούμενες ταινίες μου είχαν ένα υποτυπώδες love story από κάτω, αλλά αυτή είναι η πρώτη καθαρή ερωτική ταινία μου. Είμαι ένας άνθρωπος που θα βαριόμουν να έκανα παραλλαγές στο ίδιο θέμα. Οπότε, ναι, θέλω κάθε φορά να κάνω διαφορετικές ταινίες και να παίζω με τα είδη. Ακόμη κι αν κάνεις διαφορετικές ταινίες, νομίζω ότι μπορείς με κάποιον τρόπο να φαίνεται η υπογραφή σου. Και μου αρέσει πολύ το παιχνίδι με τα είδη. Το καθαρόαιμο art house σινεμά που δεν αγγίζει κανένα είδος δεν είναι κάτι που αγαπώ. Εμένα με συγκινούν όλα τα κινηματογραφικά είδη.

Και το αγαπημένο σου ποιο είναι; Α, τώρα μου βάζεις δύσκολα. Θα σου πω, όμως. Το μιούζικαλ. Και το «All that jazz» του Μπομπ Φόσι είναι η αγαπημένη ταινία όλων των εποχών. **A**

INFO

Η ταινία «Monday» του Αργύρη Παπαδημητρίου βγαίνει στις αίθουσες στις 24 Ιουνίου σε διανομή Tulip.

ΤΕΧΝΗ

ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑΣ
Της VILLY CALLIGA

ΝΙΚΟΛΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Εικαστική ανατομία του ανθρώπινου ψυχισμού

Εννημέρος στη Λάρνακα, όπου ζει και εργάζεται, απόφοιτος του 3ου εικαστικού εργαστηρίου του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με καθηγητές τους Χάρη Κοντοσφύρη και Μανώλη Πολυμέρη, με συμμετοχές σε ομαδικές εκθέσεις αλλά και αρκετές ατομικές ήδη στο ενεργητικό του, ο Νικόλας Αντωνίου δεν δημιουργεί για να απαντήσει ερωτήματα αλλά για να θέσει άγνωστα ερωτηματικά και να καλέσει τους θεατές μέσα από τα έργα του σε ένα νοητό διάλογο. Στα έργα του ανατρέπει τις αναλογίες, υπερβαίνει τα όρια της φιγούρας επιτυγχάνοντας μια εικαστική ανατομία του ανθρώπινου ψυχισμού.

«Δυσκολεύομαι να θυμηθώ το παρελθόν και να συνδέσω μαζί του ιστορίες και γεγονότα για να αντιληφθώ τι ακριβώς με έχει φέρει εδώ που είμαι σήμερα. Με θυμάμαι όμως να καταπιάνομαι με διάφορα, για διάφορους λόγους και σε διάφορες εκφάνσεις της ζωής μου».

Η ζωγραφική πότε μπήκε στη ζωή σου; Η ζωγραφική άρχισε να μπει στη καθημερινότητά μου και η αλήθεια είναι πως ίσως η πρώτη μου επαφή μαζί της να ήταν στο σχολείο, όταν με μανία προσπαθούσα να αντιγράψω εξώφυλλα δίσκων πάνω στα θρανία και μέσα στα βιβλία.

Κατά την παιδική ή εφηβική ηλικία, υπήρξε κάτι που επηρέασε τον τρόπο που δημιουργείς; Υπήρξε τυχερός με το γεγονός πως με ό,τι και αν καταπιανόμουν στην ανήλική μου ζωή, ποτέ δεν θα ένιωθα την πίεση των γονιών μου στο να φτάσω σε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Στόχος και σκοπός ήταν να ευχαριστιέμαι και να μελετώ τη κάθε διαδικασία για να εξασφαλίσω όσο περισσότερες εμπειρίες μπορούσα. Αυτό είναι κάτι που συνεχίζω να εφαρμόζω. Συνειδητά πλέον δεν αποσκοπώ σε κάποιο συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

Παρόλα αυτά υπάρχει αποτέλεσμα. Ένα έργο που απευθύνεται στον θεατή. Στόχος μου είναι να δημιουργήσω εικόνες που να δίνουν στον θεατή το έναυσμα να νιώσει και να σκεφτεί κάτι. Να ξεκινήσει ένα διάλογο με το έργο, που στο τέλος θα τον οδηγήσει σε μία προσωπική αναζήτηση.

Στα έργα σου, η ανθρώπινη φιγούρα δημιουργεί μια «ανσυχία», σαν να υπάρχει κάτι που σου ζητάει να απαντηθεί αλλά δεν είναι διαμορφωμένη η ερώτηση. Στη ζωγραφική αλλά και γενικότερα, πάντα με ενδιέφερε ο άνθρωπος. Τόσο ο ψυχικός του κόσμος όσο και η ανθρώπινη φιγούρα του σαν φόρμα. Πολύ γρήγορα αντιλήφθηκα αυτή την αμφίδρομη σχέση των δύο. Πώς δηλαδή η στάση του σώματος αλλά και τα χαρακτηριστικά της αντικατοπτρίζουν τον ψυχικό του κόσμο. Ζωγραφίζοντας την ανθρώπινη φιγούρα στα έργα μου, με εντυπωσιάζει το πόσο εύκολα γεννιέται μαζί της και ένα συναίσθημα. Ένα συναίσθημα άμεσα συνδεδεμένο και εξαρτημένο από τη φόρμα της.

Με ποιο τρόπο διαχειρίζεσαι αυτό το συναίσθημα; Στα αρχικά στάδια αυτής μου της ζωγραφικής αναζήτησης, το σχέδιο της φιγούρας και οι σωστές αναλογίες ήταν συνεχώς ελεγχόμενα σε μία προσπάθεια να ελέγχο πλήρως το συναίσθημα. Στη συνέχεια, όμως, κατάλαβα πως στη ζωγραφική όλα είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους, πως το ένα στοιχείο επηρεάζεται από το άλλο και όλα μαζί δημιουργούν κάτι συ-

γκεκριμένο. Πλέον ψάχνω, και προσπαθώ συνάμα, να δημιουργώ ένα συναίσθημα που να μιλά για τον ψυχικό κόσμο του ανθρώπου όχι μόνο μέσα από το σχέδιο της φιγούρας αλλά και μέσα από τα υλικά, την παλέτα των χρωμάτων, τις πινελιές, την ποιότητα των υλικών και την κίνηση της γραφής μου.

Πως όλα αυτά από μόνα τους μπορούν να εκφράζουν τόσο πολλά και διαφορετικά συναισθήματα και πως, μέσα από διάφορους τρόπους και συνδυασμούς μου, μπορούν να συνυπάρχουν και να εκφράζουν μια ιδέα κι ένα συναίσθημα.

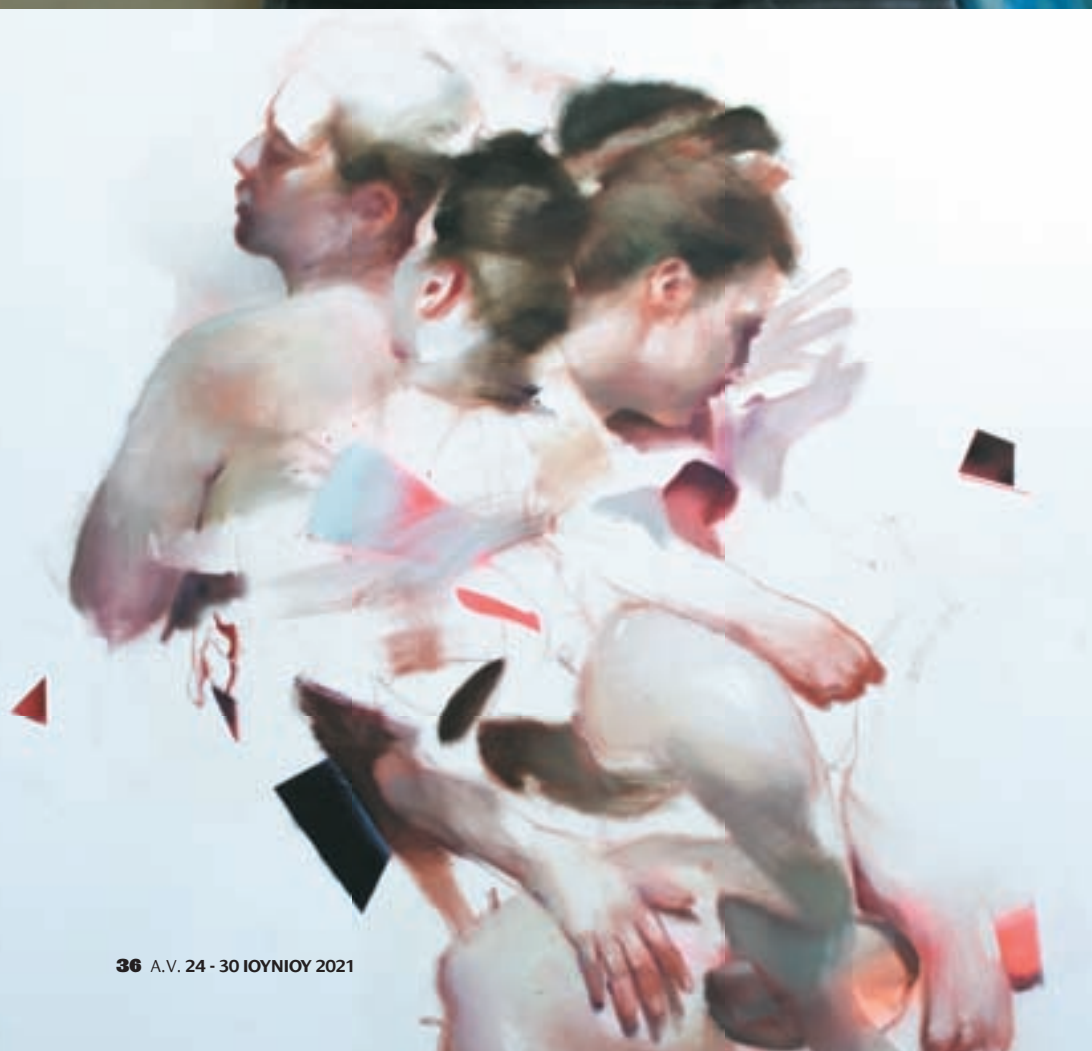
Αν σε ρωτούσαν γιατί ζωγραφίζεις και τι είναι για σένα η ζωγραφική, τι θα απαντούσες; Σίγουρα δεν ζωγραφίζω για να καταφέρω να αποδεικνύω κάτι σε εμένα ή στους άλλους. Ζωγραφίζω γιατί το χρειάζομαι και γιατί απλά το θέλω. Με βοηθάει να κρατώ τις ισορροπίες στη ζωή μου, μα και να εξασκώ τη σκέψη και την παρατηρητικότητα μου.

Για μένα η ζωγραφική είναι ό,τι και η ζωή. Ένας λευκός καμβάς και μια παλέτα με περιορισμένα χρώματα και υλικά. Είναι οι επιλογές μου, στο να δημιουργήσω κάτι, να εκφράσω μια ιδέα, να επικοινωνήσω ή απλά να επεξεργαστώ μια σκέψη. Καθώς δουλεύω, κάνω λάθη, συμβαίνουν ατυχήματα, αλλά εγώ είμαι πάντα προσπλωμένος. Και ως δημιουργός αλλά και ως θεατής.

Παρατηρώ τις επιλογές μου και τις επεξεργάζομαι και προσπαθώ να τις φέρω σε μια ισορροπία. Όσο όμως κι αν το παλέψω, μένουν όλα εκεί, ακόμη και τα λάθη που προσπάθησα να σβήσω, αφού έχουν και αυτά τη σημασία τους και τον ρόλο τους στην τελική εικόνα. Έτσι μέσα από αυτή τη διαδικασία μαθαίνω ναδέχομαι, να ψάχνω για λύσεις, να προσπαθώ και να παραδέχομαι πως την ώρα που είμαι δημιουργός είμαι ταυτόχρονα και θεατής.

Ως δημιουργός, νιώθεις αγωνία για το πώς αντιλαμβάνεται το κοινό τα έργα σου; Πολύς φορές νιώθω ότι αυτό που εγώ κάνω ως δημιουργός δεν αντιπροσωπεύει καθόλου αυτό που πρόκειται να αντιληφθεί ο θεατής. Αυτό, αν και αρχικά με φόβιζε, τώρα με απελευθερώνει. Αισθάνομαι ελεύθερος να δημιουργήσω για μένα και για τους δικούς μου λόγους. Επικεντρώνομαι, αφού πρωτίστως με ενδιαφέρει η διαδικασία. Το αποτέλεσμα είναι κάτι άλλο. Νιώθω σίγουρα ικανοποιημένος, όταν μπορέσω να κρατήσω ζωντανή λίγη από τη δύναμη και τη σημασία της δημιουργικής διαδικασίας στη τελική εικόνα, αλλά είμαι και έτοιμος να αφήσω το αποτέλεσμα να ξεδιπλώσει καινούρια στοιχεία, ιδέες και νοήματα, που ο θεατής θα επιλέξει. Εννοείται πως θα είναι βασισμένα στη δική του αντίληψη και ψυχοσύνθεση.

Επομένως, από την πλευρά σου υπάρχει ελευθερία έκφρασης του συναισθήματος κι από την πλευρά του κοινού ελευθερία ερμηνείας αυτού. Πιστεύω πως στη ζωγραφική, στις ανθρώπινες σχέσεις και γενικά στη ζωή είναι όμορφο να αφήνεται κανείς. Ο συνεχής έλεγχος και οι επιφανειακά βαρυσήμαντες έννοιες που πρέπει να υπηρέτομε, ίσως να μας εγκλωβίζουν και να δημιουργούν φοβίες πως θα χάσουμε τον έλεγχο. Προσωπικά θεωρώ πως αν καταφέρνω, σεβόμενος την ύπαρξη του άλλου, να αφήνομαι και να αποδέχομαι, πετυχαίνω να κάνω ευχάριστη τη διαδικασία και ταυτόχρονα το τέλος λιγότερο βασανιστικό. **A**

Disco

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

👉 *Θα τα βρείτε διαθέσιμα σε ποικιλία χρωμάτων και σχεδίων σε επιλεγμένα καταστήματα. Κεντρική Διαθεσιμότητα FAIS GROUP: 211 1088 400

Στο Pride με τα πολύχρωμα **UGG** μου

▶ Μια πανδαισία χρωμάτων ξεπήδησε από το ουράνιο τόξο και προσγειώθηκε στη νέα σειρά **#UGGPride**. Χνουδωτά σανδάλια, άνετα sneakers και αέρινα παντοφλάκια φορούν τα χρώματα του Pride αγκαλιάζοντας τις ισχυρές φωνές της LGBTQIA+ κοινότητας με all-gender σχέδια. Η **UGG** θα δωρίσει 25\$ από την πώληση κάθε ζευγαριού Disco Stripe

slides (θα τις βρείτε αποκλειστικά στο UGG.com), στον οργανισμό **GLAAD**, ενώ πρόσθετες δωρεές θα γίνουν και στους οργανισμούς **Terrence Higgins Trust** και **Organisation for Human Health and Happiness** (Ohhh! Foundation). Ας φορέσουμε τα UGG μας με υπερηφάνεια δίνοντας χρώμα σε οποιοδήποτε outfit.

PRIME OPTICS
Γυαλιά ηλίου Paul Frank

PUMA
Unisex αθλητικά παπούτσια €119,99

MAMUSH GALLERY
Petit Beurre, έργο της Χριστίνας Μόραλη, €120

YAMAMAY
Ολόσωμο μαγιό €59,95

SKY PREMIUM LIFE
Συμπλήρωμα διατροφής για τα μαλλιά

SWATCH
Ρολόι Launch, συλλογή Space, €160

INTIMISSIONI UOMO
Ανδρικό μαγιό βερμούδα €49,90

YOUTH LAB.
Κρέμα ημέρας City Guard Anti-Pollution Day Cream SPF50 €32,50

YAMAMAY
Ασημί σαγιονάρες

NEW ERA
Unisex καπέλο

SO LUCKY BY METALLINOU

Χειροποίητο, αδιάβροχο τσαντάκι €23,90

SALTY BAGS

Σακίδιο πλάτης από ανακυκλωμένο ιστιοπλοϊκό πανί €105

KIKO MILANO
Κρέμα after sun, σειρά Dolce Diva, €14,99

CONVERSE
Unisex μπουτάκια €95

GLAMAZON

Από το La la Land στο Nomadland

Παρακολουθώντας ταινίες στο θερινό σινεμά

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μετά το *La La Land* η αίσθηση ήταν ότι χορεύεις, με ένα κίτρινο φόρεμα όπως αυτό της πρωταγωνίστριας, αίσθηση απελευθερωτική, σιγοτραγουδώντας «City of stars». Μετά το *Nomadland* η αίσθηση ήταν λυτρωτική με φόντο χιονισμένες στέπες, απέραντες εκτάσεις. Από άλλο υλικό η μία οσκαρική ταινία, από άλλο οσκαρικό υλικό η άλλη. Περίεργα λυτρωτική η βραβευμένη ταινία της Κλόι Ζάο, κι αυτό το συνειδητοποιήσα αποχαιρετώντας την τάρτα του θερινού σινεμά, πριν την ορμητική είσοδο του καύσωνα. Αναρωτιόμουν, τι είδα. *Nomadland*. Η χώρα των Νομάδων. Το συζητήσαμε μεταξύ μας. Τι είδαμε, πόσο διαφορετικό ήταν αυτό που είδαμε. Κι όμως κανείς μας δεν έπληξε ούτε μια στιγμή. Η άσιπτη και όχι άστεγη Φερν, την οποία υποδύεται η Φράνσις Μακ Ντόρμαντ, έχει φορτώσει το βιο της σε ένα βανάκι έχοντας χάσει σύζυγο, δουλειά και την πόλη όπου κατοικούσε. Την Εμπάρ. Η καρδιά της Εμπάρ σταμάτησε να χτυπά, μπήκε λουκέτο στο εργοστάσιο γυψοσανίδων, και έμεινε χωρίς κατοίκους και ταχυδρομικό κώδικα. Μια χάρτινη πόλη. Η Φερν έγινε στα εξήντα της μία από τους εκατοντάδες, σύγχρονους νομάδες, που ζουν σε τροχόσπιτα, βανάκια, ακόμα και σε ένα Πρίους. Κλείνουν την πόρτα σε έναν τρόπο ζωής, που είτε δεν τους ικανοποιεί, είτε τους απέβαλε, είτε διακόπηκε βίαια. Αλλά δεν είναι παρίες. Τα τοπία, ιδίως όταν είναι χιονισμένα, μοιάζουν μοναδικά μέσα στην απεραντοσύνη τους. Αχανείς εκτάσεις, στέπες που δεν έχουν όριο, κάπου στις βόρειες και δυτικές πολιτείες.

ΞΕΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΟΤΑΝ...

...λες στο τηλέφωνο: «Ωραία, θα είμαι έτοιμη σε 5 λεπτά»

Η ταινία της Κλόι Ζάο δεν είναι μελό. Δεν προκαλεί συμπόνοια. Οι μεσήλικες «πιοτέροι» μοιάζουν να ακολουθούν τα βήματα των προγόνων τους. Είναι σαν η κληρονομιά της Άγριας Δύσης να συναντά τη σύγχρονη αμερικανική πραγματικότητα. Ο καθένας από αυτούς διαχειρίζεται τις απώλειές του, άλλωστε οι περισσότεροι είναι άνω των εξήντα ετών με τις βαλίτσες, βαριές και γεμάτες. Γι' αυτό και τις αδειάζουν συχνά. Και χαρίζουν πράγματα. Η Φερν, άλλοτε αναπληρώτρια καθηγήτρια, είναι μια γυναίκα κοινωνική, ευχάριστη και απείρητη. Η Φερν είναι κίτρα, αλλά μιλάει σε χρόνο ενεστώτα «είμαι παντρεμένη». Κάποια χρόνια πριν τη σύνταξη, χωρίς αρκετά ένσημα για να βγει ένα ποσό που θα της επιτρέψει (ίσως) να βιοπορίζεται, κάνει δουλειές του ποδαριού, από υπεύθυνη κατασκήνωσης τροχόσπιτων, στην Amazon κατά τη διάρκεια των Χριστουγέννων έως σε ένα μπεργκεράδικο. Δεν παύει στιγμή να ρουφά την ελευθερία της νομαδικής ζωής. Απολαμβάνει την ελευθερία του να ζεις με πολύ λίγα, με τα απολύτως απαραίτητα. Η Φερν έχει απαλλαγεί από τον καταναλωτικό τρόπο ζωής, δεν έχει ρούχα, κρέμες, καλλυντικά, τσάντες, δεν ξέρω κι εγώ τι άλλο. Είναι επιλογή της. Γιατί η Φερν έχει οικογένεια, η αδελφή της είναι έτοιμη να τη φιλοξενήσει και στο μεταξύ ένας ευγενικός άνδρας τον οποίο υποδύεται ο Ντέιβιντ Στρέιθερν δεν είναι τελικά αυτός που θα την κάνει να αποκτήσει μόνιμη στέγη. Η Φερν είναι άσιπτη όχι άστεγη. *Houseless not homeless*. Και επιλέγει την ελευθερία του δρόμου, της περιπλάνησης και των συναντήσεων με άγνωστους, ενδιαφέροντες ανθρώπους. Η μουσική του βιρτουόζου Λουντοβίκο Εϊνάουντι έξοχη, απάλυνε τα σκληρά τοπία, το απέραντο άδειο, χαρίζοντάς του ζεστασιά.

ΓΕΥΣΗ

Επιμέλεια
ΝΕΝΕΛΑ
ΓΕΩΡΓΕΛΕ

Κεντρίνα, η πιο νόστιμη πίτσα του Χαλανδρίου (...και λίγα λέω)

Γίνεται με προζύμι 52 χρόνων, ωριμάζει αργά, σε στέλνει στον Παράδεισο

Κεντρίνα φωνάζουν τη μέλισσα στην Κέρκυρα, στο Χαλάνδρι όμως έτσι λένε το εστιατόριο με τη νοστιμότερη πίτσα που έχω φάει σε αυτή τη ζωή. Στην κουζίνα της –από την οποία έχεις άπλετη θέα στα τραπεζάκια του χαριτωμένου αίθριου– η ζύμη της πίτσας φτιάχνεται με προζύμι 52 χρόνων (!), ζυμώνεται με αλεύρια που περιέχουν σπόρους και φύτερες αλεσμένα σε πετρόμυλο, ωριμάζει για περι-

σότερες από 24 ώρες και δέχεται να την ακουμπήσει μόνο ό,τι πιο εκλεκτό υπάρχει σε αλλαντικό, τυρί, λάδι και ντομάτα. Πώς να μην είναι πεντανόστιμη;

«Στόχος μας ήταν να αναδείξουμε την πρώτη ύλη», λέει η Ελένη Κουναλάκη

που μαζί με τον Μπάμπη Μουζάκη (ιδρυτή του θρυλικού +SODA) είναι τα πρόσωπα πίσω από την Κεντρίνα. Χρειάστηκε ένας μήνας πειραματισμών μέχρι να καταλήξουν στη ζύμη που τους ικανοποιούσε απόλυτα. Η Ελένη, από τα πιο παθιασμένα με το φαγητό άτομα που έχω γνωρίσει, λέει επίσης ότι «ήθελα μια ζύμη ανάλαφρη, που να μην σε βαρύνει όταν τη τρώς. Για αυτό και το μότο μας είναι “slow food...fast”,

εννοώντας ότι μπορεί να ωριμάζουμε το ζυμάρι μας αργά, όμως στο φέρουμε γρήγορα στο πιάτο!».

Στο δικό μου πιάτο φτάνει αρχικά μια υπέροχη Nicoise (μικρό μέγεθος: €6,10, μεγάλο μέγεθος: €11,20), ενώ στον κατάλογο μετρώ ακόμα 10 (!) σαλάτες. «Οι σαλάτες μας» λέει και πάλι η Ελένη «παιζουν πολύ με τα φρούτα και αυτό γιατί η γλύκα τους εξισορροπεί την ένταση της πίτσας. Είναι ολόκληρο γεύμα από μόνες τους, γι' αυτό τις προσφέρουμε σε δύο μεγέθη». Μαζί έρχονται και οι Schiacciata (από €2,40), μικρές τραγανές πίτες που φτιάχτηκαν από το ζυμάρι της πίτσας κι ύστερα ψήθηκαν με έξτρα παρθένο ελαιόλαδο και zaatar (μείγμα με φρέσκο θυμάρι, σουμάκ και σουσάμι). Είναι τόσο νόστιμες, σχεδόν εθιστικές και δίνουν μία πολύ καλή πρώτη γεύση για ό,τι ακολουθεί...

Μου έχει ανοίξει η όρεξη (μαζί και το ενδιαφέρον) για τα καλά... Η περήφανη Ciccìolina (€14,80) μια φοβερή πίτσα με λουκάνικο φυσικής ωρίμασης από τη Δράμα και φρέσκο αλλαντικό nduja πάνω σε σάλτσα San Marzano, mozzarella fior di latte, με τραγανά flakes κρεμμυδιού και καπνιστό μπούκοβο Φλωρίνης είναι τόσο νόστιμη

που της αξίζει να την απολαύσεις αργά... Σειρά έχει η Caronatta (€13,80) το κλασικό ορεκτικό της Σικελίας, εδώ σε μορφή πίτσας και μάλιστα σε vegan εκδοχή: με σάλτσα San Marzano, vegan τυρί, ψητά λαχανικά (πολύχρωμες πιπεριές, μελιτζάνα, κολοκυθάκι, κρεμμύδι), σταφίδα, κουκουναίρι, balsamico glaze και λάδι δύο-σμου. Σας παρακαλώ, δοκιμάστε την είτε είστε vegan είτε όχι.

Η Negroni από την άλλη έχει speck, gorgonzola dolce, φινόκιο, mozzarella fior di latte, μήλο, μέλι και μαυροσούσαμο (€13,40), αλλά εκεί που υποκλινόμαι είναι στη νοστιμιά της Burratina (€14,80). Με σάλτσα San Marzano, mozzarella burrata γεμιστή με φρέσκια

κρέμα stracciatella, ντοματίνια (confit και φρέσκα με χοντρό αλάτι), κουκουναίρι, ένα ολόδροσο, χειροποίητο pesto βασιλικού κι εκείνο το απίθανο ζυμάρι ήταν σαν να τρώω μπουκιά-μπουκιά το καλοκαίρι. Εδώ γίνεται αντιληπτή η μαγεία της πρώτης ύλης, η Ελένη δεν αστειεύεται με τα υλικά της. Η σάλτσα ντομάτας είναι η ιταλική και φημισμένη San Marzano, η mozzarella είναι ολόφρεσκη, το λάδι (έξτρα παρθένο ελαιόλαδο) και το μέλι είναι δικής τους παραγωγής από την Κίσαμο του Νομού Χανίων, τόπο καταγωγής της Ελένης.

Συνολικά υπάρχουν 22 πίτσες (χώρια οι γλυκές) και για να τις συνοδέψεις θα βρεις κρασιά από boutique αμπελώνες της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Γαλλίας, aperitivo και cocktails. Θα ανακαλύψεις ακόμα χειροποίητα γλυκά ημέρας, brunch (σερβίρεται 11.00-17.00), ενώ σύντομα μαθαίνω ότι καταφτάνουν και φρέσκα ζυμαρικά! Όλα αυτά μπορούν να έρθουν σπίτι σου μέσω Wolt, efood, BOX ή με ένα τηλεφώνημα στο 210 6721129. Αλλά είμαστε ειλικρινείς... αυτή η βασιλίσσα-πίτσα αξίζει να τρώγεται και η που βγαίνει από τον φούρνο...

Λυκούργου 2, Χαλάνδρι,
2106721129 ●

**ΠΟΥ
ΤΡΩΜΕ**
Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ
ΒΝΑΤΣΙΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΗ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ /
ΠΡΟΣΩΠΑ /
ΑΦΙΞΕΙΣ /
ΣΥΝΤΑΓΕΣ /
TIPS ΓΕΥΣΗΣ

Los buenos antifascistas

Η ιστορία των Ελλήνων εθελοντών του ισπανικού εμφυλίου μέσα από τα άγνωστα αρχεία των διεθνών ταξιαρχιών, μέσα από το βιβλίο του δημοσιογράφου Γιάννη Παντελάκη

Του ΚΩΣΤΑ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΙΒΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Γίνεται ένα από τα πιο δύσκολα ιστορικά - πολιτικά θέματα να μετατρέπεται σε ένα βατό βιβλίο που διαβάζεται σαν ιστορικό μυθιστόρημα με στιβαρό χτίσιμο και δομή στα όρια του pageturner; Φυσικά και γίνεται, αρκεί να έχει τεχνική, μέθοδο και κυρίως περιεχόμενο. Καλό και δουλεμένο περιεχόμενο.

Για τον ισπανικό εμφύλιο δεν ξέρουμε πολλά πράγματα εδώ στην Ελλάδα. Πόσο μάλλον για τη συμμετοχή Ελλήνων σε αυτόν, στο πλευρό των δημοκρατικών κατά του φασίστα Φράνκο, χαϊδεμένο παιδί του Χίτλερ και του Μουσολίνι. Μια σχεδόν παγκόσμια αποστολή αλληλεγγύης και διεθνισμού κόντρα στο κακό που σήκωνε κεφάλι για πρώτη φορά με τέτοιο τρόπο στην ιστορία της Ευρώπης. Ένας εμφύλιος που προετοίμασε ιστορικά μία από τις μακροβιότερες δικτατορίες στον πλανήτη. Εκεί, λοιπόν, το 1936 βρέθηκαν Έλληνες αντιφασίστες για να πολεμήσουν και να χάσουν τις ζωές τους «σε έναν πόλεμο που δεν ήταν δικός τους». Έλληνες που ξεκίνησαν από πολλά μέρη της γης για να πολεμήσουν. «*Los buenos antifascistas - Η ιστορία των Ελλήνων εθελοντών του ισπανικού εμφυλίου μέσα από τα άγνωστα αρχεία των διεθνών ταξιαρχιών*», είναι ο πλήρης τίτλος, από τις εκδόσεις Θεμέλιο.

Η **Anastasia Tsackos Moratella** από την πόλη Albacete είναι τώρα 80 ετών. Συστήνεται ως «κόρη μιας Ισπανίδας και ενός Έλληνα brigadista, μέλους των Brigadas Internacionales». Τη γυναίκα αυτή συνάντησε ο Γ. Παντελάκης στη χώρα της. Του μίλησε για όλα κατάφερε να μάθει για την οικογένειά της όλα αυτά τα χρόνια, για τον Έλληνα πατέρα της, για τους αντιφασίστες, τους κομμουνιστές, τους αναρχικούς, τους τροτσικιστές, τους αρχαιομαρξιστές που αποτέλεσαν το αντίπαλο δόσ στον στρατό των φασιστών του Φράνκο που εξοπλιζόταν από τον Χίτλερ και τον Μουσολίνι.

Σε κάθε περίπτωση δεν είναι εύκολο θέμα. Ιδίως από την πλευρά που το προσέγγισε ο Γιάννης Παντελάκης. Είναι η πλευρά που ξέριε καλύτερα από όλες: η δημοσιογραφική, που δένεται με την ιστορική έρευνα, την αρχειακή αναζήτηση, το ρεπορτάζ. Παίρνουμε μεγάλες

δόσεις ιστορικής αφήγησης και δεν μαθαίνουμε μόνο για τους Έλληνες εθελοντές στον ισπανικό εμφύλιο. Μαθαίνουμε για τη στάση του ελληνικού καθεστώτος της 4ης Αυγούστου αλλά και κάποιων Ελλήνων επιχειρηματιών που πωλούσαν όπλα κόντρα στο διεθνές εμπόριο της εποχής. Μαθαίνουμε για τον εσωτερικό εμφύλιο στις τάξεις των δημοκρατικών και πώς οι υποστηρικτές του Στάλιν επέβαλαν την εξουσία τους σε οτιδήποτε αμφισβητούσε την κεντρική «γραμμή». Μαθαίνουμε και για το πώς ένα από τα ιερά τέρατα της ελληνικής λογοτεχνίας, ο Νίκος Καζαντζάκης, «κάλυψε» τον ισπανικό εμφύλιο ως απεσταλμένος της εφημερίδας «Καθημερινή» και μάλιστα με γενναϊόδωρο και φιλοφρονητικό λόγο προς τον δικτάτορα Φράνκο. Μαθαίνουμε και πολλά άλλα. Ας δούμε όμως πώς περιγράφει ο Γιάννης Παντελάκης στην ATHENS VOICE την περιπέτεια, την ιστορική έρευνα και τη συγγραφή του βιβλίου.

Ο ισπανικός εμφύλιος πόλεμος, προάγγελος, όπως γράφεις, του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, είναι μια σχεδόν άγνωστη ιστορία στην Ελλάδα. Πόσο μάλλον η συμμετοχή Ελλήνων εθελοντών στην πλευρά των Δημοκρατικών. Γιατί διάλεξες αυτό το θέμα ως κεντρικό θέμα έρευνας και μάλιστα να γράψεις βιβλίο για αυτό;

Ο Ισπανικός εμφύλιος, το προανάκρουσμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν ένα συγκλονιστικό γεγονός από πολλές απόψεις. Ιστορικοί έγραψαν ότι η Ισπανία ήταν ένα πεδίο άσκησης των ναζιστών του Χίτλερ και των φασιστών του Μουσολίνι γι' αυτό που ετοίμαζαν και ακολούθησε. Και δεν είχαν άδικο. Η ελληνική «εμπλοκή» στον ισπανικό εμφύλιο είναι μια ιστορία μάλλον κακοφωτισμένη στη χώρα μας. Αφορά μερικές εκατοντάδες Έλληνες και Κύ-

πριους εθελοντές που κάνοντας μοναδικές προσωπικές υπερβάσεις πήγαν στην Ισπανία για να υπερασπιστούν τη Δημοκρατία της συμμετέχοντας σ' ένα πρωτόγνωρο ραντεβού αλληλεγγύης και διεθνισμού που δόθηκε εκείνα τα τελευταία χρόνια του μεσοπολέμου. Οι άνθρωποι αυτοί έμειναν στη σκιά της ελληνικής ιστορίας. Με λίγες εξαιρέσεις από ανθρώπους που προσπάθησαν να αναδείξουν αυτή την παρουσία στον ισπανικό εμφύλιο, η χώρα μας μοιάζει να αγνόησε τους Έλληνες του ισπανικού εμφυλίου, σαν να μην υπήρξαν ποτέ αυτοί άνθρωποι που έκαναν κάτι εντυπωσιακά παράτολμο. Όμως αυτοί ήταν παρόντες στην Ιβηρική. Και ήταν αρκετοί. Είχαν ονοματεπώνυμα, οικογένειες, πολιτική δράση, είχαν ζωές που παράτησαν για να πολεμήσουν τον εθνικισμό μιας χώρας που δεν ήταν η δική τους. Από μόνο του αυτό συνιστά ένα εντυπωσιακό γεγονός.

Η δική μου εμπλοκή με το θέμα ξεκίνησε με αφορμή μια δραματική προσωπική ιστορία μιας γυναίκας, της Anastasia Tsackos Moratella, της κόρης ενός Έλληνα εθελοντή και μιας Ισπανίδας που ερωτεύτηκαν στη μέση του Ισπανικού εμφυλίου, μια ιστορία ζωής που μοιάζει να βγήκε από την πλούσια φαντασία ενός σεναριογράφου. Συνέχισα να ψάχνω τα άγνωστα σε μεγάλο βαθμό αρχεία αυτού του πολέμου όπου καταγράφεται η παρουσία των Ελλήνων και Κυπρίων εθελοντών, ποιο ήταν, τα χαρακτηριστικά τους, οι πολιτικές τους αναφορές, ο τρόπος που έδρασαν σε αυτό τον πόλεμο ο οποίος μνημονεύεται και από τον Έρνεστ Χέινγκουέι. Στο βιβλίο καταγράφεται η ιστορία τους από τότε που ξεκίνησαν για την Ισπανία μέχρι την εποχή που έφυγαν από εκεί και την τύχη που είχαν μετά. Αρκετοί άφησαν τις ζωές τους σε αυτό τον πόλεμο.

Γιάννης Παντελάκης
Los buenos antifascistas
Εκδ. Θεμέλιο

Μερικοί από τους Έλληνες εθελοντές είχαν, γράφεις, έναν «γοντευ-

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

τικό τυχοδιωκτισμό». Ποια είναι τα χαρακτηριστικά αυτού του τυχοδιωκτισμού;

Ήταν εξαιρετικά παράτολμο και ριψοκίνδυνο εκείνα τα χρόνια όπου ο εθνικισμός και ο φασισμός είχαν σκεπάσει τις μισές χώρες της Ευρώπης, να ξεκινήσουν κάποιοι άνθρωποι από πολλές διαφορετικές γωνιές του πλανήτη για να συμμετάσχουν σ' έναν εμφύλιο μιας χώρας που δεν είχαν επισκεφτεί ως τότε και από την οποία δεν είχαν βιώματα και αναφορές. Ήταν αρκετό γι' αυτούς ότι θα πολεμούσαν κάποιους εθνικιστές, δεν τους ενδιέφερε αν ήταν Ισπανοί ή Γερμανοί. Ήταν έτοιμοι να ρισκάρουν τις ζωές τους αρκεί να έβριζαν ένα λιθαράκι στον πόλεμο κατά του εθνικισμού. Οι Έλληνες και Κύπριοι εθελοντές προερχόντουσαν κυρίως από το εργατικό και ναυτικό προλεταριάτο της εποχής, χωρίς να απουσιάζουν φοιτητές και διανοούμενοι, και προήλθαν σε μεγάλο βαθμό από τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα της εποχής, ενώ ήταν σοσιαλιστές, κομμουνιστές, τροτσκιστές, αναρχικοί, γενικά πολίτες με αντιφασιστικές αναφορές. Ήταν κομματικά στελέχη αλλά και άνθρωποι χωρίς απαραίτητα κομματικές εξαρτήσεις οι οποίοι σκέφτηκαν πως ο πόλεμος αυτός τους αφορά. Είναι εντυπωσιακό πως όταν κάποιοι παρουσιάζονται στην Ισπανία απλά δηλώνουν αντιφασιστές, είναι εντυπωσιακό ακόμα πως οι Ισπανοί, βλέποντας το πάθος αυτών των ανθρώπων στον πόλεμο κατά του φασισμού, γράφουν συχνά πως πρόκειται για «Buenos Antifascistas», απ' όπου και προήλθε ο τίτλος του βιβλίου.

Πώς εντόπισες την Anastasia Tsackos Moratella; Πώς σε υποδέχτηκε, όταν της εξήγησες ποιος είσαι και τι θέλεις να κάνεις και ότι είσαι ο πρώτος Έλληνας που αποφάσισε να ασχοληθεί με τον πατέρα της;

Για τη γυναίκα αυτή, 81 χρόνων σήμερα, έμαθα για πρώτη φορά δυόμισι χρόνια πριν, όταν διάβασα μια συνέντευξή της σε μια ισπανική εφημερίδα (El Diario). Μερικές εβδομάδες αργότερα βρισκόμουν απέναντί της στο Albacete, μια μικρή πόλη στη νοτιοανατολική Ισπανία, και την άκουγα επί ημέρες να μου αφηγείται τη μυθιστορηματική ζωή του Έλληνα πατέρα της και της Ισπανίδας μητέρας της. Όταν για πρώτη φορά ήρθα σε επαφή μαζί της δεν πίστευε ότι κάποιος από την πατρίδα του πατέρα της έδειχνε ενδιαφέρον γι' αυτήν, οι Ισπανοί είχαν ασχοληθεί με την ιστορία της, εμείς όχι...

Πόσο καιρό κράτησε η έρευνά σου; Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετώπισες κατά τη διάρκεια όλης αυτής της συγγραφικής περιπέτειας;

Η έρευνα κράτησε σχεδόν δυόμισι χρόνια και προήλθε από δεκάδες διαφορετικές πηγές. Τα περισσότερα στοιχεία αντλήθηκαν από τα αρχεία των Διεθνών Ταξιαρχιών, των μονάδων δηλαδή όπου είχαν ενταχθεί οι ξένοι εθελοντές που πήραν μέρος στον ισπανικό εμφύλιο. Όσο περίεργο και αν ηχεί, τα αρχεία αυτά δεν τα εντόπισα στην Ισπανία αλλά στη Μόσχα.

Όταν τον καιρό του ισπανικού εμφυλίου όλα έδειχναν ότι οι εθνικιστές θα κέρδιζαν αυτόν τον πόλεμο, τα αρχεία φυγαδεύτηκαν στην τότε Σοβιετική Ένωση για να μην πέσουν στα χέρια των εθνικιστών για ευνόητους λόγους. Ωστόσο, η έρευνά μου συνεχίστηκε στην Ισπανία, τις ΗΠΑ, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες απ' όπου προήλθαν αυτοί οι εθελοντές. Και ήταν εξαιρετικά δύσκολο, όχι μόνο γιατί οι Έλληνες και οι Κύπριοι πήγαν στην Ισπανία από πολλές χώρες όπου ζούσαν τότε και εντάχθηκαν σε μονάδες των χωρών προέλευσής τους, αλλά και γιατί αρκεί για λόγους προστασίας είχαν ψευδώνυμα και έπρεπε να ταυτοποιήσω τα πραγματικά τους ονοματεπώνυμα.

Πολλοί εμβληματικοί συγγραφείς αναφέρονται στον ισπανικό εμφύλιο, ο Όργουελ, ο Χέμινγουэй και άλλοι. Πιστεύεις ότι οι σημερινοί συγγραφείς είναι ανοικτοί σε παρόμοιες εμπειρίες και επιδράσεις;

Δεν είμαι σίγουρος για κάτι τέτοιο στις μέρες μας, ωστόσο τα χρόνια εκείνα του μεσοπολέμου το διεθνές περιβάλλον ήταν θεαματικά διαφορετικό. Οι διανοούμενοι έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον ισπανικό εμφύλιο και αυτό έμοιαζε σχεδόν φυσιολογικό. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που έγραφε ο Όργουελ ο οποίος όχι απλά έστειλε ανταποκρίσεις για τον πόλεμο σε βρετανικές εφημερίδες αλλά πήρε μέρος στον εμφύλιο της Ισπανίας μέσα από τις γραμμές του τροτσκιστικού ΡΟUM και σε μια μάχη τραυματίστηκε. Έγραφε ότι πήγε στην Ισπανία για να στέλνει ανταποκρίσεις, όμως στις συνθήκες και το κλίμα που επικρατούσαν η συμμετοχή του στον πόλεμο ήταν περίπου αυτονόητη.

Σε κάποια σημεία περιγράφεις και έναν εσωτερικό εμφύλιο στις τάξεις των Δημοκρατικών, με τις σταλινικές δυνάμεις να έχουν την πρωτοκαθεδρία. Πιστεύεις ότι ιστορικά το πραγματικό διακύβευμα ήταν ο έλεγχος της Ιβηρικής από την τότε σταλινική ηγεσία της ΕΣΣΔ;

Περίπου έναν χρόνο μετά το ξεκίνημα του εμφυλίου, άρχισε ένας εσωτερικός εμφύλιος στις τάξεις των Δημοκρατικών, πολλοί έγραψαν πως αυτός ήταν μια καθοριστική αιτία για την ήττα τους. Στο εσωτερικό των Δημοκρατικών υπήρχαν διαφορετικές εκτιμήσεις και τακτικές γι' αυτόν τον πόλεμο. Οι πανίσχυροι αναρχικοί και δευτερευόντως οι τροτσκιστές ήθελαν πόλεμο και επανάσταση, οι υπόλοιποι προτιμούσαν έναν συμβατικό πόλεμο. Οι Σοβιετικοί έριξαν το βάρος τους στους δεύτερους, στόχος τους και προτεραιότητα, όπως έχει γράψει και ο ιστορικός Θ. Σφήκας, ήταν να αντέξει η Δημοκρατία της Ισπανίας μέχρι την έκρηξη ενός ευρωπαϊκού πολέμου εναντίον του φασισμού, όπως πίστευε ο Στάλιν.

Γράφεις ότι το δικτατορικό καθεστώς της 4ης Αυγούστου τήρησε στάση ουδετερότητας με σκοπό την πώληση όπλων και στις δύο αντιμαχόμενες πλευρές, στον Φράνκο αλλά και στους κομμουνιστές. Ποιος κέρδιζε από αυτό το εμπόριο;

Το καθεστώς Μεταξά προσπάθησε και σε μεγάλο βαθμό πέτυχε να αποτρέψει Έλληνες να φύγουν από τη χώρα για να πάνε στην Ισπανία. Είχε συμμετάσχει στην «Επιτροπή μη Επέμβασης» στον πόλεμο της Ιβηρικής αλλά την ίδια περίοδο επέτρεπε –σχεδόν ενίσχυε– την εξαγωγή πολεμικού υλικού προς την Ισπανία αποκομίζοντας συνάλλαγμα και επιτρέποντας στον ισχυρό επιχειρηματία της εποχής Μποδοσάκη να κερδίσει τεράστια χρηματικά ποσά. Δεν ήταν μόνο ο Μποδοσάκης, ήταν αρκετοί ακόμα Έλληνες που συμμετείχαν στους υπόγειους δρόμους διακίνησης πολεμικού υλικού, αρκετοί μεσάζοντες και έμποροι.

Διαβάζουμε ότι ένα από τα ιερά τέρατα της ελληνικής λογοτεχνίας, ο Νίκος Καζαντζάκης, ως απεσταλμένος –τότε– της εφημερίδας «Καθημερινή», δεν απέφυγε τις κολακευτικές αναφορές στον φασίστα δικτάτορα Φράνκο. Από πού προέκυψε αυτή η στάση;

Ο γοητευμένος από την επανάσταση του 1917 Νίκος Καζαντζάκης, σε ανταποκρίσεις του στην «Καθημερινή» για τον ισπανικό εμφύλιο είκοσι χρόνια αργότερα φαίνεται να γοητεύεται πολιτικά από τον Φράνκο. Στο βιβλίο καταγράφονται κάποιες ερμηνείες γι' αυτή τη θεαματική αλλαγή στάσης, οι περισσότερες συγκλίνουν σε μια είδους «κρίση» του συγγραφέα, ο Καζαντζάκης ξενίζει με τα γραπτά του για τον Φράνκο και τις δυνάμεις του Άξου. Και δεν ήταν μόνο αυτός που ερμήνευσε με αυτό τον τρόπο τα γεγονότα.

Ποια πιστεύεις ότι είναι τα πιθανά κοινά χαρακτηριστικά του Ισπανικού Εμφυλίου με τον Ελληνικό;

Είναι δύο πόλεμοι που έγιναν σε διαφορετικές εποχές και για διαφορετικούς λόγους. Στην Ισπανία ξεκίνησε γιατί κάποιος στρατηγόι αποφάσισαν να κάνουν ένα πραξικόπημα κατά μιας νόμιμα εκλεγμένης κυβέρνησης και προηγήθηκε του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, στην Ελλάδα οι λόγοι είναι διαφορετικοί και ο δικός μας εμφύλιος έγινε μετά το τέλος του Πολέμου. Αν κάτι είναι κοινό στους δύο εμφυλίου είναι μάλλον ότι πρόκειται για ανελέητους πολέμους, το περιέγραψε χαρακτηριστικά ο Αντουάν Εξιερί, «έναν εμφύλιο πόλεμος, δεν είναι πόλεμος αλλά αρρώστια»...

Οι νεωτερικές κοινωνίες αντιμετωπίζουν τους εμφυλίους ως πληγές που πρέπει να κλείνουν για να μπορούν να προχωρούν. Ποιες εκτιμάς ότι είναι οι σύγχρονες εκδοχές του μετεμφυλιοπολεμικού κληροδοτήματος στην ισπανική και την ελληνική κοινωνική και πολιτική σκηνή;

Στην Ελλάδα γνωρίζουμε πως ο απόηχος του εμφυλίου ερμηνεύει ακόμα και σήμερα εν μέρει στάσεις και συμπεριφορές. Αυτό που αντιλήφθηκα από την Ισπανία είναι πως οι μνήμες εκεί αφορούν και σε μια προσπάθεια ανάδειξης όλων των διαστάσεων αλλά και πληγών του πολέμου κάποιες από τις οποίες παραμένουν ακόμα ανοιχτές. Στην Ισπανία, ακόμα και σήμερα προσπαθούν να βρουν ίχνη εκείνου του πολέμου, να ανοίξουν για παράδειγμα κάποιους μεγάλους ομαδικούς τάφους όπου οι εθνικιστές έθαβαν τα θύματά τους από τον καιρό του εμφυλίου αλλά και της μακροχρόνιας δικτατορίας που ακολούθησε. **Α**

Καλημέρα, Βιετνάμ

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Φιλόβρεχε εκείνο το πρωινό που στεκόμασταν με τον φίλο μου και συνταξιδιώτη Μάικ έξω από το μαουσολείο του Χο Τσι Μινχ (Εκείνος που φωτίζει) στο Ανόι. Είχαμε πάρει θέση στο τέλος μιας μακριάς ουράς από μαθητές, φοιτητές αλλά και ενήλικες σκεβρωμένους από τον χρόνο, που είχαν έρθει από διάφορα μέρη του Βιετνάμ να τιμήσουν τον ηγέτη εκείνον που οδήγησε στην απελευθέρωση του Βορείου Βιετνάμ αλλά δεν έζησε να δει την απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων από τον Νότο. Την πτώση της Σαϊγκόν δεν την είδε. Δεν ατένισε τα δεκάδες πλοία που φορτωμένα συμπατριώτες του απέπλεαν στη θάλασσα του Σιάμ για να αποφύγουν την έλευση των κομμουνιστών.

Τώρα κείτονταν στο καλά στιλβωμένο φέρετρό του, σε μια εξέδρα τριγυρισμένη από μια μαρμάρινη τάφο για να μην νοτίζουν το ταριχευμένο σώμα του οι μολυσμένες πνοές των πληβείων. Είχε γίνει λαμπρή δουλειά από τον ταριχευτή. Ο «θείος Χο», όπως τον φώναζαν καλοκάγαθα οι πιστοί του, έμοιαζε έτοιμος να σου μιλήσει κι ας ήταν βυθισμένος σε μια ζεν σιωπή. Πάνω σε κείνο το κερωμένο πρόσωπο σα να έβλεπες να περνάει σε μια στιγμή ολόκληρη η τελευταία εποχή του Βιετνάμ.

Ακόμη καλύτερα αντιλαμβάνεσαι εκείνα τα χρόνια διαβάζοντας το βιβλίο της **Κιμ Τούι**, «Ρου». Αυτή η 53 ετών συγγραφέας εγκατέλειψε τη χώρα της μαζί με τους γονείς της – που δεν ήταν άλλη από την Αμερική (η ίδια κατέληξε στον Καναδά). Πάνω τους, μέσα τους, γύρω τους, κουβαλούσαν όσα κοσμήματα ή χρήματα μπόρεσαν να πάρουν στο φευγιό τους. Κάποιοι από αυτούς τους θησαυρούς χάθηκαν στην πορεία. Έμειναν οι αναμνήσεις από τον απωλεσθέντα παράδεισο της παιδικής ηλικίας.

Αυτές τις μεταιχμιακές εικόνες μιας ζωής που φύτρωσε στη Σαϊγκόν και άνθισε στο Μόντρεαλ μας μεταφέρει η Βιετναμέζα συγγραφέας, με μικρές ενέσιμες εικόνες μιας ποιητικής πεζογραφίας που πραγματικά συγκινεί με τα αρώματα που αναδίδουν οι λέξεις της (τα εύσημα στη μεταφράστρια **Δάφνη Κιούση**). Ιδού ένα απόσπασμα από το βιβλίο που νομίζω ότι αποδίδει –για μένα τουλάχιστον– το κλίμα που θα συναντήσετε διαβάζοντάς το:

«Κάθε Κυριακή πήγαινα στην όχθη μιας λίμνης με νούφαρα στα περίχωρα του Ανόι, όπου υπήρχαν πάντοτε δυο ή τρεις γυναίκες με κυρτωμένες πλάτες, με τρεμάμενα χέρια που, καθισμένες στο βάθος μιας στρόγγυλης βάρκας, μετακινούνταν πάνω στο νερό με τη βοήθεια ενός κονταριού για να τοποθετήσουν φύλλα τσαγιού μέσα στ' ανθισμένα νούφαρα. Επέστρεφαν την επομένη για να τα συλλέξουν, ένα ένα, προτού τα πέταλα μαραθούν και αφού τα φυλακισμένα φύλλα είχαν απορροφήσει το άρωμα απ' τους υπέρους κατά τη διάρκεια της νύχτας. Μου έλεγαν πως κάθε φύλλο τσαγιού διατηρούσε έτσι την ψυχή αυτών των εφήμερων ανθών».

Θα ήθελα πολύ να δοκιμάσω ένα τέτοιο τσάι. Από την άλλη, εγώ είμαι του καφέ. Και δηλώνω για μια ακόμη φορά ότι ο καλύτερος καφές που έχω δοκιμάσει στον κόσμο, ήταν αυτός στο Βιετνάμ. Τον αναπολώ, όπως αναπολώ ήδη τις σελίδες αυτού του βιβλίου.

Κιμ Τούι, Ρου, εκδ. Αγρα

Δημήτρης Κούρκουλας

Μην πυροβολείτε την Ευρώπη

Ένα σημαντικό βιβλίο που εξηγεί γιατί είναι απαραίτητη η Ευρωπαϊκή Ένωση

Του ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ο Δημήτρης Κούρκουλας είναι υφυπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, υπεύθυνος για τις Ευρωπαϊκές Υποθέσεις και την Οικονομική Διπλωματία. Από τους εμπειρότερους αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με μακρά σταδιοδρομία στις Βρυξέλλες, με θητείες Πρόσβη της Επιτροπής στον Λίβανο, στη Βουλγαρία και στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, έρχεται με το βιβλίο του «Μην πυροβολείτε την Ευρώπη» που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Επίμετρο, να μας θυμίσει γιατί είναι απαραίτητη η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Δ. Κούρκουλας με απλό και κατανοητό τρόπο περιγράφει την έκταση και τη συνεισφορά του ευρωπαϊκού κεκτημένου, τη δύσκολη διαδρομή και τα μεγάλα επιτεύγματα των τελευταίων 70 ετών που διαμόρφωσαν τη σημερινή ΕΕ, θεμελίωσαν την ευρωπαϊκή δημοκρατία και διαμόρφωσαν την υπάρχουσα κατάσταση στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Ο πρώην αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης και υπουργός Εξωτερικών Ευάγγελος Βενιζέλος γράφει τον πρόλογο του βιβλίου.

Είναι πλέον τόσες πολλές οι κριτικού ή επικριτικού περιεχομένου αναλύσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση που απαιτείται για λόγους ιστορικής δικαιοσύνης και ακρίβειας, αλλά και για λόγους διανοητικής ισορροπίας, να θυμόμαστε τα θεμελιώδη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Την έκταση και τη συνεισφορά του ευρωπαϊκού κεκτημένου. Τη δύσκολη διαδρομή και τα μεγάλα επιτεύγματα των τελευταίων 70 ετών που διαμόρφωσαν τη σημερινή ΕΕ και μαζί με την πτώση του λεγόμενου υπαρκτού σοσιαλισμού και το τέλος του ψυχρού πολέμου διαμόρφωσαν την υπάρχουσα πλέον κατάσταση στην Ευρωπαϊκή ήπειρο.

Η Ευρωπαϊκή δημοκρατία, δηλαδή η πληρέστερη μορφή φιλελεύθερης συνταγματικής δημοκρατίας και κράτους δικαίου, το ευρωπαϊκό κοινωνικό κράτος, δηλαδή η πληρέστερη μορφή θεσμικά οργανωμένης κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, το ευρωπαϊκό επίπεδο ανάπτυξης παρά τις ανισότητες μεταξύ κρατών μελών και ο ευρωπαϊκός τρόπος ζωής και αντίληψης των πραγμάτων με όσα αυτό σημαίνει πολιτισμικά, αισθητικά, νοοτροπιακά, δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτά χωρίς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Χωρίς τους θεσμούς, τους κανόνες και τα κονδύλια της ΕΕ. Η διεργασία αυτή επιστέγαζε στον ευρωπαϊκό χώρο τον λεγόμενο σύντομο εικοστό αιώνα και διαμόρφωσε τις προϋποθέσεις με τις οποίες η Ευρώπη πορεύεται στην τρίτη δεκαετία του εικοστού πρώτου αιώνα.

Η ευρωπαϊκή συζήτηση, μετά τα ιστορικά γεγονότα των αρχών της δεκαετίας του 1990, τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και της Γιουγκοσλαβίας, την αλλαγή καθεστώτος στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, την ενοποίηση της Γερμανίας και τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχτ, απέκτησε έναν χαρακτήρα περισσότερο «τεχνικό». Οι βασικές επιλογές της οικονομικής και ιδίως της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής «κλειδώθηκαν» νομικά ως προβλέψεις του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης. Η Ευρωζώνη, ως πιο κλειστός κύκλος που απαιτεί ακόμη μεγαλύτερη πειθαρχία, άρχισε να επικρατεί όλες σχεδόν τις όψεις της Ένωσης.

Η Ιστορία όμως δεν τελειώνει ποτέ. Η ΕΕ βρέθηκε αντιμέτωπη με κρίσεις που νόμιζε ότι είχε ξερκίσει. Από την οικονομική (για την ακρίβεια δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική) κρίση που ξέσπασε το 2008, με την Ελλάδα να γίνεται η πιο χαρακτηριστική, σχεδόν «εργαστηριακή» εκδοχή της, έως την πολυδύναμη κρίση που βιώνει η ανθρωπότητα λόγω πανδημίας από το τέλος του 2019. Σχεδόν παράλληλα εξελίσσεται η κρίση που προκαλεί η διαχείριση των μεταναστευτικών και προσφυγικών κυμάτων. Σε αυτά ήρθαν να προστεθούν οι νέες τρομοκρατικές προκλήσεις σε πολλά κράτη μέλη και η ενοποίηση του πεδίου της εσωτερικής και της εξωτερικής ασφάλειας.

Την ίδια περίοδο τέθηκαν ξανά με οξύ τρόπο θεμελιώδη ερωτήματα που βρίσκονται στο γενετικό υλικό της Ένωσης. Το ζήτημα των ευρωαμερικανικών σχέσεων, το ζήτημα της Δύσης ως στρατηγικής οντότητας, το ερώτημα αν η ευρωπαϊκή ασφάλεια καθαυτήν είναι ζήτημα ευρωπαϊκό ή ευρωατλαντικό. Με αλλά λόγια το ζήτημα της ειρήνης και της ασφάλειας που δεν μπορεί να αφορά ένα ευρωπαϊκό «φρούριο» αλλά αφορά μια ευρύτατη γειτονία που επηρεάζει καταλυτικά την ευρωπαϊκή κατάσταση.

Το ίδιο συνέβη όμως και με τον ιδεολογικό και αξιακό πυρήνα της Ένωσης. Τον σεβασμό των ευρωπαϊκών αξιών, του κράτους δικαίου και της πλουραλιστικής δημοκρατίας. Εκδοχές αυταρχικής ή μη φιλελεύθερης δημοκρατίας έκαναν την εμφάνισή τους στο εσωτερικό της ΕΕ.

Ήρθε δε και το Brexit να προκαλέσει ένα αναγκαστικό αναστοχασμό για την πορεία και την προοπτική μιας «ολόένα στενότερης Ένωσης». Η ηπειρωτική Ένωση μπορεί να νιώθει κάποια ανακούφιση που το μεγάλο ηπειρωτικό μέλος της αποχώρησε μαζί με τις εμμονές και τις ιδιορρυθμίες του. Η ΕΕ ως ιστορική, στρατιωτική και πολιτική οντότητα μικραίνει, όποια νομική μορφή και αν πάρει τελικά η σχέση ΕΕ - ΗΒ.

Από την άλλη πλευρά, η ΕΕ ξέρε να εκπλήσει θετικά με την αμεσότητα και το μέγεθος της αντίδρασής της στην οικονομική κρίση λόγω πανδημίας. Με κολοσιαίο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης, με το ταμείο Νέας Γενιάς, με την επί της αρχής αποδοχή της ριζοσπαστικής ιδέας για έκδοση κοινού χρέους. Ακόμη και με τη διαχείριση σε επίπεδο ΕΕ των συμβάσεων με τις εταιρείες παραγωγής των εμβολίων κατά του κορωνοϊού.

Η Ελλάδα, η ελληνική κοινή γνώμη αλλά και το ελληνικό πολιτικό σύστημα, ταλαντεύεται διαρκώς ως προς την πρόσληψη της σχέσης της με την Ένωση. Κάποιες φορές νιώθει ως συστατικό της. Τις πιο πολλές φορές όμως νιώθει ως εξωτερική οντότητα που άλλοτε δέχεται εκδηλώσεις αλληλεγγύης και εταιρικής συμπεριφοράς και άλλοτε γίνεται αποδέκτης αυστηρών εντολών και αντικείμενο σκληρής επιτήρησης. Ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής κοινής γνώμης θεωρεί ότι από τις συνολικές συναλλαγές ΕΕ - Ελλάδας των τελευταίων σαράντα ετών επωφελήθηκε η ΕΕ. Ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής κοινής γνώμης ακόμη θεωρεί ότι η Ελλάδα τιμωρήθηκε και δεν διασώθηκε οικονομικά με την βοήθεια της ΕΕ την περίοδο 2009-2019. Έχει γίνει ευρύτερα αντιληπτό αλλά όχι καθολικά αντιληπτό τι θα σήμανε η ασύντακτη χρεοκοπία της χώρας μας και η έξοδος από το ευρώ. Ούτε το πώς λειτουργεί ευεργετικά για τη μακροχρόνια βιωσιμότητα του ελληνικού δημοσίου χρέους η δραστική παρέμβαση του 2012 και η μετατροπή του σε υβριδικό. Από την άλλη πλευρά προφανώς υπήρξε και αυστηρά παιδαγωγική

έως τιμωρητική διάθεση εκ μέρους των ευρωπαϊκών εταίρων μας. Έγιναν επίσης εσφαλμένες εκτιμήσεις ως προς τους περιβόητους «πολλαπλασιαστές» και τη σχέση δημοσιονομικών μέτρων / ύφεσης / ανεργίας. Κυρίως όμως υποτιμήθηκαν οι κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις των μέτρων με αποτέλεσμα τη μεγάλη υπαναχώρηση του 2015 και την επώδυνη παράταση της περιόδου των μνημονίων με τεράστιο δημοκρατικό κόστος.

Ακόμη και τώρα με αφορμή τη συνεχή τουρκική προκλητικότητα στην Αν. Μεσόγειο και την επιμονή για παραπάνω από ένα χρόνια ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, η ελληνική κοινωνία και το πολιτικό σύστημα, έχουν εύλογα παράπονα για την ταχύτητα, την ένταση και την αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Παρακολουθεί, συχνά με αμνηχανία ή με συγκυριακούς ενθουσιασμούς και απογοητεύσεις, τις διαφοροποιήσεις στη στάση των επιμέρους κρατών μελών, ιδίως των μεγάλων και πολιτικά και στρατιωτικά ισχυρών. Η συζήτηση περί κυρώσεων κατά της Τουρκίας συμπυκνώνει τη συζήτηση για τα όρια της ΕΕ ως διεθνοπολιτικής οντότητας.

Όλα όμως αυτά δεν πρέπει να συσκοτίζουν το θεμελιώδες, ότι η ΕΕ είναι το μεγάλο ευρωπαϊκό απόκτημα του εικοστού αιώνα και το μεγάλο εφελτήριο της προς το μέλλον που εξαρτάται από την απάντηση σε προκλήσεις αφενός μεταμοντέρνες όπως η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, αφετέρου αρχαϊκές όπως η πανδημία και η απειλή των ιών.

Ο Δημήτρης Κούρκουλας είναι το απολύτως κατάλληλο πρόσωπο να μιλήσει για τα ευρωπαϊκά αυτονόητα που ξεχνιούνται και υποβαθμίζονται ακριβώς επειδή έχουν καταστεί –ευτυχώς– αυτονόητα. Τίποτα όμως δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο όταν μένει ανυπεράσπιστο. Ο Δημήτρης Κούρκουλας συνδυάζει πλήρως την επιστημονική κατάρτιση, την επαγγελματική εμπειρία και την πολιτική αίσθηση που απαιτείται. Ο Δημήτρης Κούρκουλας δεν είναι ο συνηθισμένος «ευρωκράτης», ούτε πολύ περισσότερο ένας υψηλόβαθμος γραφειοκράτης των Βρυξελλών. Ξέρει πώς προσλαμβάνουν την ΕΕ σε χώρες δύσκολες όπως η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και ο Λίβανος. Συνέβαλε καθοριστικά στην προετοιμασία της ένταξης της Βουλγαρίας στην ΕΕ. Εκπροσώπησε με τον καλύτερο τρόπο την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως πρόσβη στις τρεις παραπάνω χώρες.

Στη συνέχεια άσκησε επί τρία περίπου χρόνια με τρόπο άψογο και δημιουργικά τα καθήκοντα του υφυπουργού Εξωτερικών, αρμόδιου για θέματα ΕΕ και δικαίωσε την επιλογή μου. Ως αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Εξωτερικών είχα τη τύχη και τη χαρά να τον έχω δίπλα μου ως το στενότερο συνεργάτη μου σε δύσκολες περιστάσεις. Μεταξύ άλλων χειριστήκαμε την τελευταία ελληνική προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, το πρώτο εξάμηνο του 2014. Τον ευχαριστώ και πάλι για την καθοριστική συμβολή του στην προσπάθεια της κυβέρνησής μας. Απέδειξε ότι διαθέτει όχι μόνο γνώση και εμπειρία αλλά και αφοσίωση και σθένος.

Γράφει ο Δημήτρης Κούρκουλας: «Ουδέποτε σε αυτά τα 32 χρόνια ένιωσα ότι το καθήκον πίστης προς τον εργοδότη μου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με φέρνει σε αντιπαράθεση με το καθήκον πίστης προς την πατρίδα μου». Γράφει συνεπώς ως Έλληνας πατριώτης με ευρωπαϊκή εμπειρία. Ως Έλληνας ευρωπαίος πολίτης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πρωτίστως τα κράτη μέλη και οι λαοί τους και αυτό το ιστορικό και θεσμικό «επιπλέον» που συνιστά την Ένωση καθαυτή. Αυτή η Ένωση δεν μπορεί να είναι μόνο οικονομική ούτε μόνο νομισματική. Πρέπει να είναι πολιτική, άρα και διεθνοπολιτική. Οφείλει να είναι νομιμοποιημένη στη συνείδηση των πολιτών της. **Α**

Δημήτρης Κούρκουλας,
Μην πυροβολείτε την Ευρώπη
Εκδ. Επίμετρο

ΝΕΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Ηλίας Ευθυμίου ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΝΕΟ TESLA

Την ώρα που το στάρι σάπιζε στις αποθήκες και τα άλογα πέθαιναν όρθια στους σταύλους, τα αυγά βγήκαν τρελαμένα στις λεωφόρους με πόδια από κοτόπουλα, τρέχοντας ανάμεσα σε ηλεκτροκίνητα πατίνια με σφυρίχτρες.

Κι εμείς αδύναμοι απέναντι στην καταστροφή, εμείς τρωτοί και ευάλωτοι, στις ουρές των φαρμακείων, στην ζεστή αγκαλιά της Zeneca, με λευκά κατακάθαρα βαμβάκια, δίχως αίμα.

Δεν αποκλείεται ο νέος αυτός αιώνας να δείχνει προς τα κει, προς την οδύνη των στίχων κλεισμένων τώρα σε αποστειρωμένους θαλάμους πρώην γηπέδων ποδοσφαίρου κοιτάζοντας προς την δυτική ακτή με το κίτρινο χλωμό φως και το πανώ με το νέο αυτοκίνητο της Tesla, χωρίς άλλη ζωή εκτός απ' τη μικρή μικρή σουσουράδα στη γωνιά, ακούγοντας τη φωνή της από 'να στενό άνοιγμα της πόρτας που οδηγεί στα επείγοντα χωρίς να τη βλέπουμε.

Φωνή αφοπλιστική, διεισδυτική, γεμάτη με ακατανίκητη δύναμη. Μια δύναμη που εμείς δεν την έχουμε πια. Μια δύναμη που μας εγκατέλειψε. Μια δύναμη που κάποτε βέβαια θα ξανάρθει Όπως σιγά-σιγά βγαίνει από τη σκόνη των παλιών βιβλίων, ανασυντάσσεται και ξαναφτιάχνεται η ζωή.

Σημείωμα του συγγραφέα

Στην παρούσα έκδοση περιλαμβάνονται 43 ποιήματα τα οποία γράφτηκαν σχεδόν όλα την τελευταία διετία, και που αναγκαστικά έχουν επάνω τους τη σφραγίδα της εποχής. Απομόνωση, απαισιοδοξία, εσωστρέφεια, θρυμματισμένη επικοινωνία, τραυματισμένα συναισθήματα, αλλά και μια ευκαιρία ίσως για ανασύνταξη, αναθεώρηση της εργασίας, διαφορετική μέτρηση του χρόνου, ενασχόληση με ξεχασμένες τέχνες, από τα υδραυλικά του σπιτιού ως την γραφή και την ανάγνωση.

Η ποίηση, ως μέρος αυτού του αναλογισμού, συνιστά ταυτόχρονα και μια ευκαιρία αναστοχασμού πάνω στη σχέση του συγγραφέα με τον αναγνώστη. Για τον πρώτο, είναι μια αναμέτρηση με τη γλώσσα και την έκφραση. Η ποίηση, δεν είναι μόνο νοήματα, αλλά και ήχοι, μουσική, ρυθμός, αναπνοή, ακόμα και κίνηση (θυμηθείτε την απαγγελία ποιημάτων από τα παιδιά στο σχολείο). Στον αναγνώστη, του δίνει την δυνατότητα να επιδοθεί, περισσότερο από ό,τι επιτρέπουν άλλα είδη γραφής, στην κυκλική ανάγνωση, να κάνει δηλαδή πράξη αυτό που έλεγε ο Ρολάν Μπαρτ: «Να μην καταβροχθίζεις,

να μην καταπίνεις, αλλά να βοσκάς, να ψιλολογείς σχολαστικά, να ξαναβρεις την άνεση των παλιών διαβασμάτων: να είσαι αριστοκράτης αναγνώστης».

Μέσα στον ορυμαγδό λοιπόν των κειμένων (τώρα προστέθηκε και το Internet) ας ψάξουμε την απόλαυση, όχι στην κατανάλωση αναγνωσμάτων, αλλά στην περιδίνιση που προσφέρει η εμμονή στην επανάληψη, αυτό το μπρος - πίσω, η διαρκής επαναφορά του κειμένου στο προσκήνιο της προσωπικής μας ιστορίας, η συσχετίσή του με αυτό που προηγήθηκε κι αυτό που θα μπορούσε να υπάρξει αλλά δεν του έτυχε.

Ας πούμε επιπλέον ότι η ποίηση μας επιτρέπει να μοιραστούμε με τον άλλον, με τον άγνωστο αναγνώστη όχι τον συγγραφέα, τις ίδιες συγκινήσεις που παράγει το ξαναδιαβασμένο απόσπασμα εκεί που τσακίσαμε τη σελίδα του βιβλίου, κάτι σαν την επάνοδο σε έναν παλιό έρωτα, ή σαν την επιστροφή στο χλιοπερατημένο μονοπάτι και τότε, διορθώνοντας τα λάθη από τις πρόχειρες ψηλαφίσεις του παρελθόντος, ίσως συμβάλλουμε στη δημιουργία της κοινότητας των μυημένων αναγνωστών (ένα facebook της λογοτεχνίας), των αναγνωστών δηλαδή που προσπάθησαν να φτάσουν σε κάποια ακτή και δεν αφέθηκαν να τους παρασύρει το ρεύμα. ●

2021-22 18 months diaries/planners

MOLESKINE®

ΑΝΑΖΗΤΗΣΤΕ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΣΥΛΛΟΓΗ MOLESKINE ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Public

ΣΙΝΕΜΑ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

critic's CHOICE

Monday***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αργύρης Παπαδημητρόπουλος ΠΑΙΖΟΥΝ: Σεμπάστιαν Σταν, Ντενίζ Γκοφ, Γιώργος Πυρπασόπουλος, Έλλη Τρίγγου, Σοφία Κόκκαλη

Ο αμερικανός Μίκι είναι ένας μουσικός που ζει στην Αθήνα και έχει ένα γιο από γάμο που έχει τελειώσει εδώ και καιρό. Η δικηγόρος Κλόε, επίσης Αμερικανίδα που ζει στην Αθήνα, βγαίνει από έναν επώδυνο χωρισμό και θέλει να κάνει νέο ξεκίνημα στη ζωή της. Οι δύο ξένοι στην ίδια (ξένη) πόλη θα βρεθούν τυχαία και θα ερωτευτούν με την πρώτη ματιά. Πλέον κάθε μέρα στη ζωή τους μοιάζει με Παρασκευή αλλά η Δευτέρα δεν απέχει και πολύ.

Ερωτική δήλωση προς την Αθήνα εν μέσω μιας εναλλακτικής αισθηματικής δραμεντί. Το τέταρτο φιλμ στην καριέρα του Αργύρη Παπαδημητρόπουλου, μετά από τα διαφορετικής θεματολογίας «Bank Bang», «Wasted youth» και «Suntan», φιλοδοξεί να επιτύχει μια εντυπωσιακή βουτιά στα επικίνδυνα νερά του παράφορου έρωτα. Το σενάριο (του ίδιου του σκηνοθέτη σε συνεργασία με τον Ρομπ Χέιζ) ψαγμένο και ανήσυχο μαζί, δεν στοχεύει σε μια τυπική μεταφορά του χιλοειδωμένου και ταλαιπωρημένου κινηματογραφικά boy meets girl. Αντί να είναι ένα απλό νούμερο που προστίθεται στην ατέλειωτη αλυσίδα των κινηματογραφικών ειδυλλίων, προτιμά να ανατρέψει τους βασικούς κανόνες τους με όχημα τη νευρώδη κίνηση της κάμερας (θαυμάσιες οι λήψεις της νυχτερινής, ηλεκτρισμένης Αθήνας που σφύζει από ερωτισμό και μυστήριο με ειδική μνεία να γίνεται στον μικρόκομο της Κυψέλης) και την κατανόηση της προσπάθειας των δύο ηρώων να αλλάξουν τη ζωή τους για χάρη του απόλυτου έρωτα. Δεν το πετυχαίνει πάντα καθώς πολλές εξελίξεις φαίνεται από νωρίς προς τα πού πηγαίνουν, αλλά στις περισσότερες των περιπτώσεων κυριαρχεί η έντιμη ματιά και η ειλικρινής αναζήτηση του «μοιραίου έρωτα» χωρίς εκπώσεις και ημίμετρα. Το σημαντικότερο όπλο στη φαρέτρα του έλληνα σκηνοθέτη είναι η επιλογή και αξιοποίηση των δύο πρωταγωνιστών. Ο μαρβελικός «Στρατιώτης του Χειμώνα» Σεμπάστιαν Σταν και η ιρλανδή θεατρική κυρίως ηθοποιός Ντενίζ Γκοφ δένουν απόλυτα μεταξύ τους. Εκείνη, πρακτική και γήινη πείθει απόλυτα χάρη στη λαχτάρα της ανακάλυψης ενός ευαίσθητου άντρα που της μαθαίνει ξανά πώς να ζει. Εκείνος υπηρετεί πιστά τον ρόλο του παρορμητικού και επιπόλαιου καλλιτέχνη (που επιπλέον είναι πατέρας ενός μικρού παιδιού που βλέπει σπάνια) ο οποίος προσπαθεί για πρώτη φορά στη ζωή του να συνδέσει τον ρεαλισμό με το όνειρο. Φυσικά δεν είναι όλα τέλεια στη σχέση, αφού οι δύο ερωτευμένοι προέρχονται από διαφορετικούς κόσμους που κάποια στιγμή είναι αναπόφευκτο να συναντηθούν. Κι αν τα πρώτα συγκρουόμενα επεισόδια έχουν αρκετή δόση χιούμορ (το καταστροφικό πάρτι που οργανώνουν προκειμένου να γνωριστούν οι φίλοι τους) η συνέχεια θα αποδειχτεί πιο πεζή και ισοπεδωτική. Ειδικά από τη στιγμή που το ερωτικό πάθος θα αρχίσει να υποχωρεί και τα ζητήματα της καθημερινότητας να ορίζουν το πρόγραμμά τους, το αναπόφευκτο ερώτημα είναι αν τελικά ο έρωτας μπορεί να νικήσει τα πάντα.

JUST THE FACTS

Monday (***)
Tell me why I don't like Mondays

Αμερικανική προδοσία (**)
Το ισχυρότερο όπλο είναι οι λέξεις

Minari (**)
Η οσκαρική ρέντα της Ν.Κορέας συνεχίζεται

Οι διαρρήκτες (-)
Κάν' το όπως το Casa de papel

Μπομπ ο χαρτοπαίκτης (****)
Στον τζόγο ποτέ δεν κερδίζεις

Μπλε βελούδο (****)
Σεξ δίχως φόβο και αναστολές

Το Αίνιγμα (**)
Πατροπαράδοτη γαλλική πολυλογία

- * ΑΔΙΑΦΟΡΗ
- ** ΜΕΤΡΙΑ
- *** ΚΑΛΗ
- **** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
- ***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

☛ Το «Digger» καλπάζει και στα θερινά

Minari**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λι Άιζακ Τσανγκ ΠΑΙΖΟΥΝ: Στίβεν Γέουν, Γιουν Γιου-Ζανγκ, Χαν-Γερ Ρι, Γουίλ Πάτον

Μια οικογένεια από τη Νότια Κορέα μετακομίζει στο Άρκανσας του 1983. Ο πάτερ φαμίλιας έχει ως όνειρο να φτιάξει τη δική του φάρμα που θα καλλιεργεί κορεατικά λαχανικά και φρούτα αλλά η μητέρα έχει τις αντιρρήσεις της που πηγάζουν από την ανησυχία της για την εύθραυστη υγεία του μικρού γιου τους. Κι ενώ οι καβγάδες μεταξύ του ζευγαριού γίνονται πιο συχνοί και έντονοι, ο ερχομός της γιαγιάς από την Κορέα έρχεται να εκτονώσει κάπως την ένταση.

Όπως τα «Παράσιτα» του Μπονγκ Τζουν-Χο αναφέρονταν σε μια διπλή οικογενειακή τραγωδία με ταξικό χαρακτήρα έτσι και το φιλμ του κορεατικού φυτού με πολλές χρήσεις, από το φαγητό μέχρι την ιατρική) μιλά για μια ακόμη οικογενειακή περιπέτεια. Έξι υποψηφιότητες για όσκαρ (μεταξύ των οποίων καλύτερης ταινίας, σκηνοθεσίας και σεναρίου) και μια νίκη στην κατηγορία β' ρόλου για την 73χρονη Γιουν Γιου-Ζανγκ στον ρόλο της γιαγιάς, σε ένα χαμηλότονο και τρυφερό μελόδραμα που μιλά για μια ακόμη εκδοχή του αμερικανικού ονείρου με όχημα τις αυτοβιογραφικές μνήμες του σκηνοθέτη. Η ιστορία του Τσανγκ αναπτύσσει τις δικές του επιλεκτικές θεωρίες γύρω από τη συνάντηση των δύο ξένων κόσμων (η παρουσία του αλλοπαρμένου Γουίλ Πάτον, βετεράνου του πολέμου της Κορέας που θα βοηθήσει τον ήρωα στις καλλιέργειες) και πρωτοδοτεί την προσπάθεια των ηρώων του στην εύρεση της αληθινής αγάπης και στη σημασία της επανένωσης της οικογένειας. Δεν αποφεύγει κάποια σχηματικές και απλοϊκές λύσεις –π.χ. η πίστη σε θρησκευτικές κι άλλες πνευματικές δυνάμεις που διώχνουν τα κακά πνεύματα από το κτήμα– αλλά η παρουσία της διαφορετικής γιαγιάς εγγυάται το χιούμορ που οδηγεί την πλοκή σε πιο γόνιμα αφηγηματικά εδάφη.

Αμερικανική προδοσία (AMERICAN TRAITOR: THE TRIAL OF AXIS SALLY)**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μάικλ Πόλις ΠΑΙΖΟΥΝ: Μέντοου Γουίλιαμς, Αλ Πατσίνο, Τόμας Κρέτσμαν

Η αληθινή ιστορία της αμερικανίδας καλλιτέχνιδας Μίλντρεντ Γκίλαρς που από το 1941 μέχρι και τον Μάιο του 1945 αποτελούσε πολύτιμο όπλο στα χέρια του Γκέμπελς και της ναζιστικής προπαγάνδας, καθώς οι ραδιοφωνικές εκπομπές της είχαν στόχο την καταρράκωση του ηθικού των αμερικανών στρατιωτών.

Η ταινία ακολουθεί τη λογική του δικαστικού δράματος –κι όχι θρίλερ– με διαρκή φλας μπακ από την εποχή της «δόξας» της Γκίλαρς και του δύσκολου ρόλου που έχει αναλάβει με βαριά καρδιά ο συνήγορός της να πείσει τους αμερικανούς ενόρκους για την αθωότητά της. Όμως η περήφανη, μπλαζέ στάση της προκαλεί ακόμη περισσότερο το μένος της αμερικανικής κοινής γνώμης που θέλει τη θανατική καταδίκη της «Σάλυς του Άξονα». Άνισο –αν όχι ανεκμετάλλευτο– δράμα εποχής, παρμένο από ένα αυθεντικό και άγνωστο στους περισσότερους ιστορικό γεγονός, που ο αμερικανός Μάικλ Πόλις («Force of nature») σπάει ουσιαστικά στα δύο. Το ένα μέρος, το πιο μελοδραματικό, επιχειρεί κάπως αδέξια και επιδερμικά να αποδώσει τη σχέση της ηρωίδας με το ναζιστικό καθεστώς και ειδικά τον Γκέμπελς ο οποίος δεν διστάζει να την βιάσει όταν εκείνη αλλάζει μια λέξη από το κείμενό του, και το άλλο μέρος που διαδραματίζεται στα δικαστικά έδρανα αποκτά μια ψυχολογική ελαφρότητα και είναι ολοκληρωτικά αφοσιωμένο στα κωμικά τεχνάσματα του Πατσίνο, που υποδύεται τον δικηγόρο της σταρ.

«Η γιαγιά μωρίζει Κορέα» (Minari)

H Record Store Day και η Επούλωση των Πληγών

Ο Η σεροτονίνη είναι ένας νευροδιαβιβαστής του εγκεφάλου. Σε μεγάλες ποσότητες, δημιουργεί νευρικότητα. Η έλλειψή της, φέρνει κατάθλιψη. Λέγεται ότι άνθρωποι με χαμηλά επίπεδα σεροτονίνης είναι πιθανό σε κάποια στιγμή της ζωής τους να αγαπήσουν τον τζόγο, το αλκοόλ ή να το ρίξουν σε κάποιο είδος συλλογής. Η σεροτονίνη συσχετίζεται άμεσα με την καλή διάθεση και φαίνεται ότι εμπλέκεται στη ρύθμιση και την εξισορρόπηση της όρεξης, της σεξουαλικής επιθυμίας, της κίνησης, της μνήμης, ακόμη και της κοινωνικής συμπεριφοράς. Τέλος, έρευνες έχουν δείξει ότι η σεροτονίνη συμβάλλει στην επιτάχυνση της διαδικασίας της επούλωσης των πληγών μέσω της συμβολής της στη μετανάστευση των κυττάρων. Ο κόσμος μέσα στον οποίο ζει ένας συλλέκτης ανεβάζει τη σεροτονίνη. Μπορεί να μαζεύει γραμματόσημα, πεταλούδες, βιβλία, ακόμη και... τπλεκάρτες. Μπορεί να μαζεύει πίνακες ζωγραφικής ή να μαζεύει παιδικά παιχνίδια. Μπορεί, τέλος, να μαζεύει δίσκους.

Σ' αυτή την τελευταία περίπτωση, αποκαλείται *Vinyl Junkie*. Στην παιδική μας ηλικία, οι πιο βλαμμένοι από εμάς έλεγαν ότι «αν το βινύλιο έβγαине σε ένεση, θα βαράγαμε». Ξέρω μερικούς πολύ θλιμμένους από εμάς, που με μόνη σκέψη γλίτωσαν από οτιδήποτε άλλο ενέσιμο ή πόσιμο υπάρχει στον κόσμο τούτο. Και ξέρω πάνω απ' όλα, ότι η δική μας πετριά έχει στα σίγουρα ένα είδος προστιθέμενης αξίας: Σε αντίθεση με κάθε άλλη συλλογή που μπορείς να βλέπεις και να αγγίζεις,

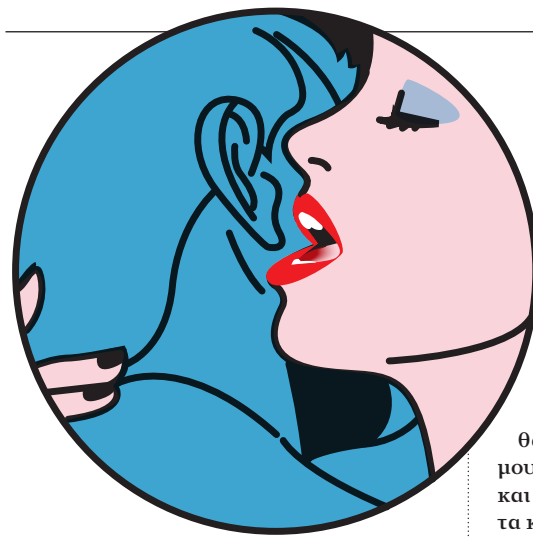
τον δίσκο τον βλέπεις, τον αγγίζεις κι επιπλέον τον ακούς! Άσε που αρκετοί συλλέκτες λένε ότι και κουφοί να ήταν, θα συνέχιζαν να συλλέγουν δίσκους.

Σ' όλη αυτή την τρέλα πατάει η υπόθεση της **Record Store Day**. Με την αναβίωση του βινυλίου, οι ανεξάρτητες δισκογραφικές και τα μικρά δισκοπωλεία, αποφάσισαν να τρέχουν χαμηλές ποσότητες ειδικών κυκλοφοριών, που να απευθύνονται στους βλαμμένους που λέγαμε πιο πάνω. Μόλις αυτό το σχέδιο φάνηκε να δουλεύει, μπήκαν στον χορό οι πολυεθνικές και τα μεγάλα δισκοπωλεία (οι αλυσίδες σύμφωνα

με τη jargon της δισκογραφίας) και πήξαμε στις κυκλοφορίες. Οι πιο πολλές από αυτές, δεν έχουν λόγο ύπαρξης. Είναι όμως κάποια δισκάκια που τα θέλεις, ειδικά επανεκδόσεις από originals που υπάρχουν λιωμένα στη δισκοθήκη σου: Το *"Faith"* των **Cure** για τα φθινοπωρινά απογεύματα του 1985, αμέσως μετά την εξεταστική του Σεπτεμβρίου και λίγο πριν από το ξεκίνημα του τέταρτου έτους. Το *"Pearl"* της **Joplin** για τις διακοπές των Χριστουγέννων του 1981, λίγο πριν από τις πανελλήνιες της Β' Λυκείου. Το *"Grand Hotel"* των **Procol Harum** γιατί μπορείς να αγαπήσεις και δίσκους που δεν είναι πολύ rock ούτε πολύ underground κι αυτό είναι μια όψιμη συνειδητοποίηση του καλοκαιριού του 1983 – αγορά την ίδια μέρα με τα ολοκαίνουργια «Τραπεζάκια Έξω» του **Διονύση**. Την *"Different Compilation"* των **Buzzcocks** επειδή είναι Buzzcocks κι επειδή έχουν διαλέξει τα τραγούδια μόνοι τους. Το αλλιώτικο *"Morrison Hotel"* των **Doors**, όπως και το αλλιώτικο *"Déjà vu"* των **Crosby, Stills, Nash and Young**. Τα remix της **Nubya Garcia** και της **Amy Winehouse**. Το *"Masters Of Reality"* των **Sabbath** και τον τρόπο που παίζει η **Frankie Rose** το *"Seventeen Seconds"*.

Υστερα θα καθίσεις δίπλα στο πικάπ, θα ανοίξεις τους καινούργιους δίσκους και θα τους βάλεις έναν-έναν να παίζουν. Θα ανατρέξεις στο χάος της δισκοθήκης σου για να βρεις τις παλιές κυκλοφορίες (στην περίπτωση των επανεκδόσεων), θα μελετήσεις τα εξώφυλλα, θα δακρύσεις για τις εποχές που έχουν περάσει, θα τρομάξεις με την ταχύτητα του περάσμάτος τους και θα διαλέξεις απ' όλες τις λειτουργίες της σεροτονίνης, αυτή που αφορά την επούλωση των πληγών ελπίζοντας ότι αυτή τη φορά θα δουλέψει.

P.S. Οι δίσκοι που αναφέρονται και οι ημερομηνίες με τις οποίες συνδέονται στο συγκεκριμένο κείμενο δεν ανταποκρίνονται στην πραγματική ημερομηνία κυκλοφορίας τους αλλά στην υποκειμενική ανάμνηση. Πάντως, η αναφορά γίνονται σε albums που είτε κυκλοφόρησαν στην πρώτη ημέρα της φετινής Record Store Day (12 Ιουλίου) είτε θα έρθουν στη δεύτερη (17 Ιουλίου).

χίζεται. Όσο για τα δυνατά συναισθήματα, δεν πιστεύω ότι τελειώνουν απλά κι εύκολα για όλους. Ο καθένας αντιδρά διαφορετικά, απλά με τον χρόνο απαλύνονται, ξεθωριάζουν ή μεταλλάσσονται, μέχρι να έρθει εκείνη η μέρα, που θυμάσαι τον άλλον ως μια γλυκιά στάση στη διαδρομή σου.

Αγαπημένη Τζένι, σε παρακολουθώ αρκετό καιρό και πραγματικά μου αρέσουν οι συμβουλές που δίνεις και το πώς «αγκαλιάζεις» προβλήματα και προβληματισμούς των άλλων. Θα ήθελα να σου παραθέσω και εγώ ένα δικό μου προβληματισμό. Αρχικά, θα ήθελα να σου αναφέρω, γιατί νομίζω ότι έχει σημασία για όλη την ιστορία που θα σου περιγράψω, ότι το 2019 είχα πάθει συνεχόμενες κρίσεις πανικού και διαγνώστηκα με διάχυτη αγχώδη διαταραχή. Ξεκίνησα θεραπεία, όταν κατάλαβα επιτέλους τι μου συνέβαινε. Τη σταμάτησα πριν την πρώτη καραντίνα και πάνω που λες ότι πατάς στα πόδια σου, τσουπ και lockdown. Τότε βρισκόμουν σε σχέση με έναν άνθρωπο, που ήμασταν μαζί περίπου δέκα μήνες.

Μπορώ να πω ότι αν και δεν ήξερε τι ήταν αυτό που είχα και πώς να το αντιμετωπίσει, προσπάθησε. Ήταν δίπλα μου, αλλά δυστυχώς και λόγω απόστασης (μένει στη Γερμανία), όχι όσο είχα ανάγκη κάποια διαστήματα. Δεν τον κατηγορώ, βέβαια, γι' αυτό. Μετά από πολλές κουβέντες, τσακωμούς και διαφωνίες, παραδέχτηκε ότι και εκείνος πάθαινε κρίσεις πανικού και απλά κάπως τις έβαζε κάτω από το χαλί, σαν να μην ήταν τίποτα. Νόμιζε ότι πήγαινε μπροστά και όλα καλά.

Ίσως, δεν μου ήρθε όλο το μήνυμά σου, αλλά το έβαλα στη στήλη μου, γιατί ήθελα να πω μέσα από αυτό, πόσο βοηθητικό πιστεύω ότι είναι για τις σχέσεις να ανοίγουμε τα καρτιά μας. Να δώσουμε στον άλλον την ευκαιρία να μας γνωρίσει στο 100%. Πώς να σταθεί αληθινά δίπλα σου ένας άνθρωπος, αν δεν ξέρει τι περνάς, είτε είναι φίλος, είτε συγγενής, είτε σύντροφος; Πώς να νιώσεις κι εσύ ο εαυτός σου, αν αισθάνεσαι ότι πάντα κάτι κρύβεις; Οι εύλικρινες και βαθιές κουβέντες είναι που φέρνουν τους ανθρώπους αληθινά κοντά και σε κάνουν να νιώθεις «οικογένεια», ασφάλεια. Τι ωραία λέξη. Τι σπουδαίο συναίσθημα. Δεν λέω ότι μπορεί να εμβαθύνεις και από το πρώτο ραντεβού, αλλά όταν νιώσεις έτοιμος, μη διστάσεις. Το μοίρασμα είναι απελευθερωτικό! Κι εγώ, λοιπόν, σε ευχαριστώ, που μοιράστηκες την ιστορία σου/σας.

Τζένι μου, έχω πρόβλημα! Είμαστε 1 χρόνο μαζί, τα πήμε τέλεια, αλλά από σεξ μια φορά τη βδομάδα και αν. Αν τύχουν δηλαδή διάφορα θέματα δουλειάς, υγείας, το μια φορά γίνεται μια φορά το μήνα! Και είμαι 22, ρε Τζενάκι, και τον αγαπάω και δεν θέλω να χωρίσω, γιατί ξέρω ότι δεν είναι το παν το σεξ. Αλλά, δεν μπορώ, τον θέλω. Και, εντάξει, του κάνω διάφορα και όλο και τον βοηθάω, αλλά είναι κουρασμένος και δεν μπορεί, κάνει και δύσκολη δουλειά. 24/7 alert! Προσπαθώ, να τον καταλάβω, αλλά μερικές φορές είναι αδύνατον και θυμώνω και μαζί του και μαζί μου. Τι κάνω, ρε Τζενάρα;

Αχ, φανταστική μου 22χρονη! (Θα ήθελα λίγες παραπάνω λεπτομέρειες και για τον φίλο σου, βέβαια). Από τη μία, έχω να πω ένα μεγάλο μπράβο για την ωριμότητα και την κατανόηση που δείχνεις στο σκληρό επάγγελμά σου. Από την άλλη, επειδή ακριβώς είσαι πολύ μικρή και βράζει το αίμα σου, σας εφιστώ την προσοχή να αναλάβετε δράση. Συζητήστε ανοιχτά τις ανάγκες σου και τις ανάγκες του. Όλα είναι το παν, εφόσον έτσι το νιώθουμε, και η κατανόηση χρειάζεται να είναι αμοιβαία.

Χρειάζομαι σίγουρα τη βοήθειά σου! Χωρίσαμε μετά από 3 χρόνια σχέσης, γιατί απλά δεν ήθελε άλλο. Είχαμε μια πολύ ήρεμη σχέση, χωρίς τσακωμούς, πολλά γέλια και τέλειες στιγμές. Εγώ, όμως, θέλω πολύ να είμαστε μαζί, αν και πιστεύω ότι δεν έχω καμία ελπίδα. Τι να κάνω; Τελειώνουν έτσι απλά και εύκολα τα δυνατά συναισθήματα;

Με το ζόρι δεν μπορούμε να εξαναγκάσουμε κανέναν να συνεχίσει να είναι μαζί μας. Έτσι έλεγα εγώ στον εαυτό μου, όταν έτρωγα κυλόπιτες. That's life. Αυτή είναι η σκληρή αλήθεια και πονάει πολύ ορισμένες φορές. Δυστυχώς. Κάθε χωρισμός είναι μια απώλεια και χρειάζομαστε χρόνο για να γιατρέψουμε την πληγή. Ο χρόνος περνά και η ζωή συνε-

ΜΙΑ ΜΟΥ ΒΡΟΜΙΚΑ
-Reloaded-
της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

© JOHN HOLMES

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρόμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιαίο τραγούδι στο **Athens Voice Radio 102.5**

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: @melitajenny

Μικρές αγγελίες

Για να καταχωρίσετε μια αγγελία επικοινωνήστε με το 210 3617.369 (11.00-18.00) Χρεώσεις: € 34 οι 20 πρώτες λέξεις και € 0,35 κάθε επιπλέον. Αγγελία σε πλαίσιο: € 45.

Σε γνωρίζω...

Αβαντάζ, Πατρός 39χρονος, 1.80 ύψος, εμφανίσιμος, κοινωνικός, με ευγένεια και πίστη στις ανθρώπινες αξίες, 5.000€ μηνιαίως, πολυτελές ακίνητο στα Βόρεια προάστια, επιθυμεί γνωριμία γάμου. «Πάππας», Ομήρου 38, Κολωνάκι, 210 3620.147, www.pappas.gr

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Το Καλοκαίρι μπαίνει και officially τη Δευτέρα με την είσοδο του Ήλιου στον Καρκίνο, μια θέση που για σένα βγάζει μεγαλύτερη ευαισθησία και συναίσθημα τόσο για προσωπικά, όσο και οικογενειακά ζητήματα. Αν υπήρχε κάποιο θέμα που σε πίεζε ψυχολογικά, φαίνεται πως από δω και κάτω θα καταφέρεις να το «ρυθμίσεις» μέσα σου τοποθετώντας το στις σωστές του διαστάσεις. Το τέλος της ανάδρομης πορείας του Ερμή από την Τρίτη φέρνει και ένα τέλος στην ασυνεννοησία με τους γύρω σου. Σιγά σιγά η σκέψη ξεδιαλύνεται, οι ρυθμοί της καθημερινότητας ομαλοποιούνται, αφήνοντας πίσω αναβολές στην επικοινωνία, στις μετακινήσεις και στον γενικότερο σχεδιασμό των πλάνων σου. Η Πανσέληνος του μήνα στον Αιγόκερω (24/6) ίσως σε τρέξει λίγο περισσότερο στα επαγγελματικά, ωστόσο φέρνει θετικές εξελίξεις. Μπορεί να δείξει την καταστάλαξη ή και την ολοκλήρωση θεμάτων που είχαν ξεκινήσει και για τα οποία ίσως διατηρούσες επιφυλάξεις. Η εβδομάδα κλείνει με την είσοδο της Αφροδίτης στον Λέοντα μέχρι τις 21/7, βάζοντας «φωτιά» στο ερωτικό παιχνίδι, αλλάζοντας τον τρόπο που σχετίζεσαι στα αισθηματικά, βγάζοντας περισσότερο πάθος και διάθεση για καλοπέραση.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Η εβδομάδα ξεκινά με το θερινό Ηλιοστάσιο, δηλαδή την είσοδο του Ήλιου στον Καρκίνο, μια συνθήκη πιο χαλαρή που σου δίνει τη δυνατότητα να κοινωνικοποιηθείς και να επικοινωνήσεις περισσότερο με το περιβάλλον σου, να έχεις ευκαιρίες για φλερτ και νέες γνωριμίες, αλλά και χρόνο για όμορφες στιγμές με φίλους και αγαπημένα πρόσωπα. Η επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία (22/6) ξεμπλοκάρει τα πράγματα στα οικονομικά, βοηθώντας σε να διαχειριστείς καλύτερα εκκρεμότητες με χρέη, τράπεζες κ.λπ. Η Πανσέληνος την Πέμπτη στον Αιγόκερω είναι τυχερή για θέματα ταξιδιών, σπουδών και εκπαίδευσης, μπορεί π.χ. να έχεις μια επιτυχία ή μια καλή επίδοση αν δίνεις Πανελλήνιες, κάνοντάς σε πιο ανοιχτόμυαλο και για ζητήματα που αφορούν επαφές με το εξωτερικό, επηρεάζοντας ιδιαίτερα το 1ο δεκάημερο. Με το πέρασμα της Αφροδίτης στον Λέοντα (27/6) θα έχεις διάθεση να καταπιαστείς με θέματα του σπιτιού, καλλωπίζοντας τον χώρο σου, κάνοντας επισκευές ή μια ανακαίνιση π.χ. στο εξοχικό σου, ενώ ίσως δοκιμάσεις να εμπλακείς σε μια «αισθηματική περιπέτεια».

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Η μετακίνηση του Ήλιου στον Καρκίνο τη Δευτέρα στρέφει για τον επόμενο μήνα την προσοχή σου στα οικονομικά και μάλιστα δεν αποκλείεται να προκύψει κάποιο κέρδος ή μια αύξηση στο εισόδημά σου μέσω π.χ. μιας προαγωγής ή ενός μπόνους στη δουλειά με το τυχερό τρίγωνο που θα σχηματίσει με τον Δία (23/6). Τα οικονομικά σου επηρεάζει και η Πανσέληνος του Ιουνίου στον Αιγόκερω την Πέμπτη, φέρνοντας πιθανές λύσεις σε κληρονομικά ζητήματα που σε ταλαιπωρούσαν, ευκαιρίες για επικερδείς συμφωνίες στα επαγγελματικά, αλλά και διευθετήσεις με τράπεζες, εφορίες, δάνεια, ασφάλειες κ.λπ., επηρεάζοντας κυρίως το 1ο δεκάημερο. Με τον Ερμή να ολοκληρώνει την ανάδρομη πορεία στο ζώδιό σου την Τρίτη τα πράγματα στην καθημερινότητά σου βελτιώνονται, η επικοινωνία με το περιβάλλον σου διευκολύνεται και η αστάθεια που υπήρχε σιγά σιγά σε «αποκαιρετά». Με την είσοδο της Αφροδίτης στον Λέοντα (27/6) θα μπορούσεις μάλιστα να τρέξεις συζητήσεις και επαφές στα επαγγελματικά, «πουλώντας» καλύτερα τον εαυτό σου και τις ικανότητές σου, ενώ και στον ερωτικό τομέα θα έχεις τη δυνατότητα να εκφραστείς πιο άμεσα αλλά και να αντιληφθείς τι ζητά από σένα ο σύντροφός σου.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Χρόνια Πολλά, Καρκίνε! Με τον Ήλιο να εισέρχεται τη Δευτέρα στο ζώδιό σου ξεκινάει και επίσημα τα γενέθλιά σου. Αυτά τα γενέθλια είναι πιο ήρεμα σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, καθώς οι συμπληγάδες του Κρόνου έχουν αφήσει την επιρροή τους, σε έχουν διδάξει όμως αρκετά στο κομμάτι «ωριμότητα». Το υπέροχο τρίγωνο που θα σχηματίσει με τον Δία (23/6) φέρνει τύχη σε σπουδές, νομικές υποθέσεις, ζητήματα με το εξωτερικό αλλά και ευχάριστες εξελίξεις στα επαγγελματικά και σε συνδυασμό με την επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία θα νιώσεις ότι ξεμπλοκάρεις κοιτάζοντας με αισιοδοξία το μέλλον. Η Αφροδίτη πριν εγκαταλείψει το ζώδιό σου κάνει «σκωτσέζικο ντους» στο 3ο δεκάημερο, αφού η αντίθεση που σχηματίζει με τον Πλούτωνα (24/6) ανατρέπει το κλίμα, βγάζοντας τοξικές συμπεριφορές, ζήλιες, εμπάθειες και μια τάση χειρισμού από τον σύντροφό σου, και σε συνδυασμό με την Πανσέληνο στον άξονά σου την ίδια μέρα το όλο σκηνικό θα μεγεθυνθεί, θέτοντας σε κίνδυνο τις μεταξύ σας ισορροπίες. Το 1ο δεκάημερο «σώζεται» και μάλιστα επωφελείται σχετικά με νέα ξεκινήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις.

ΛΕΩΝ (22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Το θερινό Ηλιοστάσιο και το πέρασμα του Ήλιου στον Καρκίνο τη Δευτέρα σε βάζει σε μια εσωτερική διαδικασία, τονίζοντας την ανάγκη να βρεις χρόνο για τον εαυτό σου και τις ανάγκες σου, εξισορροπώντας την ένταση που Άρη που βρίσκεται στο ζώδιό σου. Η ψυχική σου ηρεμία είναι το personal goal σου από δω και κάτω. Μάλιστα με την Πανσέληνο του Ιουνίου (24/6) στον ίδιο άξονα, στο ζώδιο του Αιγόκερω, η φροντίδα του εαυτού σου φαίνεται πως θα σε απασχολήσει ουσιαστικά και θα θελήσεις να ακολουθήσεις ένα πιο υγιεινό και ολιστικό μοτίβο στη διατροφή και την άθλησή σου, κόβοντας βλαβερές συνήθειες, αποβάλλοντας παράλληλα την τοξικότητα από την προσωπική σου ζωή. Θετικό αντίκτυπο μπορεί να έχει και στα εργασιακά σου, με προτάσεις που έρχονται ίσως εκ νέου, βελτιωμένες και ως προ το οικονομικό. Ο Ερμής γυρίζει σε ορθή πορεία (22/6) και θα μπορέσεις να τρέξεις τα σχέδιά σου στα επαγγελματικά χωρίς εμπόδια. Το πέρασμα της Αφροδίτης την Κυριακή θα φέρει «άλλον αέρα» στα ερωτικά σου, ανεβάζοντας την αυτοπεποίθηση και τη γοητεία σου, δίνοντας υποσχέσεις για «καυτές συγκινήσεις» μέσα στο καλοκαίρι.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Με τον Ήλιο να προχωρά στον Καρκίνο τη Δευτέρα φέρνοντας το καλοκαίρι επίσημα για το Βόρειο Ημισφαίριο, η ανάγκη σου για κοινωνικότητες, εξόδους με φίλους αλλά και ταξίδια αυξάνεται. Το τρίγωνο που θα σχηματίσει με τον Δία (23/6) μπορεί να φέρει μια εξέλιξη σε μια προσωπική σχέση ή μια νέα συνεργασία. Ενεργοποιείσαι και σε επίπεδο στόχων στα επαγγελματικά, καθώς ο κυβερνήτης σου Ερμής ολοκληρώνει την ανάδρομη πορεία του (22/6) αποκαθιστώντας την επικοινωνία. Τα ερωτικά έρχονται στο προσκήνιο με την Πανσέληνο στον Αιγόκερω την Πέμπτη. Η πιθανότητα για έναν μεγάλο έρωτα που θα παίξει σημαντικό ρόλο στη ζωή σου, βγάζοντας μια πιο ρομαντική πλευρά του εαυτού σου, είναι μεγάλη, ενώ υπάρχουν προοπτικές και σε θέματα που αφορούν τα παιδιά, όπως μια εγκυμοσύνη. Λίγο μεγαλύτερη ένταση στα προσωπικά θα υπάρχει κυρίως για το 3ο δεκάημερο, αφού λόγω της αντίθεσης Αφροδίτης - Πλούτωνα μπορεί να προκύψουν διαφωνίες με τον σύντροφό σου. Την Κυριακή θα περάσει στον Λέοντα κάνοντας σε περισσότερο κρυψίνο στα αισθηματικά, δημιουργώντας και μια τάση αναμόχλευσης παρελθοντικών καταστάσεων, τις οποίες φαίνεται πως δεν έχεις ουσιαστικά ξεπεράσει.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Τα επαγγελματικά σου και η εξέλιξη τους σε απασχολούν περισσότερο για τον επόμενο μήνα με την είσοδο του Ήλιου στον Καρκίνο την Δευτέρα. Το τυχερό τρίγωνο Ήλιου - Δία μάλιστα (23/6) μπορεί να φέρει σημαντικές ευκαιρίες στη δουλειά, για τους γεννημένους στις πρώτες μέρες, βελτιώνοντας και τις συνθήκες εργασίας με τους συναδέλφους σου. Η επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία εξομαλύνει άλλωστε και την καθημερινότητά σου, δίνοντάς σου μια αντικειμενική οπτική των πραγμάτων, ωθώντας σε επίσης να σχεδιάσεις και τις καλοκαιρινές σου διακοπές. Η Πανσέληνος στον Αιγόκερω την Πέμπτη επηρεάζει τον τομέα του σπιτιού και της οικογένειας, φέρνοντας ίσως και θετικές εξελίξεις σε ένα ζήτημα ακίνητης περιουσίας, κυρίως αν ανήκει στο 1ο δεκάημερο. Ωστόσο θα υπάρχει περισσότερη πίεση την ίδια μέρα με την αντίθεση Αφροδίτης - Πλούτωνα για το 3ο δεκάημερο, με εντάσεις και προστριβές σε γάμους και ζευγάρια που συγκατοικούν, λόγω ανασφαλειών που «φουρνώνουν». Το πέρασμα όμως της Αφροδίτης στον Λέοντα (27/6) αλλάζει τις ενέργειες, δίνοντάς σου ευκαιρίες για μεγαλύτερη χαρά, καλοπέραση αλλά και παιχνίδια στα ερωτικά με νέες γνωριμίες μέσα και από το φιλικό σου κύκλο.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Στο ξεκίνημα της εβδομάδας, το πέρασμα του Ήλιου στον Καρκίνο (21/6) σε συνδυασμό με το τρίγωνο Αφροδίτης - Ποσειδώνος δημιουργεί συνθήκες μεγαλύτερης ανεμλιάς, διάθεσης για ταξίδια, διακοπές αλλά και ρομαντικές καταστάσεις στα ερωτικά, κυρίως για τους γεννημένους στο 3ο δεκάημερο, με το κλίμα που διαμορφώνεται να είναι ιδανικό για συναισθηματικές εξομολογήσεις. Το τέλος της αναδρομής του Ερμή θα βγάλει από τον «πάγο» τα οικονομικά σου, βοηθώντας διακανονισμούς και δοσοληψίες με τράπεζες, οργανισμούς κ.λπ. με γοργότερο ρυθμό. Με την Πανσέληνο της Πέμπτης στον Αιγόκερω δεν αποκλείεται να υπάρξει μια συμφέρουσα συμφωνία στα επαγγελματικά, ιδιαίτερα αν ασχολείσαι με το εμπόριο, τις επιχειρήσεις και τις εκδόσεις και ανήκεις στο 1ο δεκάημερο. Τα πράγματα όμως θα είναι πιο «ζόρικα» την ίδια μέρα στο πεδίο των σχέσεων με την εσωτερική ένταση να «χτυπά κόκκινο» ιδιαίτερα για το 3ο δεκάημερο. Οι τάσεις επιβολής και ελέγχου δεν γίνονται πλέον ανεκτές και χρειάζεται προσοχή ώστε να μην οδηγηθούν τα πράγματα στα άκρα. Το πέρασμα της Αφροδίτης στον Λέοντα από την Κυριακή θα σε βοηθήσει να φτιάξεις το image σου στον τομέα της καριέρας σου.

ΤΟΞΟΤΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Καλοκαιράκι επισήμως με τον Ήλιο στον Καρκίνο από τη Δευτέρα, με το ενδιαφέρον σου να εστιάζεται στα ερωτικά αλλά και στην τακτοποίηση των οικονομικών σου για τον επόμενο μήνα. Μάλιστα το τρίγωνο Ήλιου - Δία (23/6) μπορεί να φέρει βοήθειες στην τακτοποίηση ζητημάτων που αφορούν τα κληρονομικά και την ακίνητή σου περιουσία, αν είσαι από τους γεννημένους των πρώτων ημερών. Ο Ερμής γυρνά ορθόδρομος (22/6) δίνοντάς σου την δυνατότητα να συνεννοηθείς σαν άνθρωπος με συνεργάτες, φίλους και συντρόφους, αίροντας την σύγχυση των προηγούμενων εβδομάδων. Ωστόσο η Πέμπτη είναι μια απαιτητική μέρα, κυρίως για το 3ο δεκάημερο, αφού μπορεί να προκύψουν διαφωνίες και εντάσεις με αφορμή τα οικονομικά, ακόμα και με τον σύντροφό σου με την αντίθεση Αφροδίτης - Πλούτωνα. Έντονη θυμός και καταπιεσμένα συναισθήματα που βγαίνουν στην επιφάνεια λόγω μιας προδοσίας ή δικών σου υπερβολικών προσδοκιών που «ναυάγησαν» είναι ακόμη μια πιθανότητα. Η Πανσέληνος την ίδια μέρα στον Αιγόκερω φέρνει θετικές οικονομικές προοπτικές, κυρίως για το 1ο δεκάημερο, ενώ με το πέρασμα της Αφροδίτης στον Λέοντα (27/6) η αισιοδοξία μέσα στην καθημερινότητά σου αυξάνεται.

ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Έμφαση στο κομμάτι των σχέσεων με διαφορετικές «αποχρώσεις» για κάθε δεκάημερο έχει αυτή η εβδομάδα, που ξεκινά με τον Ήλιο να περνά απέναντί σου στον Καρκίνο τη Δευτέρα. Το πώς σχετίζεσαι σε διαπροσωπικό επίπεδο σε απασχολεί πλέον ουσιαστικά, ενώ με το τυχερό τρίγωνο Ήλιου - Δία (23/6) ίσως προκύψουν συζητήσεις που οδηγούν σε συμφωνίες στα επαγγελματικά, για όσους έχουν γενέθλια στις πρώτες μέρες. Η επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία (22/6) φέρνει και πάλι την ισορροπία στην καθημερινότητα και στα εργασιακά, με την πρακτικότητά σου να δίνει λύσεις. Τα δύσκολα έρχονται κυρίως για το 3ο δεκάημερο την Πέμπτη, αν και η ενέργεια θα είναι αισθητή νωρίτερα, τη μέρα που σχηματίζεται η Πανσέληνος στο ζώδιό σου. Τα παιχνίδια εξουσίας, οι προδοσίες, τα έντονα πάθη, η ανεξέλεγκτη ορμή και η τάση για να βγει ο χειρότερος εαυτός όλων μέσα στις σχέσεις, μπορεί να οδηγήσουν και σε οριστικά ξεκαθαρίσματα. Το 1ο δεκάημερο αντίθετα θα τα πάει καλύτερα με αυτό το φεγγάρι, έχοντας εύνοια σε συνεργασίες και στα προσωπικά. Η νέα θέση της Αφροδίτης στον Λέοντα από την Κυριακή βάζει «φωτιά στα σεντόνια», ίσως και με έναν πρώην σου.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Το θερινό Ηλιοστάσιο με την είσοδο του Ήλιου στον Καρκίνο τη Δευτέρα συνδέεται περισσότερο με τα εργασιακά σου και μάλιστα μπορείς να αναμένεις ευχάριστες εξελίξεις για μια νέα δουλειά, κάποιο πρότζεκτ ή και στα οικονομικά σου, αν είσαι γεννημένος στις αρχές του ζώδιου με το τρίγωνο Ήλιου - Δία (23/6). Βοηθητική για τα αισθηματικά σου είναι η επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία, καθώς η σύγχυση και οι αμφιβολίες που πιθανόν υπήρχαν το προηγούμενο διάστημα σχετικά με μια νέα γνωριμία, μια επιστροφή ενός πρώην ή και μέσα στη σχέση σου ξεδιαλώνονται και μπορείς να αντιληφθείς αν και που χρειάζεται να επενδύσεις τώρα συναισθηματικά. Άλλωστε με το πέρασμα της Αφροδίτης στον Λέοντα την Κυριακή διαμορφώνεις πιο εύκολα «προς όφελός σου» το τοπίο στα προσωπικά. Οι μέρες όμως κοντά στην Πανσέληνο της Πέμπτης στον Αιγόκερω λόγω και της αντίθεσης Αφροδίτης - Πλούτωνα θα είναι πιο φορτισμένες συναισθηματικά, ιδιαίτερα για το 3ο δεκάημερο, με τις εμμονές σχετικά παρελθοντικές αδιέξοδες καταστάσεις, τα κολλήματα και τις φοβίες ότι μπορεί πάλι να επαναληφθούν να δημιουργούν ευαίσθητες ψυχολογικές ισορροπίες. Δώσε λίγη παραπάνω προσοχή και στην υγεία σου, ξεκουράζοντας ψυχή και σώμα.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Προσανατολισμένος περισσότερο στα ερωτικά σου και σε δημιουργικά και καλλιτεχνικά σχέδια είσαι από αυτή την εβδομάδα με το πέρασμα του Ήλιου στον Καρκίνο τη Δευτέρα, με το τρίγωνο Αφροδίτης - Δία να βγάζει ρομαντισμό και γλυκύτητα στη σχέση σου, επαναφέροντας ξανά την ελπίδα για την αγάπη αν είσαι single, ιδιαίτερα αν ανήκεις στο 3ο δεκάημερο. Η ηρεμία μέσα σου και η ορθή κρίση σχετικά με οικογενειακά και επαγγελματικά ζητήματα επανέρχεται με την επιστροφή του Ερμή σε ορθή πορεία (22/6), ενώ η νέα θέση της Αφροδίτης στον Λέοντα (27/6) βελτιώνει τις σχέσεις με συναδέλφους στη δουλειά, βοηθώντας και μια προσπάθεια απώλειας κιλών, αν κάτι τέτοιο είναι στα πλάνα σου. Η Πέμπτη φιλοξενεί την Πανσέληνο του Ιουνίου στον Αιγόκερω, δίνοντας «άλλο χρώμα» στα αισθηματικά σου. Ανασφάλειες, φοβίες, ζήλιες, αισθήματα αδικίας ή και εξαπάτησης μέσα στις σχέσεις σου δημιουργούν συναισθηματικό αναβρασμό που οδηγεί ίσως και σε ξεσπάσματα και καλά θα κάνεις να αποφύγεις την εμπλοκή φίλων σε όλο αυτό το σκηνικό. Τα πράγματα είναι διαφορετικά για το 1ο δεκάημερο, που μπορεί να έχει θετικά νέα στα ερωτικά, σε θέματα που σχετίζονται με τα παιδιά αλλά και με μακροπρόθεσμα όνειρα. **A**

Με τις πολλές;

Ή με τη μία;

Fendona® Top Κουνούπια Stop.

Άσε τη σαγιονάρα. Δοκίμασε το πιο εξελιγμένο εντομοκτόνο για να εξοντώσεις ιπτάμενα και βαδιστικά έντομα υγειονομικής σημασίας.

Αναζήτησε το Fendona® Top στα φαρμακεία και στα καταστήματα γεωργικών φαρμάκων.

□ - BASF

We create chemistry

ΠΡΟΣΟΧΗ Χρησιμοποιείτε τα βιοκτόνα προϊόντα με ασφαλή τρόπο. Διαβάστε πάντα την ετικέτα και τις πληροφορίες σχετικά με το προϊόν πριν από κάθε χρήση. Δείτε τις προειδοποιητικές φράσεις και σύμβολα πριν χρησιμοποιήσετε τα προϊόντα. Τηλ. Κέντρου Δηλητηριάσεων: 210 7793777

® Σήμα κατατεθέν της BASF

Ρεύμα με Επική έκπτωση 50%!

ΓΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΛΕΣΕ ΣΤΟ

 181133

Επιλέγοντας το νέο **Ρεύμα Maxi 50** από το **Φυσικό Αέριο Ελληνική Εταιρεία Ενέργειας**, καλύπτεις τις ενεργειακές σου ανάγκες με τη **χαμηλότερη τιμή της αγοράς** και απολαμβάνεις **1 μήνα Δωρεάν Ρεύμα!**

 Ρεύμα στη
Χαμηλότερη
τιμή

1 Μήνας
Δωρεάν
Ρεύμα